

T.C. DOĞUŞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI

**KİŞİLİK ORGANİZASYONLARI ENVANTERİ'NİN TÜRKÇE
UYARLAMASI: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI**

DOKTORA TEZİ

GÜLHAN GÖKÇE CERAN YILDIRIM

2016183014

TEZ DANIŞMANI: DR. ÖĞR. ÜYESİ SERHAT YÜKSEL

İstanbul, 2020

YEMİN METNİ

Doktora Tezi olarak sunduğum “Kişilik Organizasyonları Envanteri'nin Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih 01/06/2020

Adı SOYADI: Gülhan Gökçe Ceran Yıldırım

İmza:

ÖNSÖZ

Öncelikli olarak bu doktora tezinin her aşamasında değerli katkı ve desteklerini esirgemeyen tez danışmanım Sn. Dr. Öğr. Üyesi Serhat Yüksel'e, tez izleme komitemin çok değerli üyeleri, bilgi birikimlerini benden esirgemeyen değerli hocalarım Sn. Dr. Öğr. Üyesi Süreyya Elif Aksoy ve Sn. Dr. Öğr. Üyesi Hatice Nevzat Muhtar'a, tez izleme komitemde yer almayı kabul eden değerli hocalarım Sn. Doç. Dr. İbrahim Taymur ve Sn. Doç. Dr. Gökben Hızlı Sayar'a destek ve katkılarından dolayı minnetlerimi sunarım.

Araştırmanın tüm veri toplama işleminde, gerek işlevsel gerekse psikolojik olarak ihtiyacım olan tüm şartları sağlayan değerli kurumum İstanbul Kültür Üniversitesi'ne, kurum mensubu arkadaşlarım ve öğrencilerime ve desteğini her daim hissettiğim İstanbul Kültür Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Müdürü Sn. Dr. Öğr. Üyesi Sinan Kesici'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Bu süreçte ne zaman yorgunluğa düşsem beni kendime getiren, geleceğe dair güzel günleri anımsatarak daimi olarak yüreklendiren çok değerli eşim, yol arkadaşım Ahmet Yiğit Yıldırım'a, hem fikirleri hem de kalplerine hayran kaldığım bu sürecin en candan destekçileri, dostlarım Uzm. Klinik Psk. Başak Pelin Akgün, Uzm. Klinik Psk. Filiz Kumova ve Öğr. Gör. Emin Sansarcı'ya teşekkürlerimi sunarım.

Bu çalışmamı, iyi bir insan olmanın varlığın en temel amacı olduğu anlayışımı ve öz çalışma disiplinimi borçlu olduğum, varlığıma daima şükran duyduğum canım babam Müderris Ceran'a ve gökyüzünden daima beni izleyen ışığım, neşem, canım annem Neşe Ceran'ın anısına ithaf ediyorum.

G. Gökçe Ceran Yıldırım, İstanbul, 2020

ÖZET

Bu araştırmanın amaçları, Kişilik Organizasyonları Envanterinin Türkiye uyarlamasının hazırlanarak kişilik organizasyonlarını tanılamaya yönelik objektif bir testin literatüre kazandırılması ve eksen II tanılarını yordama gücüne yönelik örnek bir çalışma yapılmasıdır.

Uyarlama çalışmasının örneklem grubunu İstanbul Kültür Üniversitesi mensubu 280'i kadın (%66.9) ve 138'i erkek (%33) olmak üzere toplam 418 öğrenci ve öğretim üyesi oluşturmuştur. Test tekrar test güvenilirliği için ise 42 kişilik üniversite öğrencisi grubu ile çalışılmıştır. Yapılan analizlerde Kişilik Organizasyonları Envanteri alt ölçekleri Cronbach alfa katsayıları, 0,77 - 0,84 arasında bulunmuştur. Envanter iç tutarlılık analizinde, Cronbach alfa ve Spearman Brown katsayı sonuçları 0,906 ve 0,801 olmuştur. Test tekrar test analizinde elde edilen tutarlılık katsayıları, primitif savunmalar, kimlik difüzyonu ve gerçeklik testi alt ölçekleri için sırasıyla 0,935 0,847 ve 0,847 olarak bulunmuştur. Temel bileşenler analizinde yapılan oblimin (eğik) döndürme sonuçlarına göre, psikoterapi veya psikiyatri başvurusu olmayan grup üzerinde özdeğeri 1'in üzerinde toplam varyansın %40'ını açıklayan üç faktör elde edilirken; klinik başvuru bildiren grup üzerinde yapılan analiz sonuçlarına göre ise özdeğeri 1'in üzerinde toplam varyansın %48.6'sını açıklayan üç faktör elde edilmiştir. Yakınsak geçerlik kapsamında; şizotipiyi ölçümlemek adına kullanılacak ölçek takımı 98, normatif öz kavram, sosyal istenirlik, psikolojik durum ve duygulanım ölçümleri adına kullanılan ölçek takımları 320 kişiye verilmiştir. Ölçekler karışık sırada farklı takımlar halinde yanıtlanmak üzere örneklem gruplarına sunulmuştur. Yakınsak geçerlik analizlerinden elde edilen katsayılar -0,19 ile 0,62 arasında değişmiştir. Ayırt edici geçerlik analizinde, envanter puan ortalamalarının psikiyatri veya psikoterapi başvurusu olan grubun lehine anlamlı seviyede yüksek olduğu bulunmuştur. Sonuç olarak elde edilen tüm bulgular Kişilik Organizasyonu Envanteri'nin güvenilir ve geçerli bir envanter olduğunu göstermiştir.

Araştırmanın ikinci kısmında, Kişilik Organizasyonları Envanteri, eksen II tanılarını yordama gücü ölçülünerek güçlendirilmiştir. Çalışmanın örneklemi,

365'i kadın (%87,7) ve 51'i erkek (%12,3) olmak üzere toplam 416 kişi oluşturmuştur. Bu aşamada kullanılan Coolidge Eksen II Plus tanı envanteri ve KOREN alt ölçekleri arasında anlamlı seviyede, yüksek korelasyonlar elde edilmiştir. Literatür ile uyumlu olarak regresyon analizi sonuçları, KOREN alt ölçeklerinin eksen II tanılarını anlamlı olarak yordayabildiğini göstermiştir. Daha net bir şekilde ifade etmek gerekirse, primitif savunmalar ve kimlik difüzyonu alt ölçeklerinin A, B ve C kümesi kişilik bozukluklarını (KB) yordayabildiği ancak, gerçeklik testi alt ölçeğinin antisosyal KB hariç, B kümesi kişilik bozukluklarını (sınır durum, histriyonik ve narsisistik KB) anlamlı olarak yordayamadığı bulunmuştur. Sonuçlar ayrıca, gerçeklik testi alt ölçeğinin, C kümesi kişilik bozukluklarından obsesif kompulsif KB, çekingen KB ve bağımlı KB üzerinde ve de A kümesi kişilik bozukluklarından şizoid KB üzerinde yordayıcı gücünün olmadığını ortaya koymuştur. Gerçeklik testi alt ölçeğinin A kümesi kişilik bozukluklarından sadece paranoid ve şizotipal kişilik bozukluklarını anlamlı olarak yordayabildiği görülmüştür. Söz konusu sonuçlar da literatür bulguları ile uyumludur. Tüm analiz sonuçları, eksen II tanılarının kişilik organizasyonlarının hangi yelpazesinde yer aldığına dair kanıtları desteklemiştir.

Anahtar kelimeler: Kişilik organizasyonları, ilkel savunmalar, kimlik difüzyonu, gerçeklik testi, Kernberg teori, KOREN

ABSTRACT

The aim of the present study was to develop Turkish version of Inventory of Personality Organization. The main contribution of the present study was to provide an objective test for the Turkish clinical psychology research, which could identify the personality organization level. Considering the predictive power of that inventory regarding axis 2 diagnosis, the present study might be seen as an unique research example as well.

418 students and faculty members from İstanbul Kültür University in total participated in the current study. 280 participants were women (66.9%) and the rest 138 participants (33%) were men.

The test-retest reliability was conducted with a group of 42 university students. Test-retest reliability analyses of the inventory subscales revealed Cronbach alpha coefficients varying between .77 and .84. Cronbach alpha and Spearman Brown internal consistency coefficients were .906 and .801 respectively. Test-retest analysis yielded consistency coefficients of .935, .847 and .847 for primitive defenses, identity diffusion and reality testing subscales, respectively. Principal Factor Analysis (PFA) with oblique rotation revealed a three factor solution explaining 40% of the total variance with an eigen value above one regarding the participant group who has not received psychiatric treatment or psychotherapy. Regarding the PFA with oblique rotation of the clinical group (consisted of participants who have attended psychiatric treatment program or/and psychotherapy), again a three factor solution was obtained explaining 48.65 of the total variance. With respect to the concurrent validity; the inventories used to measure schizotypy were given to 98 participants whereas the ones used to measure the normative self-concept, social desirability, psychological state and affective measurements were answered by 320 participants. Counter balancing technique was applied with respect to the inventory sequence. Concurrent validity coefficients varied between -.19 and .62. Regarding the discriminant validity analysis, it was found that the average inventory score was significantly higher in favor of the group who has applied for psychiatry and/or psychotherapy. As a result, all psychometric

analyses showed that the Inventory of Personality Organization was a reliable and a valid inventory.

For the second part of the present study, the prediction power of Inventory of Personality Organizations against axis II diagnoses was tested. with the participation of 416 participants in total (365 women (%87.7) and 51 men (%12.3)). At this stage, significant, high correlations were obtained between the axis II diagnostic inventory and KOREN subscales. Compatible with the related literature, regression analysis results revealed that KOREN subscales were significant predictors of axis II diagnoses; more specifically, primitive defense mechanisms and identity diffusion subscales significantly predicted A, B, and C cluster personality disorders (PD) whereas the subscale of reality testing could not significantly predict B cluster personality disorders (Borderline, Histrionic and Narcissistic PD), except antisocial PD. Futhermore, the results showed that reality testing subscale could significantly predict neither the Obsessive Compulsive, Avoidant and Dependent PD from C cluster nor the schizoid PD subscale of A cluster. It was found out to be a good predictor for only paranoid PD and Schizotypal PD regarding A cluster personality disorders. These results were also compatible with the previous research findings. All those results supported the beliefs regarding the positioning of axis II diagnoses in personality organization spectrum.

Keywords: Personality organizations, primitive defenses, identity diffusion, reality testing, Kernberg theory, KOREN

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖNSÖZ -----	ii
ÖZET-----	iii
ABSTRACT -----	v
İÇİNDEKİLER -----	vii
TABLolar LİSTESİ -----	x
ŞEKİLLER LİSTESİ -----	xii
KISALTMALAR-----	xiii
1. GİRİŞ-----	1
2. LİTERATÜR-----	3
2.1.Kişilik-----	3
2.1.1.Biyolojik yaklaşım -----	5
2.1.2.Davranışçı yaklaşım-----	5
2.1.3.Bilişsel yaklaşım-----	5
2.1.4.İnsancıl yaklaşım -----	6
2.1.5.Psikanalitik yaklaşımda yapı kuramları -----	6
2.1.5.1.Freudyen yapı kuramı -----	6
2.1.5.2.Lacanyen yapı kuramı-----	8
2.1.5.3.Kohut'a göre yapı kuramı -----	9
2.1.5.4.W. Ronald Fairbairn'e göre yapı kuramı -----	10
2.2.Nesne İlişkileri-----	11
2.3.Kişilik Organizasyonu-----	14
2.3.1. Nevrotik kişilik organizasyonu -----	15
2.3.2. Psikotik kişilik organizasyonu -----	15
2.3.3.Sınır durum kişilik organizasyonu -----	16
2.3.3.1.Sınır durum kişilik organizasyonunda yapısal analiz-----	16
2.3.3.2.Sınır durum kişilik organizasyonunda oluşumsal-dinamik analiz ----	18
2.3.4.Üst düzey ve alt düzey sınır durum kişilik organizasyonları-----	18

2.3.5.Sınır durum kişilik organizasyonunun özgül savunma biçimleri -----	20
2.4.Kişilik Yapı ve Patolojilerinde Savunma Mekanizmaları Kimlik Algısı ve Gerçeklik Testi -----	23
3. HİPOTEZLER -----	25
3.1. Araştırmanın Amacı-----	25
3.2. Araştırmanın Problem ve Hipotezleri -----	25
4. METODOLOJİ I-----	28
4.1.Araştırma Modeli – I -----	28
4.2.KOREN Türkçe Uyarlama Çalışması Grupları -----	28
4.3. Veri Toplama Araçları-----	30
4.3.1.Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği -----	30
4.3.2.Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği-----	31
4.3.3.Büyüsel Düşünce Ölçeği -----	31
4.3.4.Algıda Sapmalar Ölçeği -----	31
4.3.5.Şizotipal Kişilik Ölçeği-----	31
4.3.6.Savunma Biçimleri Testi -----	31
4.3.7.Kişilik İnanç Ölçeği Kısa Formu-----	32
4.3.8.Beck Depresyon Envanteri -----	32
4.3.9.Durumluk Sürekli Kaygı Envanteri (Yetişkin formu)-----	32
4.3.10.Sosyal İstenirlik Ölçeği -----	32
4.4.İşlem Yolu-----	32
4.4.1.Kişilik Organizasyonları Envanteri dil eşdeğerliği sağlama işlemi -----	33
4.4.2.Kişilik Organizasyonları Envanteri uygulama sırasında yapılan işlemler-----	33
4.4.3.Kişilik Organizasyonları Envanteri geçerlik ve güvenirlik işlemleri -----	33
4.5.Verilerin Analizi-----	34
5. BULGULAR I -----	36
5.1.KOREN Geçerlik Çalışmalarına İlişkin Bulgular -----	36
5.1.1.KOREN kapsam geçerliği-----	36
5.1.2.KOREN ayırt edici geçerlik-----	36

5.1.3.KOREN yapı geçerliği-----	37
5.1.3.1.Açımlayıcı faktör analizi (temel bileşenler analizi)-----	37
5.1.3.2.Doğrulayıcı faktör analizi (DFA)-----	42
5.1.4.KOREN yakınsak geçerliği -----	43
5.2.KOREN'in Güvenirlik Çalışmasına İlişkin Bulgular -----	50
5.2.1.KOREN iç tutarlık analizi bulguları -----	50
6. METODOLOJİ II-----	54
6.1.Araştırma Modeli II-----	54
6.2.Örnekleme-----	54
6.3.Veritoplama Araçları-----	55
6.3.1.Coolidge Eksen II Tanı Envanteri Plus Türkçe kısa formu -----	55
6.4.İşlem Yolu-----	56
6.5.Verilerin Analizi-----	56
7. BULGULAR II -----	57
7.1.KOREN Yapı Geçerliği ve Güvenirliği- II-----	57
7.1.1.KOREN açımlayıcı faktör analizi (temel bileşenler analizi) bulguları -----	57
7.1.2.KOREN güvenirlik analizi bulguları -----	59
7.2.KOREN ve CATI+TR KF alt ölçeklerinin korelasyon analizi bulguları -----	60
7.3.KOREN alt ölçeklerinin Eksen II tanı alt ölçeklerini yordama gücüne dayalı regresyon analizi bulguları -----	62
8. SONUÇ -----	66
8.1.Kişilik Organizasyonları Envanteri Türkçeye uyarlama çalışmasına dair sonuçlar--	66
8.2.Kişilik Organizasyonları Envanteri'nin eksen II tanı özelliklerini yordama gücüne dair sonuçlar--	70
8.3.Öneriler-----	82
KAYNAKÇA-----	85
ÖZGEÇMİŞ-----	111

TABLULAR LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 2.1. Vaillant'ın Savunma Mekanizmaları Tablosu.....	21
Tablo 2.2. Psikodinamik Teoride Psikopatoloji Seviyeleri	24
Tablo 2.3. Kişilik Bozukluklarında Kendilik ve Nesne İlişkileri	24
Tablo 4.1. KOREN Türkçe Uyarlama Çalışma Grubu Katılımcı Özellikleri.....	29
Tablo 5.1. KOREN Ayırdedici Geçerlik Sınaması Kapsamında Yapılan Bağımsız Örneklem İçin t Testi Bulguları.....	37
Tablo 5.2. KMO ve Bartlett Testi Sonuçları-I.....	38
Tablo 5.3. KMO ve Bartlett Testi Sonuçları-II.....	40
Tablo 5.4. Temel Bileşenler Analizi Eğik Döndürme Yöntemi Sonucuna Göre Madde Faktör Yükleri.....	41
Tablo 5.5. Kişilik Organizasyonları Envanteri-KOREN Doğrulamalı Faktör Analizi Sonuçları	43
Tablo 5.6. KOREN Alt Ölçekleri ile Pozitif-Negatif Duygular Ölçeği Arasındaki Korelasyon Katsayıları	45
Tablo 5.7. KOREN Alt Ölçekleri ile Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği Alt Ölçekleri Arasındaki Korelasyon Katsayıları.....	46
Tablo 5.8. KOREN Alt Ölçekleri ile Savunma Biçimleri Testi Alt Ölçekleri Arasındaki Korelasyon Katsayıları	46
Tablo 5.9. KOREN Alt Ölçekleri ile Şizotipi Ölçümü Yakınsak Geçerlik Kapsamında Kullanılan Ölçeklerin Alt Ölçekleri Arasındaki Korelasyon Katsayıları	47
Tablo 5.10. KOREN Alt Ölçekleri ile Kişilik İnanç Ölçeği Kısa Formu Alt Ölçekleri Arasındaki Korelasyon Katsayıları.....	48
Tablo 5.11. Sosyal İstenirlik Ölçümü için Kullanılan Sosyal İstenirlik Ölçeği ile KOREN Alt Ölçekleri Arasındaki Korelasyon Katsayıları	49
Tablo 5.12. Psikolojik Durum Ölçümü İçin Yakınsak Geçerlik Kapsamında Kullanılan Ölçekler ile KOREN Alt Ölçekleri Arasındaki Korelasyon Katsayıları	50
Tablo 5.13. Kişilik Organizasyonları Envanteri Cronbach Alfa ve Spearman Brown İç Tutarlık Katsayıları	51
Tablo 5.14. Kişilik Organizasyonları Envanteri Alt Ölçeklerinin Cronbach Alfa İç Tutarlık Katsayıları	51

Tablo 5.15. Kişilik Organizasyonları Envanteri Alt Ölçeklerinin Test Tekrar Test Güvenirlik Analiz Sonucu	52
Tablo 5.16. KOREN Alt Ölçek Ortalama Puan, Standart Sapma ve Değer Aralıkları ..	53
Tablo 6.1. Katılımcılara İlişkin Bilgiler.....	54
Tablo 7.1. KMO ve Bartlett Testi Sonuçları.....	57
Tablo 7.2. Temel Bileşenler Analizi Eğik Döndürme Yöntemi Sonucuna Göre Madde Faktör Yükleri.....	58
Tablo 7.3. KOREN Cronbach Alfa İç Tutarlılık ve Spearman Brown İki Yarı Test Güvenirliği Katsayıları	59
Tablo 7.4. KOREN Alt Ölçeklerinin Cronbach Alfa İç Tutarlılık Katsayıları.....	59
Tablo 7.5. Kişilik Organizasyonu Envanteri Alt Ölçekleri ile Eksen II Tanı Alt Ölçekleri Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları	62
Tablo 7.6. KOREN Alt Ölçeklerinin Kişilik Bozuklukları Alt Ölçeklerini Yordama Gücüne Dayalı Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Bulguları.....	65

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No.

Şekil 2. 1. Kernberg'in Kişilik Bozuklukları Haritası	19
Şekil 5. 1. Özdeğer Grafiği I.....	39
Şekil 5. 2. Özdeğer Grafiği II	42

KISALTMALAR

AFA: Açımlayıcı faktör analizi

AGFI: Düzeltilmiş uyum iyiliği indeksi (Adjusted goodness of fit index)

AIC: Akaike bilgi kriteri (Akaike information criterion)

AKB: Antisosyal Kişilik Bozukluğu

ASÖ: Algıda Sapmalar Ölçeği

AÖ: Alt Ölçeği

BDÖ: Büyüsel Düşünce Ölçeği

BKB: Borderline Kişilik Bozukluğu

BPSÖ: Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği

CFI: Karşılaştırmalı uyum indeksi (Comparative fit index)

DFA: Doğrulayıcı faktör analizi

DSKE: Durumluk Sürekli Kaygı Envanteri

DSM-5: Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı 5

FA: Faktör Analizi

GIF: Uyum iyiliği indeksi (Goodness of fit index)

IPO: Inventory of Personality Organization

KB: Kişilik Bozukluğu

KİÖ: Kişilik İnanç Ölçeği

KMO: Kaiser-Mayer-Olkin

KOREN: Kişilik Organizasyonları Envanteri

OKB: Obsesif Kompulsif Kişilik Bozukluğu

OPM: Operasyonel Psikodinamik Tanı Formu

Ort: Ortalama

PANAS: Pozitif ve Negatif Duygular Ölçeği

PDM: Psikodinamik Tanı Formu

PODF: Kişilik Organizasyon Tanı Formu

RMR: Hata kareler ortalamasının karekökü (Root mean square residuals)

RMSEA: Yaklaşık hataların ortalama karekökü (Root mean square error of approximation)

SBT: Savunma Biçimleri Testi

Sd: Serbestlik derecesi

SH: Standart Hata

SiÖ: Sosyal İstenirlik Ölçeği

SPSS: Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi

SRMR: Standartlaştırılmış hata kareler ortalamasının karekökü (Standardized root mean square residual)

SS: Standart Sapma

STIPO: Kişilik Organizasyonu İçin Yapılandırılmış Görüşme

STIPO-R: Kişilik Organizasyonu İçin Yapılandırılmış Görüşme Kısa Form

ŞKÖ: Şizotipal Kişilik Ölçeği

ŞŞKB: Şizofreni- Spektrum Kişilik Bozuklukları

TAT: Tematik Algı Testi

X²: Kay-kare

1. GİRİŞ

İnsan kişilik yapısını anlamak ve tanılayabilmek adına tarihten günümüze dünya çapında pek çok çalışma yapılmış ve bu çalışmalar kapsamında pek çok psikolojik test geliştirilmiştir. Psikolojik test en genel tanımıyla test maddelerinin içeriği, şekli, dizilişi ve sunuluşunun standart hale getirildiği, uygulama koşulları bireyden bireye ya da zamandan zamana değişmeyen böylece elde edilen puan farklılıklarının bireylerin ölçülmesi istenilen özellikleri arasındaki farklılıktan kaynaklandığı bilgisini testi uygulayana veren bir çalışmadır (Öner, 2008). Cansever (1988), psikolojik testi, “kişinin davranışını standart koşullar altında gözlemek ve tanımlamak için kullanılan sistematik bir yöntem” olarak tanımlar. Davranışın ölçme yoluyla sayısal verilere dönüştürülmesi ve istatistik aracılığıyla çözümlenmesi nesnellik ve güvenilirliği artırmakta bu nedenle de sosyal bilimler alanında davranışı tanılayabilmek için çok sayıda araştırmada kullanılmaktadır. Bu sebeple ki psikolojik testler özellikle ülkemizde yaklaşık son yüz senedir çeşitli öğretim üyelerinin üzerinde çalıştıkları bir konu olmuştur. Binet-Simon zekâ testinin Türkçeye uyarlanmasıyla birlikte başlayan psikolojik test uyarlama çalışmaları, kuramcılarının yaklaşımları çerçevesinde farklı odak noktaları ile oluşturulmuştur. İnceleme sırasında karşımıza çıkan en temel fark ise çalışmaların kategorik ve boyutsal olarak ikiye ayrılıyor oluşudur. Kategorik yaklaşım, kişiliği farklı sınıflandırma yöntemleriyle ele alırken, boyutsal yaklaşım kişiliği, belli boyutlarıyla ele alarak açıklamaya çalışmıştır (Taymur & Türkçapar, 2012).

Psikodinamik gelenekte, kişilerin dinamik bakış açısı ile değerlendirilebilmesine imkân tanıyan en geniş kapsamlı çalışmalar Kernberg ve ekibi tarafından gerçekleştirilmiştir. Oluşturulan ölçüm araçları pek çok dile standardize edilmiş ve aktif olarak kullanılmaktadır. Ülkemizde dinamik ekol psikoterapistlerinin kullanabileceği ölçeklerse sınırlı sayıdadır. 1921’de Hermann Rorschach tarafından geliştirilen ve isminin verildiği Rorschach Mürekkep Lekesi testi, Hanry Murray’ın geliştirdiği Tematik Algı Testi (TAT) gibi projektif (yansıtıcı) olarak hazırda kullanılan testler varken objektif test olarak adlandırdığımız kağıt kalem testleri bu ekol çalışanları için henüz bulunmamaktadır. Çalışmaları başlanmış Kişilik Organizasyonu İçin Yapılandırılmış Görüşme (STIPO

ve STIPO-R), Kişilik Organizasyonu Tanı Formu (PODF), Psikodinamik Tanı Formu (PDM), Operasyonel Psikodinamik Tanı Formu (OPM) vb. birtakım testler henüz standardizasyon işlemleri tamamlanmadığı için Türkçe literatürde aktif olarak kullanılamamaktadır. Bu sebeple tez çalışmasında Türkçe literatürdeki ve kullanımdaki bu boşluğu doldurmak amacıyla Kernberg ve ekibinin 1995 yılında gerçekleştirdikleri Kişilik Organizasyonları Envanteri'nin (IPO) Türkçe'ye uyarlama geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılması böylece, psikodinamik ekolün nesne ilişkileri kuramı tarafında, kişilik organizasyonları kapsamında tanılama yapmaya yardımcı bir ölçeğin literatüre kazandırılması planlanmaktadır.

Çalışmanın bundan sonraki kısımları şöyle devam etmektedir; ikinci bölümde literatür taraması, üçüncü bölümde hipotezler, dördüncü bölümde araştırmanın birinci adımının metodolojisi ve beşinci bölümde araştırmanın birinci adımının analiz ve bulguları yer almaktadır. Altıncı bölüm araştırmanın ikinci adım metodolojisi ve yedinci bölüm araştırmanın ikinci adım analiz ve bulgularını içermektedir. Sekizinci ve son bölüm ise iki aşamalı çalışmanın sonuç bölümüdür.

2. LİTERATÜR

2.1.Kişilik

Bizi biz yapan şey nedir? Tarih boyunca bu soruya aranılan yanıt, kişilik ile ilgili pek çok kuram ve kuramcının bu konu etrafında tanımlamalar yapmasını sağlamıştır. Bizi biz yapan şey bedenimiz midir yoksa ruhumuz mu? Bizi biz yapan şey zihnimiz midir? Kavramın tarihsel açıdan tanımlarını göz önüne alarak, her ikisinin de kişiliği oluşturan etmenler olarak karşımıza çıktığını söyleyebiliriz. Tek bir kuramla açıklanamayacak kadar karmaşık bir yapı olan kişilik kavramı, farklı kuramcılar tarafından farklı temellere dayandırılmaktadır. Kişiliğin çevre tarafından yapılandırıldığını söyleyen görüşlerin yanında, kişiliğin doğuştan getirildiğini açıklayan referanslar da vardır. Ancak davranışın dinamiklerini açıklayan yapısal yaklaşımlar da dâhil olmak üzere, hiçbir yeterli teori tek başına insan davranışının normal ve anormal taraflarının birçok biçimini açıklayabilmek için yeterli olamamaktadır (Kavirayani, 2018).

Antik Çin ve Yunan tıbbı, kişiliğin çeşitliliği için fizyoloji ve psikolojinin birlikte olduğu açıklamalar sunar. Antik Çin tıbbında, Konfüçyüs'e atfedilen ve onun öğretilerinin derlendiği kitapta "kan ve hayati öz" kombinasyonunun mizaç üzerindeki etkisi şu sözlerle açıklanmıştır (Crocq, 2013):

"Beyefendilik üç şeye karşı korur: gençken, kanı ve hayati özü (xuè-qì) hala dengesizken kadın güzelliğinin cazibesine karşı; asalına ulaştığında, kanı ve hayati özü boyun eğmez hale geldiğinde çekişmeli olmaya karşı; yaşlanmaya başladığında, kanı ve hayati özü azalmaya başladığında, edinici olmaya karşı korur."

Bu metinde mizaç, yaşa bağlı olarak gelişen değişikliklere bağlı bir değişken olarak yorumlanmaktadır. "Kan ve hayati özü", insan mizaçlarının fizyolojik ve psikolojik bir teorisi olarak yorumlanabilir. Fizyolojik unsur kandır ve xuè ile temsil edilir. Geleneksel Çin felsefesine göre nüfuz ettiği maddelere hareket kazandıran ve maddi olmayan enerji ise psikolojik unsurdur ve "qì" ile temsil edilir.

Antik Yunan tıbbında ise, vücudun safra rengine göre dört ayrı mizaç tipi ortaya koyan Hipokrat, tarih çağlarında kişiliğin tanımını yapan ilk isim olarak

karşımıza çıkmaktadır. 17. yüzyıla kadar kabul gören bu öğreti, 18. yüzyılda tıp biliminin hızla ilerlemesi dolayısıyla dolaşım, solunum ve sindirim işlevlerinin keşfedilmesi ile gerçekçi bir tıp pratiği olarak literatüre hizmet etmeye devam etmiştir (Taymur & Türkçapar, 2012). 19. yüzyılın sonlarına gelindiğinde bir fizyolog olan Wilhelm Wundt, 1879 yılında dört mizaç teorisini açıklayarak, mizacın vücut sıvıları ile sınırlı kalamayacağını ve insan vücudu ile kişiliği arasında net bir ayırım olduğunu fark etmiştir. Ek olarak hiç kimsenin tek bir mizaçta olmadığını belirterek, dört mizacın da insan kişiliğinin temel boyutları olduğunu vurgulamıştır (Blumenthal & Danziger, 2001).

Safra rengine bağlı olarak kişilik tipleri betimlemesi yapan Hipokrat ve Gallen, insan davranışları ve yüz özelliklerini ilişkilendiren fizyonomi okulu kurucusu Giambattista della Porta, beyin işlevleri ve kafatası yapılarını inceleyen Gall ve Spurzheim, bedensel yapı ve suça eğilimi olmak arasındaki ilişkiyi araştıran Lombroso, yine beden yapısına bağlı olarak suça eğilimi ve genel karakter özelliklerini açıklamaya çalışan Ferri, Viola, Sigaud, Auliffe, Davenport, Du Tullio gibi nice isim uzun yıllar literatürde kişilik kavramına fiziksel özelliklerle açıklama getirmeye çalışan araştırmacılar olmuşlardır (Hall vd., 1985; Akt., Kılıçlar vd., 2017; Köknel, 1986; Ankey, 1992; Soyaslan, 1996; Gökulu, 2019; Akt., Hazar, 2006). Ancak fiziksel özellikler ve kişilik arasındaki ilişkiye dair en dikkat çekici sınıflandırma Kretschmer'in sınıflandırması olmuştur. Kretschmer (1927), Piknik, Astenik, Atletik ve Displastik olmak üzere dört farklı beden tipi ve bu tiplere ait kişilik özellikleri tanımlı yapmıştır. Kretschmer, insanların siklotimik ve şizomik olarak iki gruba ayrıldıklarını; piknik tipte geliştiğini öne sürdüğü siklotimik yapının dışa dönük, neşeli, sevecen, kolay ve çabuk kırılabilen, öfkelenen ama toplumsal uyumu yüksek ve başarılı kişiler olduklarını belirtmektedir. Genellikle astenik tiplerde görülen şizomik yapının ise, duygularında dışavurumcu olmayan, soğukkanlı, içe dönük, soyut konulardan hoşlanan kişiler olduğunu belirtmektedir (Akt., Tyrer & Alexander, 1979).

Tüm bu fiziksel yapı ile kişilik arasında bağlantı olduğunu savunan görüşlerin yanında toplumsal ve ruhsal özelliklere göre kişilik kavramı görüşleri de ortaya çıkmıştır. 20. yy. itibarıyla gündeme gelen ve halen geçerliğini koruyan bu görüşler kişilik tipleri ve patolojileri ile ilgili kategorik, spektral ve boyutsal

modeller oluşturmaktadır. Bu modeller, aşağıda ayrıntılarıyla belirtilmiş olan biyolojik, davranışçı, bilişsel, insancıl ve psikanalitik yaklaşım bağlamında açıklanacaktır.

2.1.1. Biyolojik yaklaşım

Kişiliğin oluşumunu genetik faktörlere, beyin kıvrımları, beyin yarımküreleri ve uyarılma düzeylerine bağlı olarak açıklayan bu görüş ile Hans Eysenck, bireysel farklılıkların incelenmesinin deneysel bir yaklaşımla bütünleşmesi gerektiğini vurgulamıştır (Revelle, 2014). Eysenck, kişilik tiplerinin iki farklı boyut ve bu boyutlarda yer alan iki farklı kişilik özelliği olduğunu öne sürmüştür. Nevrotik içe dönük ve nevroitik dışa dönük olarak açıkladığı bu yapıda; nevroitik içe dönüklerin sürekli kaygı içinde, aşırı duyarlı ve alıngan olduklarını, nevroitik dışa dönüklerin ise, bedensel şikâyetlerden yakınan, karamsar, neşesiz, çabuk karar verip sık yanılan, isteklerini gerçekleştirebilecek imkânı olmayan ancak istemekten de geri durmayan insanlar olarak karşımıza çıktıklarını belirtmiştir (Özgüner, 2015).

2.1.2. Davranışçı yaklaşım

17. yy. J. Locke felsefesinden temel alarak yapılan davranışçı yaklaşım, kişiliğin oluşumunda çevresel koşulların belirleyici olduğu, insan davranışlarının uyaran tepki ilişkisi ile ortaya çıktığı görüşünü savunmuştur (Topses, 2012). Birçok kuram kişiliği açıklamak için karmaşık insan davranışı üzerinde çalışmalar yaparken, davranışçı yaklaşım temsilcilerinden Skinner, Josephe Wolpe, Albert Bandura, Dollard ve Miller gibi pek çok isim hayvan davranışlarını gözlemleyerek insan davranışları konusunda fikirler öne sürmüştür (Friedman & Schustack, 2003). Gözlenememesi ve ölçümlenememesi sebebiyle içsel süreçler gibi soyut kavramlar yerine kişiliğin gözlenebilir davranış örüntüleriyle açıklanabileceğini ve insan kişiliğini davranış alışkanlıklarının oluşturduğunu söylemişlerdir (Cüceloğlu, 1993).

2.1.3. Bilişsel yaklaşım

Davranışın nedenlerini çevrede arayan davranışçı yaklaşıma açıkça meydan okuyan bilişsel yaklaşım, insanın içine yönelerek kişiliğin öznesini yeniden yorumlamıştır. Aaron Beck ve Albert Ellis'in liderliğini üstlendiği bilişsel yaklaşım kuramı, davranış ve bilişi bir çatı altında birleştirmiş ve kişilik kavramına, fizyoloji,

biliş, davranış ve duygu olarak dört farklı yönden yaklaşmıştır (Woolfe & Dryden, 1988). Bilişsel süreçlere bağlı olarak, dış dünyadan gelen uyaranlar algılanır, yorumlanır, depolanır ve gerektiğinde anımsanarak bellekten çağırılır ve yeniden değerlendirilir. Bu yaklaşıma göre, kişilik patolojilerinin temel sebebi, kişilerin dış dünyayı algılar ve yorumlarken yaptıkları bilişsel çarpıtmalar ve işlevsel olmayan düşünce biçimleridir.

2.1.4. İnsancıl yaklaşım

Carl Rogers, Abraham Maslow, Fromm gibi isimlerin liderliğini yaptığı bu yaklaşım temelde karakterin, fenomenolojik ve açıklayıcı yapı olarak kendilik kavramına dayandığını ileri sürmektedir. Kendiliğin kavramsal yapısı ve kişisel deneyimler arasındaki uyumunu kişilik gelişiminin son noktası olarak görmektedir. Kuram, insanların yaşamlarını doyuma ulaştırabilme amacı içerisinde, kendi kaderleri üzerinde belirleyici güce sahip olduklarına inanır (Corsini & Wedding, 2012). Bu yaklaşıma göre, kişiliğin temel yapısı, diğerleri ile ilişki kurabilen ve dış dünyadan elde ettiklerini kendine mal edebilen bir yapı sayesinde sağlıklı olur. Bu süreci sosyalleşme ve kendine mal etme süreci olarak değerlendiren insancıl yaklaşım sağlıklı kişilik yapısı için koşulsuz bir sevgi ile büyümek gerekliliğini savunmaktadır. Aynı zamanda bireyin doğuştan bir mutluluk arayışı içinde olduğunu ve potansiyelini gerçekleştirmek üzerine eylemde bulunduğunu ifade etmektedir (Fromm, 1995; Akt., Aktay, 2017).

2.1.5. Psikanalitik yaklaşımda yapı kuramları

2.1.5.1. Freudyen yapı kuramı

Sigmund Freud'un kurucusu olduğu psikanalitik yaklaşım zihni yapısal bir organizasyon ile katmanlı bir yapı olarak açıklar. Kuramın temel amacı içgüdülerden türetilen ihtiyaçların karşılanması olan içgüdüsel ve doğrudan davranışı açıklamak üzerinedir. Freud'a göre, gereksinimler gerginlik yaratır ve davranış bu gerginliğin azaltılmasına yöneliktir. Bu acil memnuniyet arzusunu Freud, zevk ilkesi olarak açıklar (Lapsley & Stay, 2011). Katmanlı olarak açıkladığı zihnin yapısal unsurlarını id, ego ve superego kavramları olarak tanımlayan Freud, id'in, içgüdüsel ihtiyaçların memnuniyetini zevk ilkesi temelinde gerçekleştirmeye çalıştığını söyler. İd, kişiliğin en ilkel parçasını oluşturan, akıl ve ahlak dışı, tüm

arzuların denetimsiz bir biçimde yer aldığı ve oldukça kaba bölümdür ve nesnel gerçeklik bilgisi yoktur. Mantık tarafından yönetilmez, çelişkili ama bir arada var olan dürtülerin merkezi niteliğindedir. Bilinçsiz olarak bireyin öznel gerçekliğini temsil eder. İd, bir gerekliliği formüle etmekten daha fazlasını yapamaz, bu sebeple ego çağrılır (Wittels, 2016). Freud'a göre ego, içgüdüsel gereksinimlerinin karşılanması için organizmanın dış gerçeklikle başa çıkma ihtiyacı nedeniyle id'den gelişir. Freud, ego'yu düzenleyici bir ajan ve aracı olarak tanımlar. O'na göre ego, çevre ile koordinasyon sağlayan gerçekliğin dünyasıdır. Acil memnuniyet arzusunun doyurulmasını geciktiren ya da iptal eden gerçeklik ilkesinin etkisindedir. Gerçekçidir, mantıklı düşünme ve problem çözme yoluyla çalışır. İd'in öznel gerçekliği, haz ilkesi ve birincil süreç olarak adlandırılan kısmına ek bu durum ikincil süreçler olarak nitelenir (Hall vd., 1957). Yaşamın erken yıllarında, zevk ilkesi, bireyi zevke ulaşma ve acıdan kaçınmaya doğru iterken, organizma olgunlaştıkça birey, uzun vadede arzuların doyurulabilmesi için dikkate alınması gereken gerçekliğin sınırları içerisinde makul olmayı öğrenir. İhtiyaçlarını karşılayabilmek için gerçekliği nesnel ve rasyonel bir biçimde ele almaya başlar.

Ego olgun bir yetişkin fonksiyonudur ve ego tamamen gelişinceye kadar çevrenin çok yönlü güvenlik ve kabul talepleri, süperego'nun fonksiyonu tarafından ele alınmaktadır. Süperego, realitenin içindeki otorite figürlerine vurgu yapan içsel bir toplumsal realite modelidir. İçsel toplumsal realite modeli, ebeveyn imgelerinin erken anımsanan seslerinde sıkça komutlar ve tehditler ile kendini göstermektedir. Bir Neo-Freudyen olan Karen Horney, tüm seslerin en gürültülü olanının içselleşmiş baba figürü olduğundan bahseder (Mitchell & Black, 2016).

Freud'a göre süperego, ego'ya doğrudan erişimi olan ve toplumun ruhtaki temsilcisi olan daha yüksek bir id'in parçasıdır. Süperego, içgüdüsel dürtüler ile ego ve dış dünya arasındaki ilişkiyi düzenlemede rol oynayan psişik bir yapı içerir. Süperego oluşumu, dışarıdan dayatılan yasak ve kısıtlamaların içselleştirildiği süreçtir. Ego, ilkel dürtüler ile gerçeklik arasında denge kurarken, bireyin güvenliğini sağlamayı ve kimliğin bazı arzuları ifade edebilmesine izin vermeyi amaçlar (Kihstrom, 1994). Ancak bu eylemlerin sonucu marjinal olduğunda, davranış, gerçeğe, toplum ahlakına, normlarına ve tabularına aykırı durduğunda, ego savunma mekanizmaları kullanmaya başlar. Dolayısıyla ego, gerçekliğin testi,

savunma mekanizmaları, bilgi sentezi, entelektüel işlevsellik ve hafıza gibi bilişsel işlevlerle yakından ilişkilidir. Egonun çatışma çözümleyebilmek adına kullandığı savunma mekanizmalarının niteliği de bu üçlü yapıya ek olarak kişiliğe katkıda bulunan bir diğer unsuru oluşturmaktadır (Gleser & Ihilevich, 1969).

Güçlü bir egoya sahip kişiler hem dünyayı hem de kendilerini nesnel olarak kavrayabilirler. Başka bir deyişle, iç görüye sahiptirler. Uzun zaman aralıklarını planlamayı, tahmin etmeyi ve zamanlama konusundaki başarıyı yakalayabilirler. Alternatifler arasından kararlı bir şekilde seçim yaparlar ve kararlarını sürdürürler. Dürtülerinin varlığının farkındadırlar, onları kontrol edebilir ve sosyal olarak kabul edilebilir şekillerde dönüştürebilirler. Toplumsal ya da başka baskılara direnebilirler. Kendilerine bir yaşam rotası belirleyip o rota üzerinde ilerleyebilirler. Ego ne kadar zayıf olursa, birey o kadar çocuksu ve dürtüsel olur ve benliğe ve gerçekliğe dair algısını o kadar çarpıtır (Mcload, 2016). Özetle psikanalitik yaklaşım bağlamında kişilik, “egonun pozitif eylemlerinin ekonomik ve dinamik organizasyonu ve doyurucu bir çözüm yolu bulmak için değişik görevlerini birleştirme şekilleri” olarak tanımlanabilir.

2.1.5.2. Lacanyen yapı kuramı

Kendini bir Freud takipçisi olarak gören Lacan, teorileriyle, film analizlerinden, kadın çalışmalarına, politikadan, felsefeye kadar pek çok alanda yer almaktadır. Lacan’ın da ilgi odağı tıpkı Freud gibi bilinç dışıdır ve bilinçdışının bir dil gibi yapılandığını öne sürerek psikanalizi, sosyoloji, yapısalcı dilbilim ve antropolojiye yakınlaştırmıştır (Erkan, 2019). Hegel’e göre “özne kendi bilincine ancak onu tanıyan ötekinin bilinci sayesinde ulaşip özgürleşebilir” ve efendi, kendini tanıma mücadelesinde varını yoğunu ortaya koyarken, köle bu mücadeleden vazgeçendir (Korkmaz, 2009; Küçükalp, 2010). Lacan, efendinin köleye galip geldiği bu Hegel diyalektiğini, ayna evresini açıklarken kullanır. Ayna evresi insan yavrusunun 6-18 ay arasında aynada kendi yansısını görmesi ve bu imgenin kendi yansımaları olduğunu ayırt etmesiyle başlar. Aynadaki yansıya imago ismini veren Lacan, çocuğun kendisini gördüğünden daha ayrı olarak çocuğun nasıl görüldüğü üzerinden devam eder. Lacan, çocuk için bu noktada kendi yansısından çok, kendisinin imgesini de içeren imagonun önem taşıdığını belirtir. Burada “imago, öznenin görsel imgesini de içeren mekânın bütünlüklü bir görsel

kompozisyonudur.” İnsan rahatlıkla dış dünyayı gözlemleyebilir ancak bu gözlem kendisini kendisine göstermez. Bu noktada, görsel bir kompozisyon olan imago, baktığında göremeyeceği kendisini, kendi imgesi ile birlikte bir bütünlük olarak çocuğa sunar (Tuzgöl, 2018). Nasıl davranması ve nasıl bakması gerektiği ile ilgili imago, çocuk üzerinde simgesel açıdan yapılandırıcı bir etki yaratmaktadır. Dolayısıyla Lacan’a göre, çocuğun yüzleştiği ilk simgesel yapı imagodur. Mekânın bütünlüklü bir görsel kompozisyonunu yaratan imago sebebiyle, ego mekânın şeklini alacaktır. Özetle Lacanyen bağlamda benlik, iç dünyamızda bağımsız halde bulunan bir yapı değil, bize dışımızdaki dünyanın görüntüsünden yansıyan ve bizi dış gerçekliğe bağımlı yapan dinamik bir yapıdır. Klasik psikanaliz kuramının inandığı biçimiyle egonun mükemmelleştirilmesi ile sağaltımın sağlanacağına olan fikre şiddetle karşı çıkar çünkü O’na göre, asıl problem egonun ta kendisidir (İzmir, 2013).

2.1.5.3. Kohut’a göre yapı kuramı

Kohut ve teorisi, Freud’a bütünüyle karşı çıkmayan ve ona karşı daima ikircikli bir duruş sergileyen yapıda olmuştur. Bir yanıyla klasik psikanaliz sınırları içerisinde kalırken bir yanıyla yenilikçi önermeler yapan bir kuramcıdır. Freud gibi Kohut da örnek olay incelemeleri kullanmış ancak Freud'dan empati ve iç gözlemin ikiz köşe taşlarına dayanan kendi metodolojisini kullanarak farklılaşmıştır. Kohut'a kadar, psikanalitik teori, psikolojik nevrozu, daima zevk arayışı ve birincil psikolojik motive edici faktörler olarak acıdan kaçınma ile bunların karşısında duran bir üstbenliğin sonucu olarak görüyordu (Göksu, 2002). Bununla birlikte Kohut, yalnızca bu yapıdan oluşan psikolojik bir modelin klinik uygulamasında gördüğü örnekler için yetersiz bir açıklama sunduğuna inanıyordu. Bunu önererek geniş kapsamlı yeni bir fikir ortaya attı. Freud’u ve onun psikanalizini en iyi anlayan ve anlatan “bay psikanaliz” olarak anılan Kohut, kendi deyimiyle sandalı devirdi ve benlik psikolojisini yarattı.

Kişiliğin gelişimi için optimal düzeyde kırılmaları olumlu unsurlar olarak gören Kohut, yaşamın içerisinde optimalin üzerinde gerçekleşen “erken” ya da “büyük” bir kaybın kişilik patolojisi geliştireceğini belirtmiştir. Tabiki hiçbir kırılmanın olmadığı deneyim, olumsuz olarak görülmekte ve bunun da psişik yapıda tıpkı optimalin üzerinde bir kırılmanın yaratacağı gibi olumsuzluk yaratacağı,

kişiliği olgunlaştırmayacağı belirtilmektedir. Bireyin gelişimini kendilik tasarımı ve kendilik nesnesi kavramlarıyla açıklayan Kohut, kuramda, kendilik tasarımı kavramını kişinin kendisini algılayış biçimi ve kendisiyle ilgili imgeler bütünü olarak açıklamıştır. İkinci olarak kendilik nesnesinin ise kişinin etkileşimde olduğu anne-baba ve çocuğun hayatında onun için önem taşıyan diğer kimseler olduğunu belirtmiştir. Kohut'a göre, Freudyen ilkel benlik, hayatın en başından beri öz bakım veren sayesinde oluşan empatik tepki ile, bebekle öz-nesne arasındaki karşılıklı empati matrisi içinde bulunur. Bebeğin doğuştan gelen potansiyelleri ve öz nesnenin bebekle ilgili beklentileri birleşir (Kohut, 1977; Akt., Anlı, 2005). Bu nedenle, Kohut'un görüşüne göre benlik oluşumu, bebek ve anne ilişkisi neticesinde, bebeği kendisini olduğu gibi deneyimleyebildiği bir ortamda ve sıra dışı bir empati ile birleştiğinde gerçekleşir (Akt., Schipke, 2017).

2.1.5.4. W. Ronald Fairbairn'e göre yapı kuramı

1940'lı yılların başlarında ortaya çıkan W. Ronald D. Fairbairn, psikanalizdeki en önemli güncel teorik gelişmelerden bazılarını temel alarak benzersiz bir psikanalitik teori geliştirmiştir. Fairbairn'in teorisinin özünde, doğrudan insanın nesnesiyle olan ilişkisinin mağduriyetlerine dayanan psişik bir yapı kavramı vardır ve bu teori, o zamanın diğer teorilerinden radikal bir şekilde farklıdır. Sonraki yıllarda pek çok ismin öncüsü olacak nesne ilişkileri kuramının temellerini atmıştır ve psikanalitik düşüncenin genel duruşu üzerinde derin etkileri vardır. Yapı teorisi genel olarak psikanalizin tanımlanmasında ve özellikle de psikanalitik kuramların ayırt edilmesinde kilit bir konudur (Rubens, 1996). Psikanalitik fikirlerin tarihindeki en önemli gerginlik, içgüdüsel hareketlerin başlangıç noktası olan orijinal Freudyen model ile Fairbairn ve Sullivan'ın eserlerinde yalnızca bireyin diğer insanlarla olan ilişkilerinden yola çıkarak oluşturulmuş kapsamlı bir model arasındaki diyalektiktir. Fairbairn insanları doğaları gereği nesne ile ilgili olarak görmüştür. Ona göre, temel değerlendirme birimi, bir başkasıyla ilişkili bir benlik ve aradaki ilişkinin niteliğiydi. Kişilik, dış dünyada, diğer insanlarla ilişkiyi içerir. Bu nedenle içsel olarak bakıldığında, benlik, sahip olduğu ilişkiler, hatırladığı, arzu ettiği veya yarattığı ilişkiler açısından her zaman var olduğu ve tanımlandığı gibi anlaşılmalıdır. Fairbairn'in ilişkiyel yapı modelinde, benliğin şekli büyür ve ilişkideki deneyimlerle şekillenir, aynı zamanda

karşılıklı bir biçimde, ilişkilerin doğası da bu ben tarafından şekillenir ve değiştirilir. “Kişilerarası ve intrapsişik alemler birbirlerini ince ve karmaşık bir şekilde yaratır, birbiriyle ilişkilendirir ve dönüştürür.” Fairbairn, yapı ve enerjinin birbirinden ayıramaz olduğu fikrini en temel önermesi olarak benimsemiştir: “hem enerjiden ayrılan yapı hem de yapılardan ayrılan enerji anlamsız kavramlardır” (Fairbairn, 1954). Yapı enerjiye form veren yapıdır ve enerji belirli bir form olmadan var olamaz. Fairbairn teorisinin merkezinde yer alan kavram, insanın doğal olarak gerilimleri azaltmak amacıyla değil, diğer insanlarla ilişkilerde kendini ifade etme amacı ile işlediği kavramdır. Temel insan motivasyonuna dair bu görüş Fairbairn'in çağdaş ilişki teorisiye yaptığı en önemli katkılardan biridir. Fairbairn'in, “dinamik ego yapısı” veya “dinamik ego” olarak adlandırdığı kuram, doğrudan enerji ve yapının ayrılmazlığı varsayımına vurgu yapmaktadır. Freud'da olduğu gibi, yapılandırılmamış bir enerji kaynağı olarak id'i ve egoyu kabul etmemiştir (Celani, 1999). Aksine, benliğin doğuştan gelen yapısal bütünlüğünde ısrar etmiş: benliğin “tekil” ve “üniter” bir bütün olduğunu söylemiştir. Ayrıca, bu benliğin, hiçbir şekilde deneyime bağlı olmadan en başından beri var olduğunu belirtmiştir. Öyle ki benlik O'na göre, orijinal ve bozulmamıştı ve yaşam deneyiminin öncelikli bir koşuluymuştu. Dolayısıyla bu durumuyla da Freud'un ego kavramından farklılaşan bir benlik tanımı yapmıştır. Özetle, Fairbairn'in benlik kavramına yaptığı bu açıklama, psişik enerjinin nesne arayışı olduğuna dair düşüncesiyle birleşerek, kendini üretme, kendini ifade etmeye yönelme, kendini dışa doğru itmeye yönelme ile kendinden üretilen, üniter bir tanım ve enerjinin merkezi olarak açıklanabilir. Fairbairn'e göre, nesnelere dünyası, kişinin o dünyayı deneyimleme potansiyeli, kendini ifade etme yeteneği ve bunlar arasındaki etkileşim, psişenin temel unsurlarıdır (Rubens, 1984).

2.2. Nesne İlişkileri

Psikanalitik kuramın nesne ilişkisine odaklanan modelleri, insanın en temel motivasyon kaynağının doğuştan gelen nesne arayışı olduğunu açıklar. Bebeğin temel bakım veren ile ilişki kurmaya yönelik bir dürtüyle dünyaya geldiği görüşünün savunucuları, bebeklikte yaşanan ilişki deneyimlerinin, yetişkinlikteki sağlıklı durumumuzu belirleyeceğini söylemektedir (Summers, 1994; Akt. Uluç vd., 2015). Nesne ilişkileri teorisyenlerine göre bebek, temel bakım veren kişilerin ve kendisinin içsel temsillerini yaratır. Bu temsiller, bireyin ileriki yaşantısında,

bireyin kendisine ve diğerlerine yönelik algısını oluşturur. Psikodinamik gelenekte, kendisi ve diğerlerinin (nesne) tasarımı ve bu tasarımların nasıl birleştirildiği nesne ilişkileri teorisi olarak anılmaktadır. Kramer (1955), bir danışanında, kendilik hissinin aydınlanmasıyla ilişkili özel bir benlik parçasının varlığını gözlemlemiş ve bu benlik parçasına “küçük adam” ismini vermiştir. Kramer’e göre bir kişinin yaşamın erken dönemlerinde meme çekildiği zaman çevresinden ayrı bir varlık olduğunun farkına varması, kendilik tasarımının oluşmaya başladığı ilk dönemdir (Akt., Özakkaş & Çorak, 2013). Öteki, libidinal ihtiyacı karşılamadığında kişinin kendiliğinin farkına varması, anneye yaşanan simbiyotik dönemdeki omnipotent yapıyı muhafaza edip simbiyozu sürdürme ihtiyacı doğurur. Bu noktada “küçük adam” a ait benliğin asli görevi, memeden ayrılmanın hiçbir zaman sağlanamadığı benlik parçası için, kişiye, anne eşdeğeri sağlamaktır. Bu kavram, Winnicott’un belirttiği gibi, bebeğin, öznel tümgüçlülüğü ve çevrenin nesnel gerçekliği arasındaki geçişi sağlayabilmek adına, ne tamamen dış dünyaya ne de tamamen bebeğin iç dünyasına ait olan annenin bir ikamesi niteliğindeki geçiş nesnesi ile örtüşür (Tathan, 2014). Sullivan ile temelleri atılan nesne ilişkileri kuramı, Guntrip, Fairbairn ve Melanie Klein’in dürtü teorisini eleştirdiği görüşler ile devam etmiştir (Erten, 2005; Akt. Ünal, 2008). Klein kuramında, bebeğin saldırgan dürtülerinin sebep olduğu tehlikeli ötekinden ve bu öteki tarafından yok edilebileceği ya da zarar görebileceği korkusundan onu koruyan savunma düzenekleri üzerinde durmuştur (Göka & Yüksel, 2006). Günümüzde kuramın çağdaş temsilcilerinden biri olan Kernberg, nesne ilişkileri teorisini Freud’un dürtü teorisine birleştirmiş, erken duygusal deneyimlerin “iyi” ve “kötü” ayrımıyla içselleştirilmesini doğuştan var olan içgüdüsel eğilimlere bağlamıştır (Kernberg, 1976; Akt. Ünal, 2008). Geleneksel dürtü kuramı, nesne yatırımının libidinal veya saldırgan dürtüsel ihtiyaçlar sonucunda oluştuğunu öne sürerken, psikodinamik nesne ilişkileri teorisi, bebeğin anne ile kurduğu bağın önceliğine vurgu yapar. Hartmann’ın (1950) belirttiği şekliyle, doğuştan gelen davranış kalıpları olarak içgüdüler, öncelikle annelik işlevlerini ve kişilerarası ilişkileri içeren ortalama bir çevrede ortaya çıkabilir. Klein’a (1994) göre, Hartmann’ın da belirttiği gibi bebeğin ruhsal olarak sağlıklı gelişebilmesi için ideal bir anne bebek ilişkisinin varlığı şarttır. Sonrasındaki tüm diğer psişik yapılar, düzenleyici içselleştirilmiş nesne ilişkileri şeklinde ortaya çıkmaktadır. İçselleştirdiğimiz nesne ilişkileri, ruhsal aygıtın inşa sürecidir.

Doğuştan getirilen nesne arayışı bireyin temel ihtiyaçları arasında yer alır ve bu ihtiyacı yerine getirmek için sistem, ötekiyle ilişki içine girer ve ötekenden malzemeler edinir. İntrojektte şekilde edindiğimiz bu malzemeler, zihnimizde izler biriktirerek kalıcı şemalara dönüşür. Bu sistem içerisinde nesne ve kendilik tasarımı yer almaktadır. Kernberg'in kendilik ve nesne tasarımı evrelerine Mahler'in gelişim evreleriyle açıklık getirilebilmektedir. Mahler'e göre ilk evre olan 0-1 aylık süreçte bebekte birbirinden farklılaşmayan nesne kümesi henüz oluşmamıştır. Çocuğun sağlıklı olarak ikinci evreye geçiş yapabilmesinin ön koşulu, annenin bebeğin psikofizyolojik ihtiyaçları için yeterli uyarıcıyı ve duyumu sağlayabilmesidir. Bebeğin dördüncü ve on ikinci haftaları arasında yer alan ikinci evre, ihtiyaçları karşılanan bebeğin etkinleşen algısı sonucu, iyi duygularla kötü duyguların yavaş yavaş kutuplaşmaya başladığı dönemi temsil eder. Mahler'in simbiyoz dönem olarak adlandırdığı libidinal duygular ve agresif duyguların kutuplaştığı bu dönem, Kernberg'in iyi ve kötünün bir arada bulunmadığını ifade ettiği dönem ile örtüşmektedir. Bu bağlamda bebeğin beslenme eylemi konuyu açıklamak üzere örneklenebilir. Meme, çocuğun yaşantısında fizyolojik olarak doyuma ulaştıran bir olgudan daha çok sıcak, yatıştırıcı ve bağlanmanın temelini oluşturan anneyi temsil eder. Anne (nesne), bu dönemde kendiliğin bir uzantısı niteliğindedir. Bu uzantı algısı, nesnenin ve kendiliğin ayrı birer kavram olduğunu fark edinceye dek sürer. Annenin kendi arzularından vazgeçtiği dünyadan çekilerek kendisini bebeğin arzu ve ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir aracı yaptığı bu dönem Winnicott'a göre "birincil annelik meşguliyeti" olarak adlandırılır. Bu dönem geçici bir delilik halidir ve anne her zaman ihtiyaçları ertelemeden karşılayabilen yetenekte bir varlık değildir. Zamanla bu delilik halinden sıyrılmaya başlayan anne, ego işlevleri olgunlaşmaya başlayan bebeğin kendini doyuran ve doyurmayan annenin aynı anne olduğunun ve onun kendisinin bir uzantısı olmadığını ayırmasına varmasını sağlar. Bu ayırım, bebek arzusunu her ifade ettiği anda, annenin bebeğin bu arzusuna yönelik ihtiyacı karşılayamadığında doğar (Erbaş, 2015). İlk aşamada deneyimlenen yaşantılarda kendiliğin ve nesnenin "iyi" ve "kötü" tarafları ayrıştırılır, yani kendilik ve nesne tasarımında "iyi" ve "kötü" bir arada bulunmaz. Bu noktada Kernberg'e göre bebek yalnızca nesnelere değil, kendiliğin nesne ile olan ilişkisinin niteliğini de içselleştirir. Kurama göre söz konusu yaşantılar, kendiliğe, ötekine ve aradaki ilişkiye yönelik duygular olarak, temsiller yoluyla zihne kodlanmaktadır (Özakkaş,

2018). Gelişime bağlı olarak iyi ve kötü tasarımların birleştirilmesi ve bireyin birleştirilmiş bu sistemi, bütün bir kendilik ve bütün bir nesne temsili algısına dönüştürmesi beklenir. Mahler'in bebeğin dördüncü-altıncı aylar ile on sekizinci aylarına denk düşen dönemi kapsayan, ayrışma ve bireyleşme süreci olarak adlandırdığı dönem, bebeğin kendilik tasarımları ve nesne tasarımları arasında iyi ben - kötü ben, iyi nesne - kötü nesne olarak ayırım yaptığı dönemdir. Gelişen ilk yansıtma türleri, kötü kendilik ve kötü nesne grubunu dışsallaştırmaya çalışan intrapsişik düzenekleri oluşturur. İyi ve kötü kendilik ve nesne tasarımlarının birbirinden ilkel bölme (Kernberg, 1970) mekanizmasıyla ayrıldığı bu evrede henüz bütünleşmiş bir kendilik tasarımı yoktur. Sınırdaki kişilik organizasyonunun bahsi geçen döneme sapanma ile gerçekleştiği ve bireyin Mahler'in dördüncü evresi olan üst benliğin bütünleşmesi döneminde parçalı kendilik, parçalı nesne tasarımı ve parçalı bir üst benlik algısı olarak ortaya çıktığı bildirilmektedir. Kuramın Kernberg (1967, 1976) tarafında ise, bahsedilen erken dönem patolojik nesne ilişkileri, bölme mekanizmasının kullanılmasına neden olmakta, bu da içselleştirilmiş kendilik ve nesne tasarımlarının bütünleşmesine engel olmaktadır. Bunlar sonucunda bireyde patolojik kişilik örgütlenmesi gelişmektedir (Epözdemir, 2014). Kernberg'e göre sağlıklı bir kişilik organizasyonu, bahsedilen iyi ve kötü temsillerin bütünleştirilmiş bir halde bulunduğu durumlarda söz konusudur. Dünya karmaşık bir yerdir ve birey, ayrıştırılmış temsiller ile bu karmaşıklıkla başa çıkamaz duruma gelir. Sağlıklı bir kişilik yapısı, bu karmaşıklıkla başa çıkabilen, kendiliğin ve ötekinin hem güçlü hem de zayıf yönlerinin temsillerini bir arada bulundurabilen bir yapıdır.

2.3. Kişilik Organizasyonu

20-30 yıl öncesine kadar düzeyleri nevrotik ve psikotik olarak ayrıştırılan kişilik bozuklukları, son dönemde birçok kuramcı tarafından varlığından bahsedilen bir ara boyutla birlikte nevrotik, sınır durum, psikotik organizasyon olarak üç ayrı şekilde sınıflandırılır hale gelmiştir (Şahin, 2009). Kernberg'in geliştirdiği kişilik organizasyonu kategorileri, kimlik bütünlüğünün sağlanabilirliği, kullanılan savunma mekanizmalarının niteliği ve gerçeği değerlendirme yetisine bağlı olarak sınıflandırılmıştır. Ara boyut olan sınır durum örgütlenme de, üst düzey sınır durum ve alt düzey sınır durum olmak üzere kendi içinde ikiye ayrılmış ve ruhsal

patolojiler bu kategoriler içerisinde daha sonra belirtileceği gibi içe dönük ve dışa dönük karakteristiklere göre yer almışlardır.

2.3.1. Nevrotik kişilik organizasyonu

Psikodinamik gelenek nevroitik kişilik organizasyonun en üst ve sağlıklı seviye olduğunu bildirmektedir. Nevrotik organizasyon, bireyin arzu ettiği ile yasak olan arasında yaşadığı çatışmadan kaynaklanırken, bireyin gerçeklik testinde ve kimlik bütünlüğünde bir bozulma yoktur ve birey stres anında olgun savunma mekanizmaları kullanır. Bireyin kendilik tasarımı bütünlüklü ve karardır. Kullandığı başlıca savunma mekanizmaları arasında bastırma, reaksiyon formasyon, izolasyon, rasyonalizasyon, konversiyon, entellektüalizasyon mekanizmaları yer alır. Gerçeği değerlendirme kapasitesi, yani ruhsal dünya ile dış dünya ayrımı tamdır ve birey, hezeyan ve varsanılara kapılmadan duygu ve düşüncelerini gerçekçi şekillerle ifade eder. Gözlemleyen egonun varlığı terapide psikoterapistle ittifaka girmesine yardımcı olur (Şahin, 2009). Nevrotik organizasyonda birey, kendiliğe dair geliştirdiği algı ile sadistik bir otoriteye isyan eden asi bir kendilik arasındaki ikircikli duyguyu sürekli olarak bilincinden bastırır ve bunun sonucunda öfke ve diğer nevroitik semptomların dışavurumu gibi regresif durumlar dışında bilince çıkan başka patolojik yansımalar gözlemlenmez (Kernberg & Yeomans, 2011).

2.3.2. Psikotik kişilik organizasyonu

Ego örgütlenmesinin psikotik düzeyinde, kimlik entegrasyonunun bulunmaması, bölünmelere karşı savunmalar ve gerçeklik testinde aksamalar yaratır (Trimboli, Kenaan & Marshall, 2019). Bu bireylerde, gelişmemiş ve ilkel bir üstbenliğin varlığı ile birlikte duygusal işlevsellikte, kişilerarası ilişkilerde belirgin bir bozulma ve yok edilme, yutulma ve parçalanma ile ilgili temel dinamikler konusunda ciddi rahatsızlıklar olduğu bildirilmektedir. Halüsinasyonlar, hezeyanlar, referans fikirler ve mantıksız düşüncelerin eşlik ettiği bu gelişim düzeyinin en karakteristik görüntüsü var olma mücadelesidir. Psikotik örgütlenmenin temel çatışması varoluşaldır. Varlık ve yokluk, gerçek ile gerçekdışı olan arasındaki ayrımın sınırını zihinsel olarak netleştirememektedir. Her zaman zihin karışıklığı görünür anlamda su yüzüne çıkmayan, kompanse şizofren veya intihar eğilimleri göstermese de arada bir hezeyanlı ölüm arzusu

taşıyan psikotik düzeyler de bildirilmektedir (McWilliams, 2016). Psikotik kişilik organizasyonu dil ve rasyonel düşünce öncesi nitelikli ilkel savunma mekanizmaları kullanmakta ve bu mekanizmalar aracılığı ile psikotik örgütlenmesi olan bireyi yaşadığı yoğun dehşet duygusundan korumaktadır. Bu bireylerin kimlik konusunda derin sıkıntıları söz konusudur, öyle ki var olup olmadıklarından dahi emin olamamaktadırlar. Gerçeklik olarak kabul edilen ortak görüşlere yabancıdırlar. “Psikanalitik geleneğin en büyük başarılarından biri, ümitsiz görülüp kolayca bir kenara atılan kişilerin içsel dünyalarının kaotik yapılarının dahi bir düzeni olduğunu keşfedip, onları anlamaya ve onlara yardım etmeye yönelik birtakım yollar önermesidir” (McWilliams, 2016).

2.3.3. Sınır durum kişilik organizasyonu

Sınır durum patolojilerden literatürde farklı kuramcılar tarafından sıklıkla bahsedilmektedir. Rapaport’un 1945’te “şizofreni öncesi”, Rangell’in 1955’te ve Robbins’in 1956’da “sınır kişilik” olarak adlandırdığı, “yatırılması gerekmeyen şizofreni” (Zilboorg, 1941) ya da “sahte nevrotik şizofreni” (Hoch & Polatin, 1949) olarak tanımlanan bir ara alanın varlığı söz konusu olmuştur. Psikotik belirtilerin yoğun stres ya da madde etkisi altındayken geçici olarak ortaya çıktığı, kimlik dağınıklığının psikotik düzeydeki niteliğe ulaşmadan varolduğu ve ilkel savunmaların çokça gündemde olduğu bildirilmektedir. Sınır durum birey kendiliğe ve ötekilere yönelik parçalı, bütünleşmemiş bir algıya sahiptir. Bölünmüş benlik duygusu, sınır durum düzeyin en karakteristik özelliğidir ve birey, stresle başa çıkarken, sıklıkla bölme temelli ilkel savunma mekanizmalarının etkisi altındadır (Kernberg, 1996).

2.3.3.1. Sınır durum kişilik organizasyonunda yapısal analiz

Freud’un zihinsel süreçlerin id-ego-superego açısından analizi anlamında kullanılan yapısal analiz kavramı, ikinci olarak, Hartmann, Rapaport ve Gill’in zihinsel süreçteki yapılar, işlevler ve eşikler kombinasyonu ile açıkladığı “ben”e olan bakış açılarını betimlemektedir. Üçüncü olarak ise yapısal analiz kavramı, içselleştirilmiş nesne ilişkilerinin yapısal türevlerinin analizi anlamını taşımaktadır. Sınır durum kişilik organizasyonunun yapısal analizinde “ben”, “ben”in alt yapıları ve “ben”in işlevlerini bütünleştiren bir yapının analizi açıklanacaktır.

Özgül olmayan ben zayıflığı; kaygıya tahammülde eksiklik, itki denetiminde eksiklik ve gelişmiş yüceltme kanallarındaki eksikliği temsil etmektedir (Wallerstein & Robbins, 1956; Akt., Kernberg, 2016). Ben sınırlarının netliği kaybolduğunda, kendilik ve nesne tasarımları arasındaki ayrımın net olmamasına bağlı gelişen, gelişecek olan karakter patolojilerinden söz edilebilir.

Sınır durum kişilik organizasyonunun en güvenilen klinik açıklaması bireyin birincil süreç düşüncesine kayışı olarak kabul edilebilir. Rapaport ve arkadaşlarının yansıtma testler kullanarak yaptıkları çalışmalarda sınır durum organizasyonları psikotik organizasyondan ayırabildikleri bunu da sınır durum organizasyonun birincil süreç düşünceye kaydığı yanıtlarla ortaya koydukları bildirilmektedir. İçselleştirilmiş erken dönem patolojik nesne ilişkileri, bölme mekanizmasının devamlılığı, nesne ve kendilik tasarımlarının birleştirilerek ben sınırı netliğinin yok olması, sınır durum organizasyonunun birincil süreç düşünceye regrese olmasının sebepleri arasında belirtilmektedir (Kernberg, 1967). Daha önce de belirtildiği gibi erken dönem içselleştirilmiş nesne ilişkileri patolojileri, sınır durum organizasyonun karakteristiklerinden biridir. Erken dönem bölme mekanizması ile “tamamıyla iyi” ve “tamamıyla kötü” olarak içe atılmış deneyimler birleştirilemediğinde sınır durum kişiliklerin, genellikle nesnelere ile ilgili suçluluk duyguları ve onlar için kaygılanma yetilerinde bozulmalar olduğu bildirilmektedir (Klein, 1940; 1945). İdealleştirilmiş ve “tamamen iyi” nesne ve kendilik imgeleri, üstben bütünleşmesi ile gerçekleşecek olan gerçekçi amaç ve talepleri değil, gerçeklikten uzak mükemmeliyetçi idealleri yaratır. Üstben bütünleştirilmesi üzerinde gerçekleşen bu olumsuz nitelikler, sınır durum bireyin üstbenin beklentileri ve yasaklayıcı yönlerini devamlı olarak yansıtmasına sebep olur. Sınır durum kişilik organizasyonunun özgül savunma biçimlerinde ayrıntılı olarak daha sonra ele alınacak olan yansıtma, ilkel idealizasyon ve değersizleştirme ile bölme mekanizmaları sınır durum bireyin ilişkiler arası patolojiler yaşamasına sebep olmaktadır.

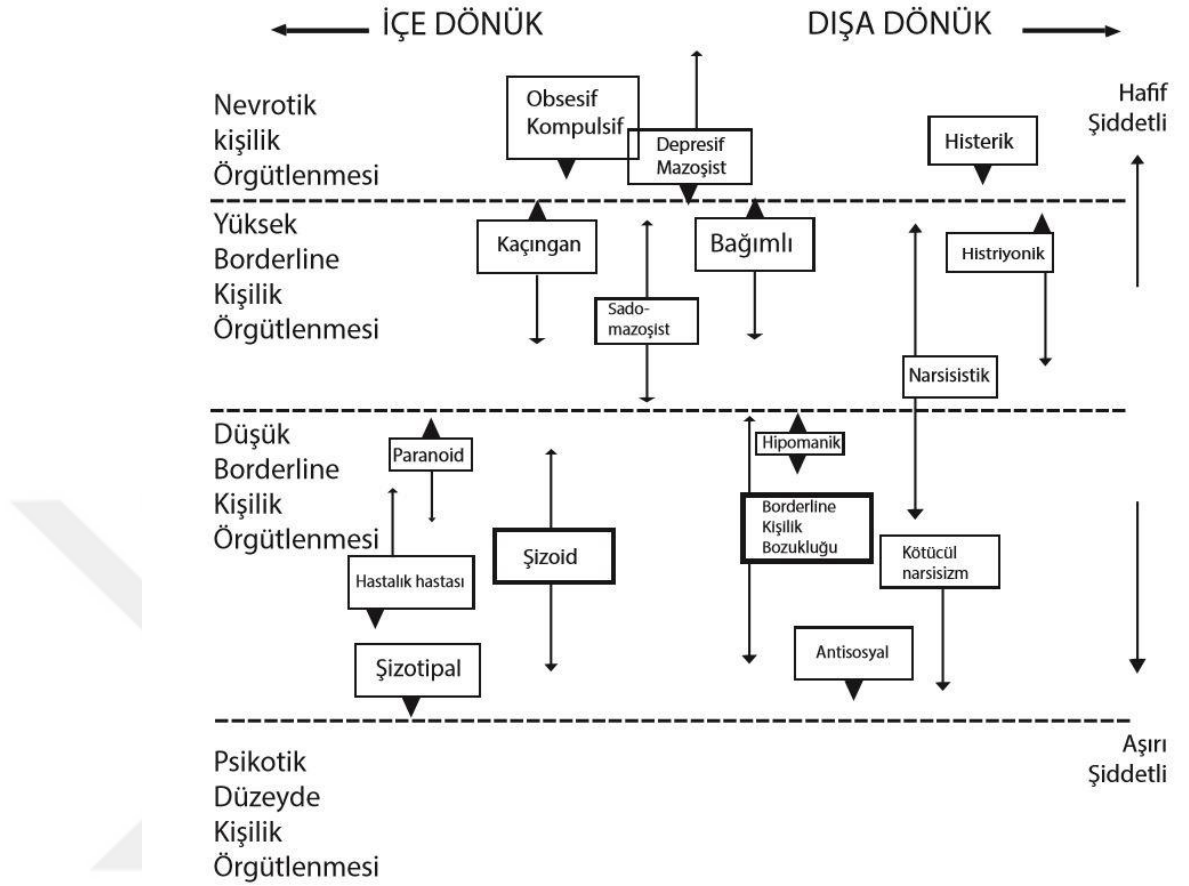
2.3.3.2. Sınır durum kişilik organizasyonunda oluşumsal-dinamik analiz

Kernberg'e (1999) göre özellikle oral saldırganlık başta olmak üzere genital dönem öncesi saldırganlık sınır durum organizasyonda önemli rol oynamaktadır. Sınır kişilik organizasyonunda dikkat çeken ortak nokta, bireylerin erken dönemlerinde engellenmeler ve saldırganlık ile karşı karşıya kalmış olmalarıdır. Genital dönem öncesi saldırganlık bebek tarafından genellikle yansıtılmış olarak önce anneye sonra da anne ve baba her ikisine yönelik nefret olarak karşımıza çıkar. Sonraki ödipal korkular anneye olan tehlikeli algı ile birleşir ve iğdiş edici bir anne imgesine sebep olur. Bu durum sınır durum patolojisine sahip bir kadında, şiddetli bir şekilde penis haseti uyandırır. Aynı zamanda tehlikeli anne imgesi, ödipal korkularla birlikte yasaklayıcı anne imgesi ile pekişir ve rastgele cinsel ilişki yaşayarak erkeklere olan bağımlılığını inkâr eden bir tablo olarak karşımıza çıkar (Kernberg, 2016). Sınır durum bir patolojiye sahip erkek bireyde durum daha farklıdır. Heimann'a (1955) göre, tehlikeli anne algısı oral doyumun sağlanabilmesi için erkek çocuğu babaya yöneltir ve "kadınsı konum" olarak betimlediği durumu pekiştirir. Bu eşcinselliğin, heteroseksüelliğin tehlikeli olarak algılandığı zihinde oral doyumun bir ikamesi niteliğiyle var olması demektir.

2.3.4. Üst düzey ve alt düzey sınır durum kişilik organizasyonları

Kernberg'e göre anne ve çevre çocuğa agresif davrandığında, çocuğun zihninde negatif deneyimler pozitif deneyimlere üstün gelmekte ve ilkel bölme mekanizması ile negatif deneyimler ile pozitif deneyimler entegre olamamaktadır. Bu durum sınır durum dünyanın bir grafiğidir. Bireyin kendiliğe dair algısı negatiftir ve pozitif olan algıdan ayrıdır.

Kişilik, bireyin diğer insanlarla etkileşime girmesini sağlayan fonksiyonel bir sistemdir ve bu sistem kategorik ve boyutsal şekilleriyle Kernberg formülasyonunda bir "organizasyon" olarak adlandırılmaktadır. Kategorik kısım, bireyin sınır durum olma ya da olmama durumunu temsil ederken, boyutsal kısım, sınır durum organizasyonun alt ve üst düzey olarak tanımlandığı şiddeti temsil eder. Kişilik patolojilerini nevrotik ve alt-üst düzey sınır durum organizasyonu içerisine yerleştiren Kernberg aynı zamanda var olan patolojiyi içe dönük ve dışa dönük olmak üzere x ekseninde ilerleyen iki hat ile belirtir (Clarkin, 2012).

(Kaynak: Özakkaş vd., 2013)

Şekil 2.1. Kernberg'in Kişilik Bozuklukları Haritası

Şekil 2.1' de belirtildiği gibi nevrotik kişilik organizasyonu alanındaki patolojilerde, bireyin belirli bir kimlik algısına sahip olduğu ve kendiliğe dair algılarının oldukça tutarlı olduğu bildirilmektedir. Üst düzey sınır durum kişilik organizasyonu alanındaki patolojilerde ise kimlik ve diğerlerine yönelik algı dağınıktır. Alt düzey sınır durum organizasyonda yer alan patolojilerde kimlik dağılmasına aynı zamanda saldırganlık ve değer düşüklüğü eşlik eder. Kernberg tanılamada önemli olan ilk asli görevin, bireyin hangi organizasyon alanına dâhil olduğunu bulmak olduğunu belirtmektedir. Böylece psikoterapist bireyin patolojisinin yönü hakkında kolaylıkla bilgi sahibi olabilecektir. Kernberg klinisyenler için yol gösterici bir nitelikte olan, bireyin kişilik patolojisini nesne

ilişkileri bağlamı ile anlamaya ve bireyin işlevsellik alanlarını kavramaya yarayan ve yapılandırılmış bir görüşme aracı olan Kişilik Organizasyonu İçin Yapılandırılmış Görüşme Formu (STIPO) ve daha kısa bir formu olan STIPO-R'yi geliştirmiştir. STIPO ve STIPO-R, klinisyene ve araştırmacıya kişilik işleyişinin kilit alanları hakkında boyutsal puanlar vermek üzere inşa edilmiştir. Her bir alandaki içerik alanları ve işlev bozukluğunun şiddeti klinisyen tarafından tedavi planlaması için kullanılabilir. Çok sayıda analitik yazar, hasta-terapist etkileşimi üzerine önemli bir bilgi kaynağı olarak yoğunlaşan modifiye psikiyatrik görüşme yapmışlardır (Whitehorn, 1944; Powdermaker, 1948; Fromm-Reichmann, 1950). Deutsch (1949); yaşanan zorluklarla hastanın geçmişi arasındaki bilinçdışı bağlantıları ortaya koyan görüşmeyi savunmuş ve MacKinnon, Michels ve Buckley (2015) karakter kalıplarını ortaya çıkarmak için hasta-terapist etkileşimini kullanan bir değerlendirme yapmıştır. STIPO ve STIPO-R bu değerlendirmelerin bir başka uzantısı niteliğindedir. Yapılandırılmış bu oluşumda, görüşmenin kendisinin yapısallığı ve belli sayıda soruların da var olduğu, klinisyenin takip edebileceği ipuçlarını klinisyene verebilen bir nitelikten bahsedilmektedir.

Ülkemizde kişilik organizasyonlarını belirlemeye yarayacak ölçme araçlarının yaygın olmayışı, psikodinamik geleneğin yöntem ve teknikleriyle çalışan klinisyenler için ciddi bir problem oluşturmaktadır. STIPO ve daha kısa bir formu olan STIPO-R yapılandırılmış bir ölçüm aracı niteliğindedir ve çalışmaları ülkemizde hızla başlatılmıştır. Ancak objektif test niteliğinde kişilik organizasyonu tanılamaya yardımcı olacak bir araç Türk literatüründe henüz bulunmamaktadır. Kernberg Enstitüsü tarafından Kişilik Organizasyonları Envanteri (IPO) adıyla oluşturulan bir ölçüm aracı bu alanda boşluk yaratan objektif test ihtiyacını karşılar niteliktedir. Yöntem bölümünde ayrıntılarıyla bahsedilecek olan testin Türkçeye uyarlama çalışmalarının, bu doktora tezi aracılığıyla literatüre kazandırılması planlanmaktadır.

2.3.5. Sınır durum kişilik organizasyonunun özgül savunma biçimleri

Erken “ben”in bütünleştirici yetisinin olmayışından kaynaklanan erken içselleştirilmiş nesne ilişkilerinin “iyi” ve “kötü” olarak ayrıştırılması, ben çekirdeğini korumak ve kaygının genelleşmesini engellemek amacıyla bir savunma düzeneği olarak kullanılmaktadır. Kernberg'e göre “başlangıçta basit bir

bütünleştirme eksikliğinden ibaret olan şeyin, daha sonra aktif olarak başka amaçlar için kullanıldığı benin bu savunma amaçlı bölünmesi, bölme mekanizmasının temelini oluşturmaktadır.”

Tablo 2.1. Vaillant’ın Savunma Mekanizmaları Tablosu

Vaillant’ın Olgun Savunmaları
Özgecilik (Altruism)
Sezinleme (Anticipation)
Mizah (Humor)
Yüceltme (Sublimation)
Suppression (Bastırma)
Vaillant’ın Nevrotik Savunmaları
İzolasyon
Karşıt Tepki Oluşturma (Reaction Formation)
Yap- Boz (Undoing)
Vaillant’ın İlkel Savunmaları
Eyleme Koyma (Acting Out)
İnkâr (Denial)
Hipokondriya
Fantezi
Vaillant’ın Sınır Durum Savunmaları
Değersizleştirme (Devaluation)
Öznel Tüm-güçlülük (Omnipotence)
İlkel İdealizasyon (Primitive Idealization)
Yansıtımlı Özdeşim (Projective Identification)
Bölme (Splitting)

(Akt., Zanarini, Weingeroff & Frankenburg, 2009).

Tabloda görüldüğü gibi ben gelişiminin ilk evrelerinde var olan bölme mekanizması yerini bastırma, bastırmayla bağlantılı olan karşıt tepki oluşturma, yapıp bozma ve yalıtma gibi ben gelişimin üst düzey savunma mekanizmalarına bırakır. Bu mekanizmalar dürtü türevlerini ve bu türevlerin temsilini bilinçten uzak tutarak beni ruhsal çatışmalardan korur. Erken dönem patolojik nesne ilişkileri sebebiyle “ilkel bölme” mekanizmasının varlığını devam ettirmesi, devamı niteliğinde olan şiddetli çatışma özelliği taşıyan içe atım ve özdeşleşmeleri bilince erişimlerine bakmaksızın aktif olarak uzak tutmak niyeti ile beni çatışmalardan korumaya çalışır. Böylece az önce bahsedilen dürtü türevi, duygusal, zihinsel ve motor bilince ulaşır ancak bilinçli ruhsal yaşantının diğer tüm bölümlerinden tamamıyla ayrı kalır. Bu durum çelişkili ben hallerinin dönüşümlü olarak canlanmasına böylece ayrı kalmalarına dolayısıyla da kaygıyı önlemeye yardımcı

olur. Sınır durum kişilik organizasyonunun temelinde yatan kimlik dağınıklığı, bahsi geçen patolojik savunma düzeneğinin eseridir (Erikson, 1956; Akt. Kernberg, 1996). Psikozlarda meydana gelen süreç, kendilik ve nesne imgelerinin regresif şekilde birleşmesi iken sınır durum organizasyonda söz konusu olan; kendilik ve nesne imgeleri arasında yoğun ilkel bölme süreçlerinin varlığı ve bunlara sapsanmadır. Ben zayıflığının temel sebeplerinden biri olan bölme mekanizmasının bir görüntüsü davranış ve iç yaşantıdaki çatışmada tasa eksikliği ve duygunun eşlik etmediği inkâr olabilirken diğere bir görüntüsü seçici “itki denetimi yokluğu” olabilmektedir. Bölmenin beraber meydana geldiği diğere mekanizmalar ilkel idealleştirme-değersizleştirme, yansıtma, yansıtımalı özdeşim ve tümgüçlü değildir.

İlkel idealleştirme mekanizması kişinin kendini “kötü” nesnelere karşı koruyabileceği imkânı sağlayan, diğereğini tümüyle iyi görme eğilimidir. Depresif hastalarda görülen saldırganlık duygusunun uyandırdığı suçluluk hissini nesneyi idealleştirerek çözümleme eyleminden farklı olarak sınır durum örgütlenmede görülen ilkel idealizasyon mekanizması; kötü dünyadan korunmak için nesneye duyulan ilkel ve koruyucu bir fantezi yapısının doğrudan görünümüdür. İçerisinde nesne için tasalanmayı, nesneye olan saldırganlığı karşıt tepki kurma biçiminde idealleştirerek çözümlemeyi ya da saldırganlığın bilinçli veya bilinçdışı olarak kabulünü barındırmamaktadır.

Kişiliği sınır durumda organize olan bireyler, tamamıyla kötü ve saldırgan kendilik imgelerini nesnelere yansıtarak, ben zayıflığı olan bireyde, olumsuz yansıttığı nesneyle hala özdeşim kurabileceği hissi yaratır. Bu dönüşümsel olgu, bireyde yansıttığı itkilerden duyduğu korkuyu artırır. Yansıtımalı özdeşimin bu tarifi ile bireyde kendilik ve nesne arasındaki ayrışmanın sağlanamaması, dış nesnenin denetimini sağlama çabası tüm bunlara bağlı olarak da “o bana saldırmadan önce ben ona saldıracağım” durumu karşımıza çıkmaktadır (Kernberg, 1966).

Sınır durum kişilik organizasyonu olan bireyler, idealleştirdikleri nesneye karşı olan talepkâr ve yapışık ilişki durumlarıyla yok olmaktan korkarak uzaklaşmak ve sonrasında yoğun terkedilmişlik duygusuyla tekrar talepkâr ve yapışık konumu arzulamak arasında gidip gelirler. İdealleştirdiği nesneye karşı, görünürde boyun eğici davranış sergilediği zamanlarda dahi, ona aslında zalimce ve kendisinin bir uzantısıymış gibi davranmaktadır. Bu durum yoğun olarak taşıdığı tümgüçlülük

hissinden ileri gelmektedir. İdealleştirilmiş nesneyi denetler, manipüle eder ve nesneye karşı daima talepkâr konumda durur. Bu eğilimler kişide özel kişilermiş gibi davranılmayı hak ettiklerine dair güçlü bir bilinçdışı inanış biçimini alır. Tüm bu davranış ve beklentilerin idealleştirilen nesnede doyumu sağlanamadığında birey tümgüçlülüğün doğal bir sonucu olarak nesneyi değersizleştirir, bırakır ve nesneden uzaklaşır. Çünkü zaten sürecin en başında nesneye karşı gerçek bir sevme kapasitesinden yoksundur ve nesne imgelerinin saldırgan bir biçimde çarpıtılması üstben gelişimini ve bütünleşmesini patolojik bir biçimde etkilemektedir.

2.4. Kişilik Yapı ve Patolojilerinde Savunma Mekanizmaları Kimlik Algısı ve Gerçeklik Testi

Yapılan çalışmalar, ego gücünün kaygı seviyesi, duygu durum gibi durumsal faktörlerden belli ölçüde etkilendiğini ortaya koymaktadır, ancak buna karşın, ego gücünün iki temel boyutunun -gerçeklik testi ve dürtü kontrolü- zaman içerisinde tutarlılık gösterdiğini, adeta kişilik özelliği niteliği taşıdığını da ifade etmektedir (Hoffman vd., 2001; Nestor, 2002). Çocuklar, ergenliğe ve yetişkinliğe geçiş dönemlerinde kaygı ve dış tehditler ile baş edebilmek için bazı savunma mekanizmaları geliştirirler (Cramer, 2000). Olumlu erken çocukluk deneyimleri genel olarak esnek ve olgun savunma mekanizmaları ile negatif erken deneyimler ise işlevsel olmayan ilkel savunmalar ile ilişkilendirilir. Çeşitli araştırmalar, geçerliği gösterilmiş ölçümler ile belirlenen savunma mekanizmalarının, psikolojik uyum ve işlevselliği yordayabildiğini desteklemektedir (Cramer, 2000; Perry & Henry, 2004). Çocuklar, hayatlarının erken dönemlerinde kendilik temsilleri ile önemli diğerlerinin temsillerini (içeatımlar- introjects) içselleştirirler. Bu temsiller zaman içinde gelişebilir ancak bazı temel özellikleri kalıcıdır ve değişime dirençlidir. Bazı araştırmalar, bu temsillerin niteliksel ve yapısal özelliklerinin, hayat boyu psikolojik uyumu ve kişiler arası işlevselliği belirlemede yardımcı olduğunu doğrulamaktadır (Blatt, 1991; Borstein & O'Neill, 1992).

Psikanalitik kuram patolojileri, her seviyesi ego gücü, savunmalar ve introjects ile karakterize 3 şiddet seviyesine ayırır.

Tablo 2.2. Psikodinamik Teoride Psikopatoloji Seviyeleri

Seviye	Ego gücü	Ego Savunmaları	İntroject
Nevroz	Yüksek	Olgun(yer değiştirme, sublimasyon)	Bütünleşmiş
Kişilik Bozukluğu	Değişken	İmmatur (inkar, yansıtma)	Bozuk işlevsellik
Psikoz	Düşük	İmmatur/ Yok	Bütünleşme yok, işlevsiz

Üçüz Şiddet Modeli (tripartite severity model) (Bornstein, 2003).

Freud (1905b, 1908) kişilik bozukluklarını, psikoseksüel evrelerdeki fiksasyonlar ile açıklamıştır. Sonraki psikanalitik kuramcılar (Abraham, 1927; Reich, 1933) , Freud'un tanımlamasını genişletmiş ve geçmiş 100 yıldaki kişilik bozukluklarına psikanalitik bakış açısındaki evrim, kısaca psikoseksüel evrelerden ego gücü, savunma mekanizmaları ve introjectse kayış ile açıklanabilir hale gelmiştir. Bu üç faktör, kişilik patolojisinin şiddetini belirlemektedir (tablo 2.1).

Farklı kişilik bozukluklarındaki kendilik ve diğerlerinin temsillerine ilişkin bir dizi araştırma bulunmaktadır (Baltt, 1991; Blatt & Auerbach, 2000; Hibbard & Porcerelli, 1998; Soldz & Vaillant, 1998). Söz konusu araştırmalar, KB olan bireylerde kendilik ve diğerlerinin temsilleri arasında öngörülebilir bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır (Bkz tablo 2.2).

Tablo 2.3. Kişilik Bozukluklarında Kendilik ve Nesne İlişkileri

Kişilik Bozuklukları	Kendilik Temsili	Nesne Temsili
Antisosyal	Bağımsız/Kontrolsüz	Güven verici deneyim yok
Kaçıngan	Detaycı/Değersiz	Yargılayıcı
Borderline	Zayıf/Kararsız/Dengesiz	İstilacı/Emniyetsiz
Bağımlı	Zayıf/Başarısız/Etkisiz	Koruyucu/Güvenli
Histriyonik	Arzu edilen/Sosyal	Heyecansız/Kasvetli
Narsisistik	Önemli/Değerli	Önemsiz/Değersiz
Paranoid	Detaycı/Öfkeli	Tehditkar/Müdahaleci
Obsesif-Kompulsif	Gayretli/Kontrollü	Dürtüsel/Kontrolsüz
Şizoid	Bağımsız/Yalnızlıkçı	Korkutucu/Tehditkar
Şizotipal	Farklı/Garip	Tutarsız/Yok

(Gabbard, 1994; Kissen, 1995; Millon, 1990; Millon, 1996; Akt. Strack, 2005)

3. HİPOTEZLER

3.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı, birey patolojisinin hangi gelişim seviyesinde organize olduğunu keşfetmemizi sağlayacak objektif bir ölçeği Türk literatürüne kazandırmaktır. Araştırmanın yan amacı, Türkçeye uyarlama çalışması kapsamında geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları tamamlanan Kişilik Organizasyonları Envanterinin, kişilik bozukluklarının hangi gelişim seviyesinde organize olduğu ile ilgili yordayıcı gücünün incelenmesi olup, bu ölçeğin, psikoterapistlerin terapi formülasyonları konusunda doğru bir hat üzerinde ilerlemelerini sağlamaktır.

3.2. Araştırmanın Problem ve Hipotezleri

AMAÇ 1. Kişilik Organizasyonları Envanteri'nin Türkçeye uyarlama çalışması

PROBLEM 1. Kişilik Organizasyonları Envanteri Türkiye örnekleminde güvenilir ve geçerli bir envanter midir?

HİPOTEZ 1. Kişilik Organizasyonu Envanteri- KOREN, Türk toplumu için geçerliği yüksek bir envanteredir yani;

1.1. Kişilik Organizasyonları Envanteri alt ölçekleri orijinaliyle uyumlu olarak üç faktörlü bir yapı ortaya çıkaracaktır.

1.2. Kişilik Organizasyonları Envanteri uyum indeksi orijinaliyle uyumlu, geçerli bir envanter olacaktır.

1.3. Kişilik Organizasyonları Envanteri ayırt edici geçerlik kapsamında, psikiyatri veya psikoterapi başvurusu olan ve olmayan örneklem grupları puan ortalamaları arasında fark yaratacaktır.

1.4. Yakınsak geçerlik kapsamında kullanılacak olan diğer ölçeklerin ilgili alt ölçekleriyle (PANAS, BPSÖ, SBT, ASÖ, BDÖ, ŞKÖ, KIÖ KF, SIÖ, DSKE, BECK) Kişilik Organizasyonları Envanteri alt ölçekleri arasında yüksek ve anlamlı seviyede korelasyonlar saptanacaktır.

HİPOTEZ 2. Kişilik Organizasyonları Envanteri- KOREN, Türk toplumu için güvenilirliği yüksek bir envanterdir yani;

2.1. Kişilik Organizasyonları Envanteri tüm alt ölçeklerinin maddeler arası (iç tutarlık) Cronbach Alfa korelasyon katsayısı yüksek olacaktır.

2.2. Kişilik Organizasyonları Envanteri alt ölçeklerinin 3 hafta arayla (test- tekrar test) elde edilen puanları arasında Pearson Momentler çarpımı korelasyon değişmezlik katsayıları yüksek olacaktır.

AMAÇ 2. KOREN'in Eksen II tanılarının hangi gelişim seviyesinde organize olduğu ile ilgili yordayıcı gücünün incelenmesi

PROBLEM 2. Türkçe uyarılma çalışması tamamlanmış olan KOREN, eksen II tanıları üzerinde yordayıcı güce sahip midir?

HİPOTEZ 3. Kişilik Organizasyonları Envanteri alt ölçekleri ile Coolidge Eksen II Tanı Envanteri Plus Türkçe Kısa Formu alt ölçekleri arasında anlamlı seviyede bir ilişki saptanacaktır.

HİPOTEZ 4. Kişilik Organizasyonları Envanteri ile Coolidge Eksen II Tanı Envanteri Plus Türkçe Kısa Formu arasında yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre; KOREN alt ölçeklerinden en az bir tanesi A, B ve C kümesi kişilik bozuklukları alt ölçekleri üzerinde anlamlı seviyede yordama gücüne sahip olacaktır.

4.1. Kişilik Organizasyonları Envanteri primitif savunmalar, kimlik difüzyonu ve gerçeklik testi alt ölçekleri paranoid kişilik bozukluğunu anlamlı seviyede yordama gücüne sahip olacaktır.

4.2. Kişilik Organizasyonları Envanteri primitif savunmalar, kimlik difüzyonu ve gerçeklik testi alt ölçekleri şizotipal kişilik bozukluğunu anlamlı seviyede yordama gücüne sahip olacaktır.

4.3. Kişilik Organizasyonları Envanteri primitif savunmalar ve kimlik difüzyonu alt ölçekleri şizoid kişilik bozukluğunu anlamlı seviyede yordama gücüne sahip olacaktır.

4.4. Kişilik Organizasyonları Envanteri gerçeklik testi alt ölçeği şizoid kişilik bozukluğu üzerinde anlamlı seviyede bir yordama gücüne sahip olmayacaktır.

4.5. Kişilik Organizasyonları Envanteri primitif savunmalar, kimlik difüzyonu ve gerçeklik testi alt ölçekleri antisosyal kişilik bozukluğunu anlamlı seviyede yordama gücüne sahip olacaktır.

4.6. Kişilik Organizasyonları Envanteri primitif savunmalar ve kimlik difüzyonu alt ölçekleri, borderline, histrionik ve narsisistik kişilik bozukluğu üzerinde anlamlı seviyede yordayıcı güce sahip olacaktır.

4.7. Kişilik Organizasyonları Envanteri gerçeklik testi alt ölçeği, borderline, histrionik ve narsisistik kişilik bozukluğu üzerinde anlamlı seviyede yordama gücüne sahip olmayacaktır.

4.8. Kişilik Organizasyonları Envanteri primitif savunmalar ve kimlik difüzyonu alt ölçekleri, obsesif kompulsif bozukluk, çekingen ve bağımlı kişilik bozuklukları alt ölçekleri üzerinde anlamlı seviyede yordama gücüne sahip olacaktır.

4.9. Kişilik Organizasyonları Envanteri gerçeklik testi alt ölçeği, obsesif kompulsif bozukluk, çekingen ve bağımlı kişilik bozuklukları alt ölçekleri üzerinde anlamlı seviyede yordama gücüne sahip olmayacaktır.

4. METODOLOJİ I

4.1.Araştırma Modeli – I

Araştırma, bireylerin kişilik organizasyonlarını ölçmek amacıyla Kernberg Enstitü tarafından geliştirilen Kişilik Organizasyonları Envanteri'nin (IPO) Türkçeye uyarlanma, güvenirlik ve geçerliğini sağlama amacıyla yürütülen metodolojik türde bir saha çalışması olarak planlanmıştır. Katılımcılarını Cornell Üniversitesi'nde eğitim gören farklı etnik grupların oluşturduğu IPO orijinal formu, gerçeklik testi, kimlik difüzyonu ve ilkel savunmalar olmak üzere üç alt boyutlu bir ölçektir. 1995 senesinde oluşturulan 155 maddelik ölçeğin halka arzı 57 madde ile gerçekleşmiş, 20 madde gerçeklik testi, 21 madde kimlik difüzyonu ve 16 madde ilkel savunmalar alt boyutunu temsil etmiştir. Örnekler, üç ana boyutun yeterli olduğunu göstermektedir. Ölçeğin test-tekrar test güvenirliği iç tutarlılık katsayısı sırasıyla gerçeklik testi alt boyutu için 0,85-0,87, kimlik algısı alt boyutu için 0,84-0,90 ve ilkel savunmalar alt boyutu için 0,80-0,87dir. Geçerlik katsayıları ise sırasıyla gerçeklik testi alt boyutu için 0,80, kimlik algısı alt boyutu için 0,83 ve ilkel savunmalar alt boyutu için 0,81 olarak saptanmıştır (Foelsch vd., 2000; Akt. Lenzenweger, 2001).

4.2.KOREN Türkçe Uyarlama Çalışması Grupları

Araştırmanın birinci çalışma kısmını İstanbul Kültür Üniversitesi mensubu 280'i kadın (%66.9) ve 138'i erkek (%33) olmak üzere toplam 418 öğrenci ve öğretim üyesi oluşturmuştur. Katılımcı sayısı örneklem büyüklüğünün ölçekteki madde sayısının en az beş katı olması kriterine dikkat edilerek oluşturulmuştur (MacCallum vd., 2001; Akt. Bilge, 2014). Envanter orijinal formundaki örneklem gruplamaları Türkçe geçerlik çalışmaları yapılırken de uygulanmış, yakınsak geçerlik kapsamındaki ölçek takımları daha sonra özellikleri ayrıntılarıyla açıklanacak olan aynı örneklem grubu içerisinde farklı sayılarda kişilere verilmiştir. Örneklem grubunun betimleyici istatistik değerleri Tablo 4.1' de yer almaktadır.

Tablo 4.1. KOREN Türkçe Uyarlama Çalışma Grubu Katılımcı Özellikleri

	N	%
Cinsiyet		
Kadın	280	66.9
Erkek	138	33
Yaş		
18-23	292	69.8
24-29	71	16.9
30-35	32	7.6
36-41	23	5.5
Psikiyatri Başvurusu		
Var	57	13.6
Yok	361	86.3
Tanı Varlığı		
Duygu Durum Bozukluğu	9	22.5
DEHB	8	20
Kaygı Bozukluğu	17	42.5
OKB	5	12.5
Atipik Psikoz	1	2.5
Psikoterapi Hizmeti Alma		
Evet	63	15
Hayır	355	84.9

Sosyo-demografik formda yer alan psikiyatrik tanının varlığı ve psikoterapi hizmeti alma kriterleri araştırma analizleri esnasında daha sonra açıklanacak olan sebeple ayrı tutulmuş, üzerinde farklı işlemler gerçekleştirilmiştir. Tanı alan 40 kişinin 9'u (%22.5) duygudurum bozukluğu, 8'i (%20) dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, 17'si (%42.5) kaygı bozukluğu, 5'i (%12.5) obsesif kompulsif bozukluk ve 1'i (%2.5) atipik psikoz tanısı aldığını bildirmiştir. Örneklem grubunun psikoterapi hizmeti alan kişi sayısı ise 63'tür (%15). Toplam örneklemin yaş grubu dağılımı 18-23 yaş grubunda 292 (%69.8), 24-29 yaş grubunda 71 (%16.9), 30-35 yaş grubunda 32 (%7.6) ve 36-41 yaş grubunda 23 (%5.5) kişi olarak dağılım göstermiştir. 41 ve üzeri yaş grubunda yer alan 7 kişi ise araştırmaya dâhil edilmemiştir.

4.3. Veri Toplama Araçları

Orijinal envanter geliştirilirken gerçekleştirilen geçerlik sağlama sürecine envanterin Türkçe uyarlaması esnasında da bağlı kalmıştır. Envanterin orijinalinde yakınsak geçerlik için kullanılan ölçekler Türkçeye uyarlaması gerçekleştirilenler ile kullanılmış ve envanterle yüksek ilişki göstereceği varsayılan başka envanterler de eklenmiştir. Envanterin primitif savunmalar ve kimlik difüzyonu alt boyutları yakınsak geçerlik adına kullanılan ölçekler, dürtüsel saldırganlık ve negatif duygulanım için sırasıyla Buss-Durkee Düşmanlık Envanterinden uyarlanan Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği (Madran, 2012) ve Pozitif ve Negatif Duygular Ölçeğidir (Gençöz, 2000). Ayrıca orijinal formda yer almayan ancak primitif savunmalar alt ölçeği ile yüksek korelasyon göstereceği düşünülen Savunma Biçimleri Testi de (Yılmaz, 2007) kullanılmıştır. Envanterin gerçeklik testi alt ölçeği için şizotipi ölçümü adına yakınsak geçerlik kapsamında kullanılan ölçekler sırasıyla; Büyüsel Düşünce Ölçeği (Atbaşoğlu, 2003), Algıda Sapmalar Ölçeği (Özel Kızıl vd., 2003) ve Şizotipal Kişilik Ölçeğidir (Şener vd., 2006). Orijinal form için kullanılmamış ancak kişilik bozuklukları ile ilişki ortaya koyan Kişilik İnanç Ölçeği Kısa Formu (Taymur, 2011) de kullanılan ölçekler arasındadır. Sosyal istenirlik ölçümü için yakınsak geçerlik kapsamında Sosyal İstenirlik Ölçeği (Akın, 2010) ve son olarak psikolojik durum ölçümü için sırasıyla Beck Depresyon Envanteri (Hisli & Erten, 1984) ve Durumluk Sürekli Kaygı Envanteri Yetişkin Formu (Öner, 1977) kullanılmıştır.

4.3.1. Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği

Watson ve arkadaşları tarafından 1988 yılında tamamlanan pozitif ve negatif duygular ölçeğinin standardizasyon çalışmaları 2000 yılında Tülin Gençöz tarafından tamamlanmıştır. Ölçek 10 pozitif ve 10 negatif duygu maddesi içeren toplam 20 maddelik beşli likert tipi bir ölçektir. Orijinal ölçeğin iç tutarlılık katsayısı pozitif duygu için 0,88 ve 0,85 olarak, test tekrar test güvenilirliği ise tekrar teste “geçen hafta” yönergesinin eklenmesiyle birlikte 0,47 olarak bulunmuştur (Gençöz, 2000).

4.3.2. Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği

Buss-Durkee düşmanlık envanterinden uyarlanan Buss-Perry saldırganlık ölçeği orijinal formu 29 maddeden oluşmaktadır. 2012 yılında Andaç Demirtaş Madran tarafından Türkçe'ye uyarlama çalışması tamamlanmıştır. Fiziksel ve sözel saldırganlık, düşmanlık ve öfke olmak üzere dört alt boyuttan oluşmaktadır. İç tutarlılık katsayısı sırasıyla fiziksel saldırganlık için 0,85 sözel saldırganlık için 0,72 düşmanlık için 0,83 ve öfke için 0,77dir.

4.3.3. Büyüsel Düşünce Ölçeği

Orijinal formu Chapman tarafından 1983 yılında geliştirilen büyüsel düşünce ölçeği doğru yanlış cevap seçenekleri olan 23 adeti düz, yedi adeti ters yönlü toplam 30 madde içermektedir. Ölçeğin Türkçeye uyarlama işlemi 2003 yılında Atbaşoğlu ve arkadaşları tarafından gerçekleştirilmiştir. Formun özgün makalesinde büyüsel düşünce ölçeği yüksek puanlarının yalnızca şizofreni öncesi dönem belirtilerine has değil başka psikotik semptomların da öncüsü olabilecekleri bildirilmiştir (Atbaşoğlu, 2003).

4.3.4. Algıda Sapmalar Ölçeği

Chapman tarafından geliştirilen ölçek doğru yanlış cevap seçenekli algılamada beden imgesi (28 madde) ve diğer (yedi madde) sapmaları gösteren toplam 35 maddeden oluşmaktadır. 2003 yılında Erguvan Özel Kızıl ve arkadaşları tarafından Türkçeye uyarlanan ölçek, şizotipinin pozitif boyutunu değerlendiren bir ölçektir (Özel Kızıl vd., 2003).

4.3.5. Şizotipal Kişilik Ölçeği

Şizotipinin alt boyutlarını değerlendiren Şizotipal Kişilik Ölçeği Türkçeye uyarlama çalışması Şener ve arkadaşları tarafından 2006 senesinde yapılmıştır. Ölçek DSM-III şizotipi kişilik tanı kriterlerini tarayan dokuz alt ölçekten ve toplamda 74 maddeden oluşmaktadır.

4.3.6. Savunma Biçimleri Testi

Alt ölçeklerini olgun savunma biçimleri, nevrotik savunma biçimleri ve immatür savunma biçimlerinin oluşturduğu savunma biçimleri ölçeğinin Türkçeye

uyarlama çalışması Yılmaz tarafından 2007 senesinde literatüre kazandırılmıştır. Ölçek toplamda 40 maddeden oluşmaktadır.

4.3.7. Kişilik İnanç Ölçeği Kısa Formu

Aaron Beck ve Judith Beck tarafından geliştirilmiş olan ölçeğin Türkçe kısa formu, Taymur (2011) ve arkadaşları tarafından literatüre kazandırılmış olup çekingen, bağımlı, pasif agresif, obsesif kompulsif, antisosyal, narsisistik, histriyonik, şizoid ve paranoid tutumlar ve inançlarla ilgili olan 65 maddeden oluşmaktadır.

4.3.8. Beck Depresyon Envanteri

Orijinal formu Beck tarafından gerçekleştirilen Beck Depresyon Envanteri, 1984 yılında Hisli ve Erten tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Toplam 21 madde içeren ölçekte depresif ruh durumu, kendine yönelik olumsuz duygular, bedensel kaygılar ve suçluluk duyguları olmak üzere toplam dört boyut vardır.

4.3.9. Durumluk Sürekli Kaygı Envanteri (Yetişkin formu)

1970 senesinde Spielberger ve arkadaşları tarafından geliştirilen Durumluk Sürekli Kaygı Envanteri, 1977'de Öner tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Durumluk ve sürekli kaygı düzeylerini 20 soru ile ayrı ayrı ölçek likert tipi bir ölçektir. Yüksek puanlar yüksek kaygı seviyelerini, düşük puanlar düşük kaygı seviyelerini gösterir.

4.3.10. Sosyal İstenirlik Ölçeği

Alt boyutları öz-aldatma ve izlenim yönetimi olan 29 maddelik beşli likert tipi ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması Akın tarafından 2010 senesinde literatüre kazandırılmıştır.

4.4. İşlem Yolu

Kişilik Organizasyonları Envanteri'nin (KOREN) Türkçeye uyarlama işlemi esnasında gerçekleştirilen tüm basamaklar aşağıda sunulmuştur.

4.4.1. Kişilik Organizasyonları Envanteri dil eşdeğerliği sağlama işlemi

Araştırmanın ilk aşamasında ölçek orijinal formu iki farklı akademisyen ve bir çeviri işlemi yapan şirket tarafından olmak üzere üç farklı çeviri işlemine tabi tutuldu. Türkçe çeviri işlemi gerçekleştirildikten sonra karşılaştırılan üç çeviri form üzerinde akıcılık ve anlaşılabilirlik kriterleri bağlamında değerlendirme yapılmış ve farklı çeviri formlar tek forma düşürülmüştür. Bu Türkçe form dört klinik psikolog doktorant, bir psikiyatrist, bir Psikoloji Bölümü öğretim üyesi ve bir Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğretim üyesi tarafından Türk kültürüne uygunluk, Türkçeye uygunluk ve alana uygunluk hususunda değerlendirilmiştir. Gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra Türkçe formun son hali ana dili İngilizce olup, iyi seviyede Türkçe bilen Amerikalı bir İngilizce öğretmeni tarafından değerlendirildikten sonra geri çeviri işlemi yapılmıştır. Orijinal form ve geri çeviri form aynı kişi tarafından karşılaştırılmış ve envanterin son haline karar verilerek dil eş değeri sağlama işlemi son bulmuştur.

4.4.2. Kişilik Organizasyonları Envanteri uygulama sırasında yapılan işlemler

Örnekleme grubunu İstanbul Kültür Üniversitesi öğrenci ve çalışanlarının oluşturduğu çalışmada, yakınsak geçerlik kapsamında kullanılan ölçekler karışık sırada farklı takımlar halinde yanıtlanmak üzere katılımcılara verilmiştir. KOREN ile birlikte yakınsak geçerlik kapsamında kullanılan ölçeklerden Algıda Sapmalar Ölçeği (ASÖ), Büyüsel Düşünce Ölçeği (BDÖ), Şizotipal Kişilik Ölçeği (ŞKÖ) ve Kişilik İnanç Ölçeği Kısa Formu (KİÖ KF) 98 kişiye, Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği, Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği, Beck Depresyon Envanteri, Sosyal İstenirlik Ölçeği, Savunma Biçimleri Testi ve Durumluk Sürekli Kaygı Envanteri 320 kişiye sunulmuştur.

Test-tekrar test güvenilirliği için ise üç hafta arayla İstanbul Kültür Üniversitesi Çocuk Gelişimi Bölümü'nde öğrenim gören 42 kişi ile çalışılmıştır.

4.4.3. Kişilik Organizasyonları Envanteri geçerlik ve güvenilirlik işlemleri

Dil eşdeğerliği sağlanmış Kişilik Organizasyonları Envanteri Türkçe formunun güvenilirlik çalışmaları kapsamında test-tekrar test güvenilirliği çalışmaları

İstanbul Kültür Üniversitesi'nde öğrenim gören 49 kişi ile yapılmıştır. Üç hafta arayla gerçekleşen test-tekrar test uygulaması korelasyon analizi işlemi öğrencilerden yedisinin ikinci uygulamaya katılmaması sebebiyle 42 kişi ile gerçekleştirilmiş, geçerlik çalışmaları kapsamında örneklem grubundan veri toplama işlemi ise iki aylık bir süreçte tamamlanmıştır. Orijinali üç faktörlü bir yapı oluşturan Kişilik Organizasyonları Envanterinin aşağıda açıklanacak olan, kapsam geçerlik, yapı geçerlik, ayırd eden geçerlik ve yakınsak geçerlik çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

4.5. Verilerin Analizi

Araştırma verileri SPSS versiyon 21 kullanılarak analiz edilmiştir. Ölçeklere verilen cevaplar SPSS üzerinde kodlanarak hatalı olan ve boş bırakılan maddelerin bulunduğu ölçek takımları değerlendirmeye alınmamıştır. Ölçeğin faktör yapısını belirlemek üzere açımlayıcı faktör analizi işlemi uygulanmış, verilerin faktör analizi için uygunluğu Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett Küresellik testi ile incelenmiştir. AFA ile faktör yapısını incelemek üzere oblimin döndürme tekniği uygulanmıştır. Dik (orthogonal) ve eğik (oblique) olmak üzere iki tür döndürme tekniği vardır. Faktörler arasında ilişkinin olmadığı varsayıldığında tercih edilen döndürme tekniği dik döndürme iken, faktörlerin birbirleri ile ilişkisi olduğu varsayıldığında kullanılan döndürme tekniği eğik döndürmedir. Bu iki döndürme tekniği hemen hemen aynı sonuçları ortaya koyarken, araştırmalarda çoğunlukla yorumlayabilmenin kolaylığı açısından dik döndürme yöntemi tercih edilmektedir (Rennie, 1997; Akt., Büyüköztürk, 2002). Çalışmamızda envanter faktör yapılarının birbirleriyle ilişkili olması sebebiyle temel bileşenler analizi yönteminde eğik döndürme tekniği tercih edilmiş açımlayıcı faktör analizi sonuçlarına göre madde faktör yükleri 0,30 altında olan maddeler ölçekten çıkarılmıştır.

Yakınsak geçerlik kapsamında, örneklem grubuna eş zamanlı olarak verilen KOREN ve diğer envanterler arasındaki ilişkinin anlamlılığı ve düzeyi Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile incelenmiştir.

KOREN güvenirlik çalışmaları kapsamında iç tutarlılık ise, örneklem grubundan toplanan verilerin Cronbach Alpha katsayısı ile değerlendirilmiştir.

Ölçek maddeleri ve maddelerin oluşturduğu faktörler kendi arasında Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile değerlendirilmiş, ölçekten çıkarılmasının iç tutarlılık sayısını iyileştireceği görülen maddelerin çıkarılıp çıkarılmamasına faktör analizi sonuçları yeniden değerlendirilerek karar verilmiştir. Test-tekrar test güvenilirliği için üç hafta arayla testi alan 42 kişinin iki teste verdiği yanıtlar arası tutarlılık ise, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile belirlenmiştir.

Kişilik Organizasyonları Envanteri boyutsal yaklaşımlı bir envanter olması sebebiyle, işlevselliği bozulmamış kişilerden elde edilen verilerle değerlendirilmiş, envanter kesme puanları bir veya iki standart sapma ile oluşturulmuştur.

5. BULGULARI

5.1. KOREN Geçerlik Çalışmalarına İlişkin Bulgular

KOREN'in geçerlik çalışmaları kapsamında, envanterin kapsam geçerliği, yapı geçerliği, ayırdeden geçerlik ve ölçüt geçerliği incelenmiştir. Bu çalışmalara ait bulgular aşağıda sunulmaktadır.

5.1.1. KOREN kapsam geçerliği

Envanterin orijinal formunda yer alan maddeler ikisi akademisyen biri çeviri şirketi olmak üzere üç farklı zamanda Türkçeye çevrilmiş, araştırmacı ve danışmanı tarafından uygunluk konusunda karşılaştırılmıştır. Çeviri şirketi tarafından gerçekleştirilen çeviri maddelerin bazıları psikoloji alanında karşılığı olan çeviriler olmaması sebebiyle, akademisyenler tarafından çevirisi yapılan maddeler dikkate alınarak Türkçe form oluşturulmuştur. Oluşturulan bu form alandan ve alandan olmayan bireylere sunulmuş olup, maddelerden çıkardıkları anlamları tarafımıza iletmeleri istenmiştir. Bu işlem gerçekleşikten sonra araştırmacı ve danışmanı Türkçe karşılığı konusunda fikir birliğine ulaşamadıkları bazı maddelerin tam olarak neyi ifade ettiği konusunda envanter sahibi Clarkin'e ulaşmışlardır. Kendilerinden gelen dönüş ile birlikte son haline karar verdikleri formun dil eşdeğerliği işlemleri yapılmıştır (Bkz. Bölüm 3.6.1.). Dil eşdeğerliği sağlanmış olan form, sonrasında, dört klinik psikolog doktorant, bir psikiyatrist, bir Psikoloji Bölümü öğretim üyesi ve bir Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğretim üyesi tarafından Türk kültürüne uygunluk, Türkçeye uygunluk ve psikoloji alanında envanterin ölçmek istediği kavramı ölçümlemeye uygunluk hususunda değerlendirilmiştir.

5.1.2. KOREN ayırt edici geçerlik

Ayırt edici geçerlik analizi için, öncelikle normallik testi yapılan veri setinde dağılımın normal olduğu saptandıktan sonra (çarpıklık; 0,613, basıklık; 0,419) örneklem grubunda psikiyatri veya psikoterapi başvurusu olan ve olmayan gruplar arasında Kişilik Organizasyonları Envanteri puan ortalamaları bağımsız

örneklem için t testi analizi ile karşılaştırılmış elde edilen bulgular Tablo 5.1’de sunulmuştur.

Tablo 5.1. KOREN Ayırdedici Geçerlik Sınaması Kapsamında Yapılan Bağımsız Örneklem İçin t Testi Bulguları

KOREN	Psikiyatri veya Psikoterapi Başvurusu Olan (N=120)		Psikiyatri veya Psikoterapi Başvurusu Olmayan (N=298)		t	df	p
	Ort.	SS	Ort.	SS			
Primitif Savunmalar	22,18	9,05	19,83	5,87	2,02	298	,044
Kimlik Difüzyonu	28,63	8,51	25,62	7,60	2,11	298	,035
Gerçeklik Testi	23,20	10,81	20,28	7,19	2,05	298	,040

P<0.05

Kişilik Organizasyonları Envanteri alt ölçekleri puan ortalamaları psikiyatri veya psikoterapi başvurusu olan ve olmayan iki grup arasında 0,05 seviyesinde anlamlı farklılıklar göstermiş böylece envanterin ayırt edici geçerlik gösterdiği bulunmuştur.

5.1.3. KOREN yapı geçerliği

Yapı geçerliği kapsamında, açımlayıcı faktör analizi bulguları aşağıda sunulmaktadır.

5.1.3.1. Açımlayıcı faktör analizi (temel bileşenler analizi)

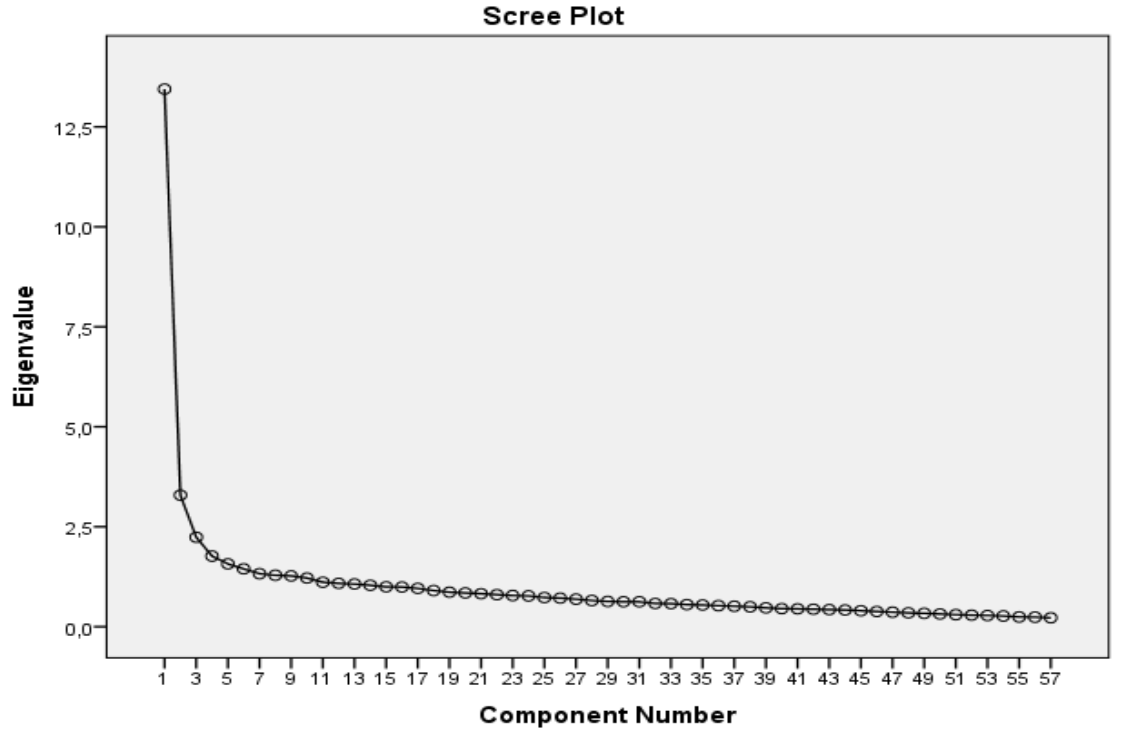
“Faktör analizi (FA), çok sayıda birbiriyle ilişkili değişkeni bir araya getirerek daha az sayıda kavramsal olarak daha anlamlı değişken elde etme işlemidir” (Büyüköztürk, 2002). 418 kişilik örneklem verisi, faktör analizine uygunluk için Kaiser-Mayer-Olkin katsayısı ve Bartlett Küresellik testi ile incelenmiştir. KMO değerinin 0,60’ın altında olduğu durumlarda, verinin faktör

analizine uygun olmadığı bildirilmektedir. Yapılan analiz sonrası KOREN KMO değeri 0,918 Bartlett testi sonucu ise anlamlı çıkmıştır. Tablo 5.2 'de KOREN için yapılan KMO ve Bartlett Küresellik testi sonuçları sunulmaktadır.

Tablo 5.2. KMO ve Bartlett Testi Sonuçları-I

KMO Örneklem Yeterliliği		0,911
Bartlett	Yaklaşık X^2	8422,855
Küresellik Testi	Serbestlik Derecesi	1596
	Anlamlılık	,000

Herhangi bir müdahalede bulunmadan yapılan ilk temel bileşenler analizi sonuçlarına göre ölçeğin öz değeri 1'den büyük 14 faktörde toplandığı görülmüştür. Birinci faktör toplam varyansın %23ünü açıklarken 14 faktörün toplam varyansın %58'ini açıkladığı saptanmıştır. Madde faktör yükleri ise 0,436 ile 0,778 arasında değişmiştir. Herhangi bir müdahalenin olmadığı ilk analizin Özdeğer (Eigenvalue) Grafiği Şekil 5. 1'de gösterilmiştir.

Şekil 5.1. Özdeğer Grafiği I

Ölçeğin orijinal versiyonuna uygun olarak faktör yapısının üç ile sınırlandırıldığı AFA sonucuna göre, üçüncü faktör toplam varyansın %33ünü açıklayabilmiştir. Madde faktör yüklerinin en az 0,30 ve üzeri olması gerekliliği sebebiyle, faktör yükü 0,30'un altındaki maddeler ölçekten çıkarılmış ve AFA tekrar edilmiştir. Elde edilen sonuçlarda üç faktörlü yapı, toplam varyansın %40'ını açıklamıştır. Bu noktada klinik ölçeklerin klinik olmayan örneklem üzerinde faktör analizine tabi tutulmasının, toplam varyansı açıklama yüzdesinin %50'nin altında kalmasına sebep olduğu bildirilmektedir. 1 (Doğru değil) yanıtı toplam örneklem büyük yüzdesini oluşturan maddeler tekrar değerlendirilmiştir. Ölçeğin Hollanda örneğinde dört faktörlü yapısının dahi toplam varyansın %41,9'unu açıkladığı görülmektedir (Berghuis vd., 2009). Bu durumu Lenzenweger, patolojik kişilik işlevini değerlendiren ölçeklerin klinik olmayan örnekleme sunulmasının çarpık dağılımlar ortaya koyabildiğini bildirerek açıklamaktadır (Prete vd., 2015). 418 kişilik örneklem grubunun klinik tanı koyulan ve psikoterapi hizmeti alan kişilerin araştırmanın birinci basamağında araştırma kapsamına alınmaması kararı bu noktada bir kenara bırakılmıştır. Klinik tanı bildiren ve psikoterapi hizmeti almış olan toplam 120 kişinin KOREN yanıtları üzerinden yapılan KMO ve Bartlett testi sonuçlarına göre, KMO değeri 0,65 ve Bartlett sonucu anlamlı çıkmıştır. Üçlü yapı

gösteren AFA sonuçlarına göre, madde faktör yükleri 0,30'un altında kalan maddeler atıldıktan sonra KMO ve Bartlett testi ile AFA yeniden tekrar edilmiştir (Madde atma ile ilgili bkz. sf. 39, 50-51). Tekrar edilen analiz sonuçlarına göre, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliliği ölçütü seviyesi 0,768 ve Bartlett testi sonucu anlamlılık seviyesi $X^2(465)= 1464,831$, $p < ,000$ olarak bulunmuştur (Bkz. Tablo 5.3). Kaiser normalizasyonlu oblimin döndürmesine göre temel bileşenler analizi sonucu elde edilen veriler toplam varyansın %48,6'sını açıklamıştır. Klinik bir ölçeğin klinik olmayan bir örneklem üzerinde yapılan faktör analizi ile klinik örneklem üzerine yapılan faktör analizi sonuçları toplam varyansı açıklama işlevinde %8'lik bir fark göstermektedir. Klinik örneklem sayısının büyüklüğünün aradaki bu farkı daha da artıracakı düşünülmektedir.

Tablo 5.3. KMO ve Bartlett Testi Sonuçları-II

KMO Örneklem Yeterliliği		0,768
Bartlett	Yaklaşık X^2	1464,831
Küresellik	Serbestlik Derecesi	465
Testi	Anlamlılık	,000

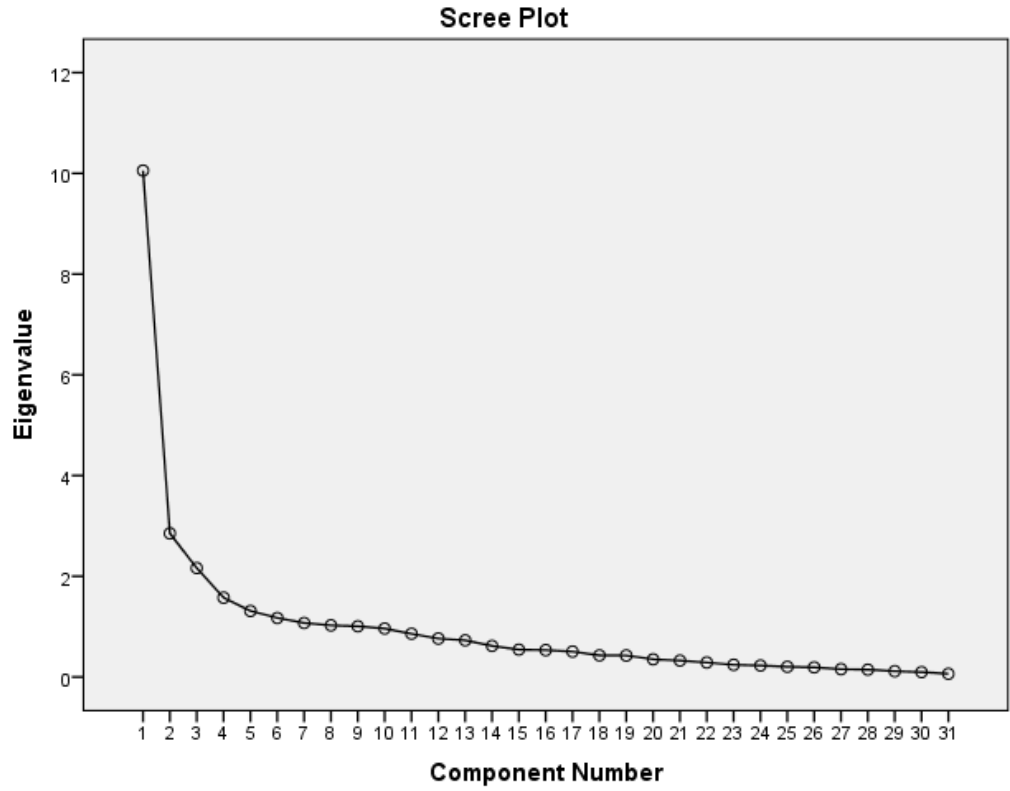
Çalışmamızda envanter faktör yapılarının birbirleriyle ilişkili olması sebebiyle temel bileşenler analizi yönteminde eğik döndürme tekniği kullanılmıştır. Oblimin döndürme tekniğinde temel bileşenler analizi sonucu elde edilen madde faktör yükleri 0,315 ve 0,845 arasında değişim göstermiştir. Türkiye örnekleminde bazı maddelerin faktör yüklerinin 0,30'un altında kalması sebebiyle envanterden çıkarılması gerekmiştir. Ek olarak maddelerde diğer bir ölçüt, maddelerin negatif işaretli kısmi korelasyon katsayılarının (anti-image matrisi) korelasyon matrisi köşegen görünümünün 0,50'den büyük olması gerektiğidir. Bu sebeple 0,50'den küçük korelasyon gösteren maddeler envanterden çıkarılmalıdır (Polat & Kayaalp, 2012). Tüm bu işlemler sonucunda maddelerin AFA sonucu oluşan madde faktör yükleri tablo 5. 4'te gösterilmektedir. Üç faktörlü yapıya sahip Özdeğer Grafiği II de Şekil 5.2'de sunulmaktadır.

Tablo 5.4. Temel Bileşenler Analizi Eğik Döndürme Yöntemi Sonucuna Göre Madde Faktör Yükleri

No	Madde Numarası	Faktör Bileşenleri		
		1	2	3
1	1	,729		
2	4	,460		
3	5	,713		
4	7	,620		
5	15	,675		
6	16	,480		
7	21	,400		
8	29	,416		
9	33	,536		
10	18		,545	
11	23		,493	
12	27		,696	
13	28		,648	
14	30		,560	
15	32		,464	
16	38		,615	
17	40		,724	
18	41		,430	
19	57		,438	
20	37			,394
21	39			,684
22	42			,632
23	44			,680
24	45			,845
25	46			,726
26	47			,607
27	48			,742
28	51			,689
29	52			,577
30	53			,718
31	55			,585

Yaşlıoğlu'na (2017) göre, faktör yüklerinin negatif ya da pozitif işaretli olması etkinin yönü ile ilgili olup, bu değerler mutlak değerler olarak alınmalıdır. Bu bilgi ışığında Tablo 5. 4'te gösterilen madde faktör yükleri mutlak değer olarak yansıtılmıştır. Kişilik organizasyonlarında, savunma biçimlerinin niteliği, kimlik difüzyonunun varlığı ve gerçeklik testindeki bozulmalar, kişiliğin organizasyonu hakkında temel kanımızı oluşturan faktörlerdir. Yapılan AFA sonucunda elde edilen üç faktörlü yapıda, Faktör 1'in ana teması primitif savunmalarken, Faktör 2'nin ana teması kimlik dağınıklığı ve dissosiyatif semptomlardır. Faktör 3 ise şizotipiye ölçümleme işleviyle, kişinin gerçeklik testinde bozulma olup olmadığını ortaya koymaktadır.

Şekil 5.2. Özdeğer Grafiği II

5.1.3.2. Doğrulayıcı faktör analizi (DFA)

Açımlayıcı faktör analizi hipotez kurmaya yönelik işlem yolu sunarken, doğrulayıcı faktör analizi ortaya konan yapının desteklenip desteklenmediği üzerine bilgi sağlar (Erkorkmaz vd., 2013). SPSS Amos versiyon 25 kullanılarak yapılan

doğrulayıcı faktör analizi ile Türkiye örnekleme verilerinin açımlayıcı faktör analizi ile ortaya konan Türkçeye uyumlanmış envanter alt yapısı, uyum indeksleri açısından incelenmiştir. Geleneksel bir uyum ölçüm istatistiği olan, Kay-kare testinin örneklem büyüklüğünden etkilenmesi sebebi ile modelin veri uyumunda X^2/sd oranı kullanılmıştır (Waltz vd., 2010; Akt. Çapık, 2014). Doğrulayıcı faktör analizinde X^2/sd oranının 5'ten küçük olması iyi, 3'ten küçük olması ise ideal uyumu ortaya koymaktadır. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarımıza göre X^2/sd oranı 1,82 olarak bulunmuştur. Ek olarak doğrulayıcı faktör analizinde envanter uyumunu ortaya koyan Uyum İyiliği İndeksi (Goodness of fit index-GFI), Düzeltilmiş Uyum İyiliği İndeksi (Adjusted goodness of fit index- AGFI), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Comparative fit index- CFI), Hata Kareler Ortalamasının Karekökü (Root Mean Square Residuals-RMR), Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (Root Mean Square Error of Approximation-RMSEA) bulguları Tablo 5.5'te sunulmaktadır.

Tablo 5.5. Kişilik Organizasyonları Envanteri-KOREN Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Uyum İndeksi	İdeal Uyum Kriterleri	Kabul Edilebilir Uyum	KOREN-DFA
X^2/sd	$X^2/sd \leq 3$	$3 < X^2/sd \leq 5$	1,82
GFI	,95 $\leq$	,90 $\leq$	,901
AGFI	,90 $\leq$	,85 $\leq$	,875
CFI	,95 $\leq$	,90 $\leq$	,919
RMR	$0 \leq RMR < 0,05$	$0,05 \leq RMR < 0,10$	,07
RMSEA	$0 < RMSEA < 0,05$	$0,05 \leq RMSEA \leq 0,10$	,044

(Kaynak: Schermelleh vd., 2003; Akt. Özabacı, 2011).

Kişilik Organizasyonları Envanterinin, doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre uyumlu bir envanter olduğu ortaya konmaktadır.

5.1.4. KOREN yakınsak geçerliği

Envanterin orijinalinde yakınsak geçerlik kapsamında kullanılan ölçekler Türkiye örnekleminde de kullanılmış ve alt ölçekleriyle yüksek korelasyon açıklayacağı düşünülerek başka ölçekler de eklenmiştir. Primitif savunmalar alt

ölçeğinin, immatür ve nevrotik savunmaları ölçümlendiği gerekçesiyle IPO orijinal form eş zaman geçerliği kapsamında kullanılmayan savunma biçimleri testi Türkiye örnekleminde kullanılan ölçeklerden biri olmuştur. Envanterin primitif savunmalar ve kimlik difüzyonu alt ölçekleri için yakınsak geçerlik kapsamında kullanılan ölçekler, dürtüsel saldırganlık ve negatif duygulanım için sırasıyla Buss-Durkee Düşmanlık Envanterinden uyarlanan Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği (Madran, 2012) ve Pozitif ve Negatif Duygular Ölçeği (Gençöz, 2000) dir. İlkel savunmalar ve kimlik difüzyonu alt ölçeklerinin dürtüsel saldırganlık ve negatif duygulanım için kullanılan yakınsak geçerlik ölçekleri ile elde edilen korelasyon katsayıları Tablo 5.6 ve 5.7’de sunulmaktadır. KOREN Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği’nin tüm alt boyutlarıyla, Pozitif ve Negatif Duygular Ölçeği’nin negatif duygular alt boyutuyla 0,001 anlamlılık seviyesinde, Savunma Biçimleri Testi immatür ve nevrotik savunmalar alt boyutları ve KOREN arasında ise 0,001 anlamlılık seviyesinde ilişki bulunmuştur (Bkz. Tablo 5.8).

Envanterin gerçeklik testi alt ölçeği için şizotipi ölçümü adına yakınsak geçerlik kapsamında kullanılan ölçekler sırasıyla; Büyüsel Düşünce Ölçeği (Atbaşoğlu, 2003), Algıda Sapmalar Ölçeği (Özel Kızıl vd., 2003) ve Şizotipal Kişilik Ölçeğidir (Şener vd., 2006) ve elde edilen korelasyon katsayıları Tablo 5.9’da sunulmaktadır. Bahsi geçen ölçekler KOREN ile birlikte 98 kişiye sunulmuş, elde edilen korelasyon katsayıları tüm ölçek alt boyutlarıyla anlamlı seviyede ilişki göstermiştir ($p < 0,001$). Orijinal form yakınsak geçerliğinde kullanılmayan ancak Türkiye örnekleminde kullanılmış olan Kişilik İnanç Ölçeği Kısa Formu alt ölçekleri ile KOREN arasındaki korelasyon katsayıları Tablo 5.10’da sunulmaktadır. Kişilik İnanç Ölçeği Kısa Formu alt ölçekleri ile KOREN alt ölçekleri arasında 0,001 seviyesinde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Sosyal istenirlik ölçümü için eş zaman geçerliği kapsamında Sosyal İstenirlik Ölçeği (Akın, 2010) ve son olarak psikolojik durum ölçümü için sırasıyla Beck Depresyon Envanteri (Hisli & Erten, 1984) ve Durumluk Sürekli Kaygı Envanteri Yetişkin Formu (Öner, 1977) aynı 318 kişilik örneklem grubuna sunulmuştur. Gerçekleştirilen analiz sonuçları Tablo 5.12’de sunulmuş olup, KOREN ile psikolojik durum ölçümleri için kullanılan ölçekler arasında 0,001 anlamlılık seviyesinde ilişki bulunmuştur. Sosyal istenirlik ölçümü için kullanılan

Sosyal İstenirlik Ölçeği ve KOREN arasında 0,001 anlamlılık seviyesinde negatif yönlü ilişki saptanmıştır.

Tablo 5.6. KOREN Alt Ölçekleri ile Pozitif-Negatif Duygular Ölçeği Arasındaki Korelasyon Katsayıları

	KOREN -PS	KOREN -KD	KOREN -GT	KOREN TOPLAM PUAN
KOREN -PS*	1			
KOREN -KD*	0,740***	1		
KOREN -GT*	0,673***	0,702***	1	
KOREN TOP*	0,879***	0,921***	0,886***	1
PANAS POZ**	0,070	-0,007	0,045	0,35
PANAS NEG**	0,474***	0,506***	0,508***	0,555***

*KOREN PS; Kişilik Organizasyonları Envanteri Primitif Savunmalar AÖ, KOREN- KD; Kişilik Organizasyonları Envanteri Kimlik Difüzyonu AÖ, KOREN-GT; Kişilik Organizasyonları Envanteri Gerçeklik Testi AÖ, KOREN TOP; Kişilik Organizasyonları Envanteri Toplam Puanı

**PANAS POZ; Pozitif ve Negatif Duygular Ölçeği Pozitif Duygular AÖ, PANAS NEG; Pozitif ve Negatif Duygular Ölçeği Negatif Duygular AÖ

***p<,001

Kişilik organizasyonları envanteri tüm alt ölçek puanları ve toplam puanı Pozitif ve Negatif Duygular ölçeği negatif duyguları alt ölçeği ile 0,001 anlamlılık seviyesinde anlamlı ilişki göstermiştir. Sınır durum ve nevrotik kişilik organizasyonlarının temelde negatif duygular barındırdığı bildirilmektedir (Bkz. Bölüm 2). Envanterin orijinal formunda da benzer sonuçlarla karşılaşılmaktadır. Sınır durum ve nevrotik organizasyonların bir diğer özelliği olan saldırganlık duygularını ölçümlemek adına Tablo 5.7’de sunulan korelasyon analizi sonuçlarına göre, KOREN tüm alt ölçekleri ve toplam puanı ile Buss-Perry Saldırganlık alt ölçekleri arasında 0,001 seviyesinde anlamlı ilişki vardır.

Tablo 5.7. KOREN Alt Ölçekleri ile Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği Alt Ölçekleri Arasındaki Korelasyon Katsayıları

	KOREN PS	KOREN KD	KOREN GT	KOREN TOP
KOREN -PS	1			
KOREN -KD	0,740**	1		
KOREN -GT	0,673**	0,702**	1	
KOREN TOP	0,879**	0,921**	0,886**	1
BPSÖ-FS*	0,347**	0,289**	0,302**	0,345**
BPSÖ-SS*	0,328**	0,265**	0,343**	0,344**
BPSÖ-ÖF*	0,395**	0,405**	0,405**	0,448**
BPSÖ-DŞ*	0,531**	0,512**	0,467**	0,560**
BPSÖ-TOP*	0,470**	0,444**	0,448**	0,504**

*BPSÖ-FS; Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık AÖ, BPSÖ-SS; Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık AÖ, BPSÖ-ÖF; Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği Öfke AÖ, BPSÖ-DŞ; Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık AÖ, BPSÖ-TOP; Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği Toplam Puanı

** p<.001

Tablo 5.8’de sunulan korelasyon analizi sonuçlarına göre, savunma biçimlerinden immatur ve nevrotik savunmalar ile KOREN tüm alt boyutları arasında 0,001 seviyesinde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Ancak beklenildiği gibi KOREN alt ölçekleri ile immatur savunmalar arasındaki ilişki gücünün daha yüksek olduğu gözlenmektedir.

Tablo 5.8. KOREN Alt Ölçekleri ile Savunma Biçimleri Testi Alt Ölçekleri Arasındaki Korelasyon Katsayıları

	KOREN PS	KOREN KD	KOREN GT	KOREN TOP
KOREN -PS*	1			
KOREN -KD*	0,740**	1		
KOREN -GT*	0,673**	0,702**	1	
KOREN TOP*	0,879**	0,921**	0,886**	1
İMMATUR SAV*	0,484**	0,476**	0,480**	0,534**
NEVROTİK SAV*	0,175**	0,230**	0,209**	0,231**
OLGUN SAV*	0,006	0,062	0,095	0,064

*KOREN PS; Kişilik Organizasyonları Envanteri Primitif Savunmalar AÖ, KOREN- KD; Kişilik Organizasyonları Envanteri Kimlik Difüzyonu AÖ, KOREN-GT; Kişilik Organizasyonları Envanteri Gerçeklik testi AÖ, KOREN TOP; Kişilik

Organizasyonları Envanteri Toplam Puanı; İMMATUR SAV; Savunma Biçimleri Testi İmmatur Ssvunmalar AÖ, NEVROTİK SAV; Savunma Biçimleri Testi Nevrotik Savunmalar AÖ, OLGUN SAV; Savunma Biçimleri Testi Olgun Savunmalar AÖ.
 ** p<.001

Tablo 5.9’da KOREN şizotipi ölçümü yakınsak geçerliği kapsamında kullanılan algıda sapmalar, büyüsel düşünce ve şizotipal kişilik ölçeği arasında yapılan korelasyon analizi sonuçlarına göre 0,001 seviyesinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Tablo 5.9. KOREN Alt Ölçekleri ile Şizotipi Ölçümü Yakınsak Geçerlik Kapsamında Kullanılan Ölçeklerin Alt Ölçekleri Arasındaki Korelasyon Katsayıları

	KOREN PS	KOREN KD	KOREN GT	KOREN TOP	ASÖ	BDÖ	ŞKÖ- BİLAL	ŞKÖ- DEZOR	ŞKÖ- KİŞAR
KOREN -PS	1								
KOREN -KD	0,740**	1							
KOREN -GT	0,673**	0,702**	1						
KOREN TOP	0,879**	0,921**	0,886**	1					
ASÖ*	0,433**	0,485**	0,698**	0,599**	1				
BDÖ*	0,300**	0,361**	0,609**	0,467**	0,677**	1			
ŞKÖ-BİLAL*	0,252**	0,392**	0,518**	0,435**	0,652**	0,731**	1		
ŞKÖ-DEZOR*	0,479**	0,543**	0,639**	0,622**	0,600**	0,535**	0,576**	1	
ŞKÖ-KİŞAR*	0,382**	0,501**	0,470**	0,514**	0,370**	0,359**	0,444**	0,503**	1

*ASÖ; Algıda Sapmalar Ölçeği, BDÖ; Büyüsel Düşünce Ölçeği, ŞKÖ-BİLAL; Şizotipal Kişilik Ölçeği Bilişsel Algısal Şizotipi, ŞKÖ-DEZOR; Şizotipal Kişilik Ölçeği Dezorganize Şizotipi, ŞKÖ-KİŞAR; Şizotipal Kişilik Ölçeği Kişiler Arası Şizotipi

** p<.001

Ölçek orijinal formunda kullanılmamış ancak Kernberg kişilik bozuklukları haritasından yola çıkarak KOREN alt ölçekleri ile anlamlı ilişki göstereceğini düşündüğümüz kişilik özellikleri ve KOREN alt ölçekleri arasında yapılan Pearson Momentler Çarpımı korelasyon analizi katsayıları Tablo 5.10’da sunulmuştur.

KOREN tüm alt ölçeklerinin tüm kişilik tipleriyle anlamlı seviyede korelasyon göstermesi fakat KOREN toplam puanının en yüksek korelasyon katsayısını Borderline kişilik özellikleriyle göstermesi, envanterin kendisinden beklenen işlevi yerine getirebilecek özellikte bir envanter olduğunu kanıtlar

niteliktedir. Araştırmanın ikinci kısmında yapılan çalışma ile de KOREN'in eksen II tanıları üzerindeki yordayıcılığı güçlendirilmektedir (Bkz. Bölüm 7).

Tablo 5.10. KOREN Alt Ölçekleri ile Kişilik İnancı Ölçeği Kısa Formu Alt Ölçekleri Arasındaki Korelasyon Katsayıları

	KOREN PS	KOREN KD	KOREN GT	KOREN TOP
ÇEKİNGEN	0,408**	0,484**	0,497**	0,523**
BAĞIMLI	0,528**	0,466**	0,512**	0,561**
PASİF-AGRESİF	0,376**	0,365**	0,417**	0,432**
OKB	0,397**	0,322**	0,398**	0,411**
ANTİSOSYAL	0,416**	0,285**	0,456**	0,429**
NARSİSİSTİK	0,275**	0,307**	0,449**	0,382**
HİSTRİONİK	0,446**	0,481**	0,577**	0,562**
ŞİZOİD KB	0,179**	0,313**	0,341**	0,315**
PARANOİD	0,603**	0,443**	0,595**	0,605**
BORDERLINE	0,565**	0,512**	0,596**	0,623**

**p<0,001

Tablo 5.11. Sosyal İstenirlik Ölçümü için Kullanılan Sosyal İstenirlik Ölçeği ile KOREN Alt Ölçekleri Arasındaki Korelasyon Katsayıları

	KOREN PS	KOREN KD	KOREN GT	KOREN TOP
SIÖ-İZLENYÖN*	-0,155***	-0,142**	-0,190***	-0,187***
SIÖ-ÖZALDAT*	-0,208***	-0,242***	-0,029	-0,177***
SIÖ_TOP*	-0,187***	-0,197***	-0,123**	-0,191***

* SIÖ_İZLENYÖN; Sosyal İstenirlik Ölçeği İzlenim Yönetimi, SIÖ_ÖZALDAT; Sosyal İstenirlik Ölçeği Öz Aldatma; SIÖ_TOP;

Sosyal İstenirlik Ölçeği Toplam Puanı

***p<,001

Sosyal İstenirlik tüm alt ölçekleri ile KOREN tüm alt ölçekleri arasında anlamlı seviyede negatif yönlü ilişki saptanmıştır. İyi görünme eğilimini ölçümleyen sosyal istenirlik ölçümünde, ölçekten alınan puan arttıkça bireylerin savunma düzenekleri, kimlik görünümü ve gerçeklik testi puan ortalamalarının düştüğü gözlenmiştir (Bkz. Tablo 5.11). Sosyal istenirlik “bireyin herhangi bir ölçme aracının maddelerini yanıtlarken, kendisiyle ilgili gerçekçi bilgiler vermek yerine kendini sosyal ve normatif anlamda olumlu biçimde sunma eğilimi” olarak tanımlanmaktadır (Ellingson vd., 2001; Akt., Akın 2010). Kendini toplumsal kabul edilmiş normlar karşısında iyi gösterme eğilimi, testi alan bireylerin, KOREN alt ölçeklerinde yer alan primitif savunmalar, kimlik difüzyonu ve gerçeklik testine dair maddelere de dikkatli ve kendini kontrol ederek yanıt verdiklerini düşündürmüştür. Sosyal istenirlik düzeyi yüksek bir bireyin, kendini iyi gösterme eğilimi ile diğer alt ölçeklerden düşük puan alması beklediğimiz bir sonuçtur.

Psikolojik durumu ölçümlemek adına kullanılan yakınsak geçerlik ölçekleri ile KOREN arasında yapılan korelasyon analizi sonuçları Tablo 5. 12’de sunulmuştur. Durumluk kaygı, sürekli kaygı ve depresyon ölçümü arasında 0,001 seviyesinde anlamlı ilişkiler bulunmuş; sırasıyla korelasyon katsayıları, Durumluk Kaygı ile 0,402, Sürekli Kaygı ile 0,571 ve Beck Depresyon Ölçeği ile 0,552 olarak saptanmıştır.

Tablo 5.12. Psikolojik Durum Ölçümü İçin Yakınsak Geçerlik Kapsamında Kullanılan Ölçekler ile KOREN Alt Ölçekleri Arasındaki Korelasyon Katsayıları

	KOREN PS	KOREN KD	KOREN GT	KOREN TOP
DSKE-DURKAY*	0,326**	0,382**	0,366**	0,402**
DSKE-SURKAY*	0,478**	0,567**	0,481**	0,571**
BECK-TOP*	0,462**	0,527**	0,487**	0,552**

*DSKE-DURKAY; Durumluk Sürekli Kaygı Envanteri Durumluk Kaygı AÖ, DSKE-SURKAY; Durumluk Sürekli Kaygı Envanteri Sürekli Kaygı AÖ, BECK-TOP; Beck Depresyon Ölçeği Toplam Puanı.

**p<,001

5.2. KOREN'in Güvenirlik Çalışmasına İlişkin Bulgular

Güvenirlik, testin sunuluş, uygulanış ve puanlama biçimlerindeki değişmezliktir. Aynı zamanda aynı değişkenin bağımsız zamanlarda ölçülmesi ve bu ölçümler arasındaki tutarlılığın gücüdür (Ergin, 1995). Kişilik Organizasyonları Envanteri'nin iç tutarlılık ve test-tekrar test güvenilirlik bulguları aşağıda sunulmaktadır.

5.2.1. KOREN iç tutarlılık analizi bulguları

KOREN tüm maddelerin ve alt boyutları oluşturan maddelerin iç tutarlılık katsayıları Cronbach Alfa katsayısı ve Spearman Brown iki yarı test korelasyonu ile belirlenmiş ve bulgular Tablo 5.13'de sunulmuştur. Güvenirlik analizi esnasında madde toplam puan korelasyonuna katkı sağlamayan (0,30'un altında kalan) maddeler açımlayıcı faktör analizi sonuçları ile karşılaştırıldıktan sonra envanterden çıkarma işlemi yapılmıştır. Orijinal envanterden madde atma işlemi ile ilgili çok sayıda görüş mevcuttur. Bu noktada, envanterden madde atma ile ilgili alanyazın taraması yapılmıştır. Tatar (2019), yaptığı ölçek gözden geçirme çalışmasında madde atma işleminden önce ve sonra uygulama yapılması gerekliliğini bildirmiştir. Araştırmanın birinci kısmında nihai haline karar verilen KOREN, ikinci kısımda yeniden test edilmektedir. Tatar (2019)'ın belirttiği biçimiyle bu araştırmanın ikinci aşaması, uyarlanmış envanterin bir sağlaması niteliğinde olmuştur. Ek olarak madde atma işleminin salt analiz sonuçlarıyla karar verilemeyecek bir durum olduğu, alanyazın ve kuramlarla desteklenmesi, her bir maddenin alana ve kültüre uygunluk konusunda değerlendirilmesi gerektiği bildirilmektedir (Aydın & Çelik, 2017).

Açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre, daha az tatmin eden maddelerin ölçekten çıkarılması ve ölçülmesi amaçlanan kişilik özelliklerine psikometrik açıdan en iyi uyum gösteren maddelerle çalışmanın devam etmesi en uygun olan işlemdir. Ek olarak katılımcıların uzun bir anketi doldurma konusundaki isteksizlikleri düşünüldüğünde, test süreci mümkün olduğunca kısa olan bir aracın üretilmesinde ve ilgili tüm boyutları içeren güvenilir bir ölçüm sağlamasında çok faydalıdır. Öte yandan maddelerin atılmadan envantere dahil edilmesi yanıt yanlılığını azaltabilir de olsa, istenmeyen bileşenler şeklinde sistematik bir önyargıya neden olması ve faktör yapısını karmaşıklaştırması sebebiyle faktör yükleri .30'un altında kalan maddelerin envanterden çıkarılması her haliyle daha net ve şeffaf bir envanter elde edilmesini sağlamaktadır (DiStefano ve Motl, 2009; Akt., Leung vd., 2013).

Yapılan iç tutarlılık analizine göre, envanter Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı, 0,906 bulunmuştur. Madde atma işleminden sonra maddelerin toplam madde korelasyonları 0,32 ila 0,60 arasında değerler almışlardır. Elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ve Spearman Brown iki yarı test güvenilirlik katsayısı ölçeğin güvenilir olduğunu ifade etmektedir.

Tablo 5.13. Kişilik Organizasyonları Envanteri Cronbach Alfa ve Spearman Brown İç Tutarlılık Katsayıları

	N	r
Cronbach Alfa	418	0,906
Spearman Brown	418	0,801

Envanter alt ölçeklerinin kendi içinde yapılan iç tutarlılık analizi sonuçları Tablo 5. 14'de sunulmaktadır.

Tablo 5.14. Kişilik Organizasyonları Envanteri Alt Ölçeklerinin Cronbach Alfa İç Tutarlılık Katsayıları

KOREN Alt Ölçekler	N	r
Primitif Savunmalar	418	0,773
Kimlik Difüzyonu	418	0,819
Gerçeklik testi	418	0,848

Yapılan iç tutarlık analizi sonuçlarına göre, Kişilik Organizasyonları Envanteri tüm alt ölçekleri Cronbach Alfa katsayıları anlamlı çıkmıştır. Primitif savunmalar alt ölçeği için ($r=0,773$), kimlik difüzyonu alt ölçeği için ($r=0,819$) ve gerçeklik testi alt ölçeği için ($r=0,848$) elde edilen katsayı sonuçları, envanter alt ölçeklerinin iç tutarlılık güvenilirliği açısından yeterli düzeyde olduğunu göstermiştir.

Tablo 5.15. Kişilik Organizasyonları Envanteri Alt Ölçeklerinin Test Tekrar Test Güvenirlik Analiz Sonucu

	Uygulama	n	Art. Ort.	Std. Sapma	r
KOREN TOP	1.Uyg.	42	111,8571	29,39601	0,908**
	2.Uyg.	42	103,4048	35,73620	
KOREN-PS	1.Uyg.	42	32,8810	11,04139	0,935**
	2.Uyg.	42	30,4048	12,52716	
KOREN-KD	1.Uyg.	42	45,2143	12,00312	0,847**
	2.Uyg.	42	41,6905	15,13595	
KOREN-GT	1.Uyg.	42	33,7619	9,27838	0,847**
	2.Uyg.	42	31,3095	10,39814	

** $p<0,001$

Üç hafta arayla ölçeğin Türkçe formunun uygulandığı 42 kişilik örneklem grubunun verdiği yanıtlar arası tutarlılık Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı yöntemi ile hesaplanmış ve korelasyon katsayısı 0,001 anlamlılık seviyesinde 0,908 bulunmuştur. Verilen yanıtların değişmezliği ölçeğin test tekrar test güvenilirliğinin de sağlanmış olduğunu göstermektedir (Bkz. Tablo 5.15).

Madde toplam puan korelasyonları 0,30'un altında kalan, anlamlı düzeyde ayırt edici özelliği bulunmayan maddeler faktör analizi sonuçlarıyla birlikte değerlendirilip ölçekten çıkarıldıktan sonra, Kişilik Organizasyonları Envanteri alt ölçeklerinin yüksek ve düşük puan aralıkları, daha önce belirtildiği gibi, envanterin boyutsal yaklaşımlı bir envanter olması sebebiyle 1 veya 2 standart sapma ile belirlenmiştir. Envanterin nihai hali oluştuktan sonra, çalışmanın ikinci kapsamı için çalışılan örneklemde (N=416) elde edilen veriler ile yapılan tanımlayıcı istatistik değerleri Tablo 5. 16'da sunulmaktadır. Envanterin normal örneklem üzerinde oluşturulan tanımlayıcı istatistik verilerinin (Ort., SS., SH), envanter güvenilirlik ve

geçerlik çalışmalarının yer aldığı birinci bulgular bölümünde yer alması daha doğru olacaktır. Dolayısıyla bu bilginin yazınsal olarak bu bölümde olmasına karar verilmiştir. Primitif savunmalar alt ölçeği ortalama puanı 17,72 standart sapma puanı 6,38 olduğu için, primitif savunmalar alt ölçeğinden alınan puan aralıklarında; 11,34 ve altındaki puan düşük primitif savunma düzeneğine sahip olmayı ifade ederken, 24,10 ve üzerindeki puan ise yüksek primitif savunma düzeneklerine sahip olma düzeyini ifade etmektedir. Kimlik difüzyonu alt ölçeği ortalama puanı 23,63 ve standart sapma puanı 7,02 olduğu için, kimlik difüzyonu alt ölçeğinden alınan puan aralıklarında; 16,61 ve altındaki puan bütünleşmiş kimlik algısını ifade ederken, 30,65 ve üzeri puan yüksek kimlik difüzyonu varlığını ifade etmektedir. Gerçeklik testi alt ölçeği ortalama puanı 19,08 ve standart sapma puanı 6,09 olduğu için, 12,99 puan ve altındaki puan gerçekliği test etme kapasitesinin tamlığını ifade ederken, 25,17 ve üzerindeki puan gerçeklik testinde bozulmanın var olduğunu ifade etmektedir. Standart hata, popülasyondaki ortalamanın dağılım değişikliğini göstermektedir ve standart hata puanının küçük oluşu popülasyona dair tahminlerin gerçekliği açısından önem arz eder. “Standart hata ne kadar küçükse, popülasyona dair yapılan tahminler o kadar isabetlidir” (Özbek & Sıddık, 2007). KOREN alt ölçek ortalama puan, standart sapma ve yüksek değer aralıkları Tablo 5.16’da gösterilmektedir. Skewness (Çarpıklık) ve Kurtosis (Basıklık) değerleri normal dağılım testi için bakılması gereken iki değer olup, sınır aralıkları -2 ve +2’dir (George & Mallery,2010; Akt. Yılmaz, 2020). Tablo 5.16’da yer alan analiz sonuçlarına göre, envanter normal dağılım göstermiş dolayısıyla çalışmanın diğer tüm analizleri, parametrik testler için kullanılan analizler ile değerlendirilmiştir.

Tablo 5.16. KOREN Alt Ölçek Ortalama Puan, Standart Sapma ve Değer Aralıkları

KOREN Alt Ölçekleri	Sayı	Ort.	SS	SH	+1 α	+2 α	Çarpıklık	Basıklık
PS	9	17,72	6,38	0,36	24,10	30,48	0,927	0,853
KD	10	23,63	7,02	0,40	30,65	37,67	0,463	0,127
GT	12	19,08	6,09	0,35	25,17	31,26	1,217	1,942
Toplam	31	60,44	17,17	0,99	77,61	94,78	0,826	1,122

6. METODOLOJİ II

6.1.Araştırma Modeli II

Araştırmanın ikinci kısmı, Türkçeye uyarlama çalışması kapsamında geçerlik ve güvenirlik işlemleri gerçekleştirilen Kişilik Organizasyonları Envanteri'nin Türkiye örnekleminde kişilik bozuklukları alt ölçeklerini yordama gücünü test etmek amacıyla metodolojik türde bir saha çalışması olarak planlanmıştır.

6.2.Örneklem

Araştırmanın bu kısmını farklı yaş, eğitim seviyesi, medeni durum ve psikiyatri ve psikoterapi başvurusu bildiren ve bildirmeyen toplam 422 kişi oluşturmuştur. Kullanılan Coolidge Eksen II Envanteri Plus Türkçe Kısa Formu (CATI+TR KF) geçerlik alt ölçek maddelerine 1 “kesinlikle yanlış” yanıtı vermeyen altı kişinin formu dışlanarak, çalışma 365i kadın 51i erkek toplam 416 kişi ile sürdürülmüştür. Araştırmanın ikinci kısmında çalışılan örneklem grubu betimleyici istatistik değerleri Tablo 6.1’de sunulmaktadır.

Tablo 6.1. Katılımcılara İlişkin Bilgiler

	N	%
Cinsiyet		
Kadın	365	87,7
Erkek	51	12,3
Toplam	416	100,00
Yaş		
18-23	171	41,1
24-29	103	24,8
30-35	45	10,8
36-41	33	7,9

42 ve üzeri	64	15,4
Toplam	416	100,00
Eğitim Durumu		
İlkokul	7	1,7
Ortaokul	11	2,6
Lise	56	13,5
Lisans	287	69,0
Lisansüstü	55	13,2
Toplam	416	100,00
Medeni Durum		
Bekar	249	59,9
Nişanlı	14	3,4
Evli	132	31,7
Boşanmış/Dul	21	5,0
Toplam	416	100,00
Psikiyatri Başvurusu		
Hayır	298	71,6
Evet	118	28,4
Toplam	416	100,0
Psikoterapi Hizmeti Alma		
Hayır	345	82,9
Evet	71	17,1
Toplam	416	100,0

6.3. Veri Toplama Araçları

Türkçeye uyarlama çalışması yapılan Kişilik Organizasyonları Envanteri ve Yusuf Bilge tarafından Türkçeye uyarlanan Coolidge Eksen II Envanteri Plus Türkçe Kısa Formu (Bilge, 2017) kullanılmıştır.

6.3.1. Coolidge Eksen II Tanı Envanteri Plus Türkçe kısa formu

Uzun versiyonu olan Coolidge Eksen II Envanteri Plus Türkçe Formu, Bilge (2014) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Türkçeye uyarlama çalışması yapılan

form, yine Bilge (2017) tarafından %40.5i erkek ve %59.5i kadın ve yaş ortalaması 33.40 olan toplam 1286 kişilik örneklem grubuyla çalışılmış ve Coolidge Eksen II Tanı Envanteri Plus Türkçe Kısa Formu oluşturulmuştur. Ölçek üç faktörlü bir yapı göstermekte ve üç faktörlü bu yapı toplam varyansın %75.58'ini açıklamaktadır. Ölçek alt ölçeklerinin Cronbach alfa değerleri ise ,64 ile ,83 arasındadır (Bilge, 2017).

6.4.İşlem Yolu

Araştırmanın ilk kısmının aksine dünya gündeminde yer alan Covid-19 pandemi süreci verilerin çevrimiçi bir platform olan “Google formlar” bölümünde oluşturulan envanterler aracılığı ile toplanması tercihimizi gündeme getirmiştir. Çevrimiçi envanter bilgisi yayınlanırken, katılımcılara 18 yaş ve üzeri tüm bireylerin araştırmaya katılabileceği bilgisi verilmiştir.

6.5.Verilerin Analizi

Çevrimiçi platformda elde edilen veriler, e-tablo aracılığıyla excel programına sonrasında da SPSS'e aktarılmış ve versiyon 22 ile işlem yapılmıştır.

Çalışmanın ilk kısmında geçerlik ve güvenilirlik analizleri tamamlanan Kişilik Organizasyonları Envanteri, ikinci örneklem grubu verileri üzerinde tekrar geçerlik ve güvenilirlik analizlerine tabi tutulmuş; yapı geçerliği için açımlayıcı faktör analizi yönteminde oblimin döndürme tekniği uygulanmıştır. Envanter iç tutarlılık katsayısı için ilk aşamada tekrar edilen Cronbach Alfa katsayısı değerlendirmesi ve Spearman Brown iki yarı test korelasyonu tekrar edilmiştir. Geçerlik ve güvenilirlik işlemleri sonuçlandırdıktan sonra çalışma hipotezlerinin testi için, Kişilik Organizasyonu Envanteri alt ölçekleri ve Coolidge Eksen II Tanı Envanteri Plus Türkçe Kısa Formu alt ölçekleri arasında Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı analizi yapılmış ve yordayıcı değişkenler hipotezini güçlendirmek amacıyla, veriler üzerinde Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi uygulanmıştır.

7. BULGULAR II

7.1.KOREN Yapı Geçerliği ve Güvenirliği- II

7.1.1. KOREN açımlayıcı faktör analizi (temel bileşenler analizi) bulguları

Araştırmanın birinci kısmında dil eşdeğerliği, yapı geçerliği ve güvenirlilik analizleri tamamlanmış ölçeğin, madde atma işleminin söz konusu olması sebebiyle, araştırmanın ikinci adımında açımlayıcı faktör ve iç tutarlılık analizleri tekrar edilmiştir. Ölçek orijinal formunda yer alan tüm faktör isimlerinin madde kümelerinin başında yer alıyor ve maddelerin ait oldukları faktör altında peş peşe sunuluyor olmasının, testi yanıtlayan bireylerin yanıtları manipüle edebilmelerine imkan vereceği düşünülerek, envanter, ikinci örneklem grubuna (416 kişi) madde dizilişleri karışık sırada ve faktör isimleri başlıkta yer almayacak şekilde sunulmuştur. 416 kişilik örneklem verisi faktör analizine uygunluk için Kaiser-Mayer-Olkin ve Bartlett Küresellik analizi ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonrası, örneklem verisi KMO değerinin 0,919 ve Bartlett Küresellik Testi sonucununsa anlamlı çıktığı görülmüştür. Tablo 7.1’de KMO ve Bartlett Küresellik Testi sonuçları sunulmaktadır.

Tablo 7.1. KMO ve Bartlett Testi Sonuçları

KMO Örneklem Yeterliliği		0,919
Bartlett	Yaklaşık X^2	4643,159
Küresellik Testi	Serbestlik Derecesi	465
	Anlamlılık	,000

Envanterin 31 maddelik son halinin sunulduğu ikinci örneklem grubu verisi üzerinde yapılan açımlayıcı faktör analizi sonuçlarına göre, toplam varyansın %41,9’unu açıklayan üç faktörlü yapı elde edilmiş, temel bileşenler analizi yönteminde oblimin döndürme tekniği sonuçlarına göre, madde faktör yükleri 0,305

ve 0,778 arasında değişim göstermiştir. Maddelerin altında toplandıkları faktörlerin birinci adımda elde edilen bulgulardan farklı çıkmadığı, yalnızca madde faktör yüklerinde küçük değişimler olduğu gözlemlenmiştir. AFA yönteminde oblimin döndürme tekniği ile elde edilen maddeler ve faktör yükleri Tablo 7.2.'de sunulmaktadır.

Tablo 7.2. Temel Bileşenler Analizi Eğik Döndürme Yöntemi Sonucuna Göre Madde Faktör Yükleri

No	Madde Numarası	Faktör Bileşenleri		
		1	2	3
1	5	,420		
2	7	,788		
3	9	,510		
4	12	,432		
5	13	,386		
6	15	,407		
7	19	,671		
8	22	,535		
9	30	,436		
10	3		,398	
11	4		,461	
12	6		,375	
13	8		,625	
14	11		,421	
15	14		,678	
16	16		,787	
17	24		,438	
18	26		,368	
19	28		,476	
20	1			,396
21	2			,622
22	10			,305
23	17			,521
24	18			,461
25	20			,663
26	21			,778
27	23			,464

28	25	,723
29	27	,493
30	29	,792
31	31	,542

Sonuçlar araştırmanın birinci adımıyla herhangi bir farklılık göstermemiş; Faktör 1'in ana teması primitif savunmaları temsil ederken, Faktör 2 kimlik difüzyonunu temsil etmiş, Faktör 3 ise şizotipiye ölçümlene işleviyle kişinin gerçeklik testi ile ilgili bilgi verme niteliğini üstlenmiştir.

7.1.2. KOREN güvenirlik analizi bulguları

Çalışmanın ikinci örneklem grubu olan 416 kişilik veri üzerinde, iç tutarlılık katsayıları Cronbach Alfa katsayısı ve Spearman Brown iki yarı test korelasyonu ile belirlenmiştir. Elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ve Spearman Brown iki yarı test güvenirlik katsayısı envanterin güvenilir olduğunu bu örneklem grubunda da ifade etmektedir. Güvenirlik analizlerine dair bulgular Tablo 7.3'de sunulmaktadır.

Tablo 7.3. KOREN Cronbach Alfa İç Tutarlılık ve Spearman Brown İki Yarı Test Güvenirliği Katsayıları

	N	r
Cronbach Alfa	416	0,916
Spearman Brown	416	0,836

Envanter alt ölçekleri arasında yapılan iç tutarlılık katsayı bulguları ise Tablo 7.4.'te sunulmaktadır.

Tablo 7.4. KOREN Alt Ölçeklerinin Cronbach Alfa İç Tutarlılık Katsayıları

KOREN Alt Ölçekler	N	r
Primitif Savunmalar	416	0,805
Kimlik Difüzyonu	416	0,821
Gerçeklik testi	416	0,809

Kişilik Organizasyonları Envanteri alt ölçekleri üzerinde yapılan iç tutarlılık analizi sonuçlarına göre, elde edilen Cronbach Alfa katsayıları araştırmanın birinci

kısımındaki bulgularla benzer şekilde anlamlı çıkmıştır. Primitif savunmalar alt ölçeği için ($r=0,805$), kimlik difüzyonu alt ölçeği için ($r=0,821$) ve gerçeklik testi alt ölçeği için ($r=0,809$) elde edilen katsayı sonuçları envanter alt ölçeklerinin iç tutarlılık güvenirliği açısından yeterli düzeyde olduğunu göstermiştir.

7.2. KOREN ve CATI+TR KF alt ölçeklerinin korelasyon analizi bulguları

Kernberg'in kişilik bozuklukları haritasından (Bkz. Şekil 2.1) yola çıkarak oluşturulan hipotezlerimizden bazıları, Kişilik Organizasyonları Envanteri alt ölçeklerinin A, B ve C kümesi kişilik bozuklukları puanları ile anlamlı korelasyonlar göstereceği yönünde olmuştur.

Bu amaçla yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı analizi sonuçlarına göre, Kişilik Organizasyonları Envanteri toplam puanları ile A kümesi kişilik bozuklukları puanları arasında, 0,71 ($p<0,01$) korelasyon katsayısı elde edilmiştir. A kümesi kişilik bozukluklarında yer alan paranoid, şizotipal ve şizoid kişilik bozukluğu alt ölçek puanları ile KOREN puanları arasındaki korelasyon katsayıları ise paranoid kişilik bozukluğu puanları ile 0,69 ($p<0,01$), şizotipal kişilik bozukluğu puanları ile 0,68 ($p<0,01$) ve şizoid kişilik bozukluğu puanları ile 0,38 ($p<0,01$) olarak bulunmuştur. Çalışmamızda A kümesi kişilik bozuklukları puanlarının Kişilik Organizasyonları Envanteri puanları ile anlamlı seviyede ilişkili olduğu saptanmıştır.

B kümesi kişilik bozuklukları puanları ile KOREN puanları arasında yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı analizine göre, KOREN puanları ve B kümesi kişilik bozuklukları puanları arasında 0,76 ($p<0,01$) korelasyon katsayısı elde edilmiştir. B kümesinde yer alan antisosyal, borderline, histrionik ve narsisistik kişilik bozukluğu alt ölçek puanları ile KOREN puanları arasında yapılan korelasyon analizi sonuçları ise; antisosyal kişilik bozukluğu alt ölçek puanları ile 0,57 ($p<0,01$), borderline kişilik bozukluğu alt ölçek puanları ile 0,78 ($p<0,01$), histrionik kişilik bozukluğu alt ölçek puanları ile 0,57 ($p<0,01$) ve narsisistik kişilik bozukluğu alt ölçek puanları ile 0,55 ($p<0,01$) olarak bulunmuştur. Çalışmamızda B kümesi kişilik bozuklukları puanlarının Kişilik Organizasyonları Envanteri puanları ile anlamlı seviyede ilişkili olduğu saptanmıştır.

Son olarak C kümesi kişilik bozuklukları puanları ile KOREN puanları arasında yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı analizine göre, KOREN puanları ve C kümesi kişilik bozuklukları puanları arasında 0,74 ($p<0,01$) korelasyon katsayısı elde edilmiştir. C kümesinde yer alan obsesif kompulsif, çekingen ve bağımlı kişilik bozukluğu alt ölçek puanları ile KOREN puanları arasında yapılan korelasyon analizi sonuçları ise; obsesif kompulsif kişilik bozukluğu alt ölçek puanları ile 0,65 ($p<0,01$), çekingen kişilik bozukluğu alt ölçek puanları ile 0,64 ($p<0,01$) ve bağımlı kişilik bozukluğu alt ölçek puanları ile 0,68 ($p<0,01$) olarak bulunmuştur. Çalışmamızda C kümesi kişilik bozuklukları puanlarının Kişilik Organizasyonları Envanteri puanları ile anlamlı seviyede ilişkili olduğu saptanmıştır.

Kişilik Organizasyonu Envanteri alt ölçekleri olan primitif savunmalar, kimlik difüzyonu ve gerçeklik testi alt ölçek puanlarının A, B ve C kümesi kişilik bozuklukları puanları arasında yapılan korelasyon analizi sonuçları, primitif savunmalar alt ölçek puanı ile A kümesi kişilik bozuklukları puanları arasında 0,66 ($p<0,01$), B kümesi kişilik bozuklukları puanları arasında 0,71 ($p<0,01$) ve C kümesi kişilik bozuklukları puanları arasında 0,71 ($p<0,01$) olarak bulunmuştur. Kimlik difüzyonu alt ölçek puanları ile yapılan korelasyon analizi sonuçları, kimlik difüzyonu alt ölçek puanları ile A kümesi kişilik bozuklukları puanları arasında 0,64 ($p<0,01$), B kümesi kişilik bozuklukları puanları arasında 0,74 ($p<0,01$) ve C kümesi kişilik bozuklukları puanları arasında 0,75 ($p<0,01$) olarak bulunmuştur. Gerçeklik testi alt ölçek puanları ile yapılan korelasyon analizi sonuçları, gerçeklik testi alt ölçek puanları ile A kümesi kişilik bozuklukları puanları arasında 0,59 ($p<0,01$), B kümesi kişilik bozuklukları puanları arasında 0,54 ($p<0,01$) ve C kümesi kişilik bozuklukları puanları arasında 0,48 ($p<0,01$) olarak bulunmuştur. KOREN tüm alt ölçek puanları ile A, B ve C kümesi kişilik bozuklukları ölçek puanları arasında anlamlı seviyede bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Kişilik Organizasyonları Envanteri alt ölçeklerinin, A, B ve C kümesinde yer alan kişilik bozuklukları alt ölçekleri ile aralarında yapılan korelasyon analiz sonuçlarına göre korelasyon katsayıları Tablo 7.5’de sunulmuş olup, KOREN alt ölçeklerinin, kişilik bozuklukları alt ölçeklerini yordama gücü, çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçlarıyla açıklanmıştır (Bkz. Tablo 7.6).

Tablo 7.5. Kişilik Organizasyonu Envanteri Alt Ölçekleri ile Eksen II Tanı Alt Ölçekleri Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Eksen II Tanı Alt Ölçekleri	Primitif Savunmalar	Kimlik Difüzyonu	Gerçeklik testi
A Kümesi			
Paranoid	0,659**	0,632**	0,542**
Şizotipal	0,607**	0,572**	0,647**
Şizoid	0,374**	0,375**	0,279**
B Kümesi			
Antisosyal	0,541**	0,516**	0,457**
Borderline	0,737**	0,765**	0,561**
Histrionik	0,548**	0,591**	0,375**
Narsisistik	0,524**	0,568**	0,384**
C Kümesi			
Obsesif-Komp.	0,612**	0,664**	0,450**
Çekingen	0,628**	0,657**	0,403**
Bağımlı	0,673**	0,701**	0,443**

**p<0,01

7.3. KOREN alt ölçeklerinin Eksen II tanı alt ölçeklerini yordama gücüne dayalı regresyon analizi bulguları

Bağımsız değişken olarak KOREN alt ölçeklerinden primitif savunmalar, kimlik difüzyonu ve gerçeklik testi alt ölçeklerinin, bağımlı değişken olarak A, B ve C kümesinde yer alan kişilik bozuklukları alt ölçeklerinin regresyon analizine tabi tutulması sonucu, KOREN'in, A kümesi kişilik bozuklukları puan varyansının %51'ini ($R^2=0,510$, $B=0,566$ $P<0,001$) yordama gücüne sahip olduğu bulunmuştur. Primitif savunmalar, kimlik difüzyonu ve gerçeklik testi alt ölçeklerinin bağımsız değişken; sırasıyla paranoid, şizotipal ve şizoid kişilik bozuklukları alt ölçeklerinin ise bağımlı değişken olarak kullanıldığı regresyon analizi sonuçlarına göre, KOREN alt ölçekleri paranoid kişilik bozukluğu alt ölçek puanının %47,8'sini yordamış; primitif savunmalar ($R^2=0,478$ $B=0,296$ $P<0,001$), kimlik difüzyonu ($R^2=0,478$ $B=0,209$ $P<0,001$) ve gerçeklik testi ($R^2=0,478$ $B=0,191$ $P<0,001$) alt ölçeklerinin paranoid kişilik bozukluğu alt ölçeğini yordama gücü Tablo 7.6'da gösterilmiştir.

KOREN alt ölçeklerinin tümü şizotipal kişilik bozukluğu alt ölçek puan varyansının %48,6'sını yordamış, primitif savunmalar ($R^2=0,486$ $B=0,183$ $p<0,001$), kimlik difüzyonu ($R^2=0,486$ $B=0,104$ $p<0,05$) ve gerçeklik testi ($R^2=0,486$ $B=0,454$ $p<0,001$) alt ölçeklerinin şizotipal kişilik bozukluğunu yordama gücü Tablo 7.6'da gösterilmiştir.

KOREN primitif savunmalar ve kimlik difüzyonu alt ölçekleri şizoid kişilik bozukluğu alt ölçek puan varyansının %15,1ini yordamış, primitif savunmalar ($R^2=0,151$ $B=0,128$ $p<0,05$) ve kimlik difüzyonu ($R^2=0,151$ $B=0,138$ $p<0,05$) alt ölçeklerinin şizoid kişilik bozukluğunu yordama gücü Tablo 7.6'da gösterilmiştir. KOREN gerçeklik testi alt ölçeğinin şizoid kişilik bozukluğu üzerinde anlamlı seviyede yordayıcı güce sahip olmadığı görülmüştür. Beklentimize uyan bu durum sonuç bölümünde ele alınacaktır.

KOREN, B kümesi kişilik bozuklukları puan varyansının %57,4'ünü ($R^2=0,574$ $B=0,863$ $P<0,001$) anlamlı derecede yordama gücüne sahip olduğu görülmüştür. Primitif savunmalar, kimlik difüzyonu ve gerçeklik testi alt ölçeklerinin bağımsız değişken, sırasıyla antisosyal, borderline, histrionik ve narsisistik kişilik bozukluğu alt ölçeklerinin ise bağımlı değişken olarak kullanıldığı regresyon analizi sonuçlarına göre, KOREN alt ölçekleri antisosyal kişilik bozukluğu alt ölçek puan varyansının %32,2'sini yordamış; primitif savunmalar ($R^2=0,322$ $B=0,192$ $p<0,05$), kimlik difüzyonu ($R^2=0,322$ $B=0,128$ $P<0,05$) ve gerçeklik testi ($R^2=0,322$ $B=0,148$ $P<0,05$) alt ölçeklerinin antisosyal kişilik bozukluğunu yordama gücü Tablo 7.6'da gösterilmiştir.

KOREN alt ölçekleri borderline kişilik bozukluğu alt ölçek puan varyansının %63,2'sini yordamış; primitif savunmalar ($R^2=0,632$ $B=0,278$ $p<0,001$), kimlik difüzyonu ($R^2=0,632$ $B=0,416$ $P<0,001$) ve gerçeklik testi ($R^2=0,632$ $B=0,096$ $P>0,001$) alt ölçeklerinin borderline kişilik bozukluğunu yordama gücü Tablo 7.6'da gösterilmiştir. Gerçeklik testi alt ölçeğinin borderline kişilik bozukluğu alt ölçek puanları üzerinde anlamlı seviyede bir yordama gücü olmadığı sonucu beklentimize uygunluk göstermekte olup, sonuç bölümünde ele alınacaktır.

KOREN alt ölçekleri histrionik kişilik bozukluğu alt ölçek puan varyansının %36,3'ünü yordamış; primitif savunmalar ($R^2=0,363$ $B=0,175$ $p<0,001$), kimlik difüzyonu ($R^2=0,363$ $B=0,338$ $P<0,001$) ve gerçeklik testi ($R^2=0,363$ $B= -0,032$ $P>,001$) alt ölçeklerinin histrionik kişilik bozukluğu alt ölçek puanlarını yordama gücü Tablo 7.6'da gösterilmiştir. Gerçeklik testi alt ölçeğinin histrionik kişilik bozukluğu alt ölçek puanları üzerinde anlamlı seviyede bir yordama gücü olmadığı sonucu beklentimize uygunluk göstermekte olup, sonuç bölümünde ele alınacaktır.

KOREN alt ölçekleri narsisistik kişilik bozukluğu alt ölçek puan varyansının %33,3'ünü yordamış; primitif savunmalar ($R^2=0,333$ $B=0,157$ $p<,05$), kimlik difüzyonu ($R^2=0,333$ $B=0,336$ $P<0,05$) ve gerçeklik testi ($R^2=0,333$ $B= 0,019$ $P>0,05$) alt ölçeklerinin narsisistik kişilik bozukluğu alt ölçek puanlarını yordama gücü Tablo 7.6'da gösterilmiştir. Gerçeklik testi alt ölçeğinin narsisistik kişilik bozukluğu alt ölçek puanları üzerinde anlamlı seviyede bir yordama gücü olmadığı sonucu beklentimize uygunluk göstermekte olup, sonuç bölümünde ele alınacaktır.

KOREN, C kümesi kişilik bozuklukları puan varyansının %56,6'sını ($R^2=0,566$ $B=0,642$ $P<0,001$) anlamlı derecede yordama gücüne sahip olduğu görülmüştür. Primitif savunmalar, kimlik difüzyonu ve gerçeklik testi alt ölçeklerinin bağımsız değişken, sırasıyla obsesif kompulsif, çekingen ve bağımlı kişilik bozukluğu alt ölçeklerinin ise bağımlı değişken olarak kullanıldığı regresyon analizi sonuçlarına göre, KOREN alt ölçekleri obsesif kompulsif kişilik bozukluğu alt ölçek puan varyansının %45,7'sini yordamış; primitif savunmalar ($R^2=0,457$ $B=0,152$ $p<0,001$), kimlik difüzyonu ($R^2=0,457$ $B=0,331$ $P<0,001$) ve gerçeklik testi ($R^2=0,457$ $B=0,022$ $P>0,001$) alt ölçeklerinin obsesif kompulsif kişilik bozukluğu alt ölçeğini yordama gücü Tablo 7.6'da gösterilmiştir. Gerçeklik testi alt ölçeğinin obsesif kompulsif kişilik bozukluğu alt ölçek puanları üzerinde anlamlı seviyede bir yordama gücü olmadığı sonucu beklentimize uygunluk göstermekte olup, sonuç bölümünde ele alınacaktır.

KOREN alt ölçekleri çekingen kişilik bozukluğu alt ölçek puan varyansının %46,2'sini yordamış; primitif savunmalar ($R^2=0,462$ $B=0,255$ $p<0,001$), kimlik difüzyonu ($R^2=0,462$ $B=0,365$ $P<0,001$) ve gerçeklik testi ($R^2=0,462$ $B= -0,080$ $P>0,001$) alt ölçeklerinin çekingen kişilik bozukluğu alt ölçek puanlarını yordama

gücü Tablo 7.6’da gösterilmiştir. Gerçeklik testi alt ölçeğinin çekingen kişilik bozukluğu alt ölçek puanları üzerinde anlamlı seviyede bir yordama gücü olmadığı sonucu beklentimize uygunluk göstermekte olup, sonuç bölümünde ele alınacaktır.

KOREN alt ölçekleri bağımlı kişilik bozukluğu alt ölçek puan varyansının %52,6’sını yordamış; primitif savunmalar ($R^2=0,526$ $B=0,276$ $p<0,001$), kimlik difüzyonu ($R^2=0,526$ $B=0,382$ $P<0,001$) ve gerçeklik testi ($R^2=0,526$ $B= -0,060$ $P>0,001$) alt ölçeklerinin bağımlı kişilik bozukluğu alt ölçek puanlarını yordama gücü Tablo 7.6’da gösterilmiştir. Gerçeklik testi alt ölçeğinin bağımlı kişilik bozukluğu alt ölçek puanları üzerinde anlamlı seviyede bir yordama gücü olmadığı sonucu beklentimize uygunluk göstermekte olup, sonuç bölümünde ele alınacaktır.

Tablo 7.6. KOREN Alt Ölçeklerinin Kişilik Bozuklukları Alt Ölçeklerini Yordama Gücüne Dayalı Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Bulguları

EKSEN II TANI ALT ÖLÇEKLERİ	N	Primitif Savunmalar B	Kimlik Difüzyonu B	Gerçeklik Testi B	R ²
A Kümesi					0,510*
Paranoid	416	0,296*	0,209*	0,191*	0,478*
Şizotipal	416	0,183*	0,104**	0,454*	0,486*
Şizoid	416	0,128**	0,138**	0,033	0,151**
B Kümesi					0,574*
Antisosyal	416	0,192**	0,128**	0,148**	0,322**
Borderline	416	0,278*	0,416*	0,096	0,632*
Histrionik	416	0,175*	0,338*	-0,032	0,363*
Narsisistik	416	0,157**	0,336**	0,019	0,333**
C Kümesi					0,566*
Obsesif-Komp.	416	0,152*	0,331*	0,022	0,457*
Çekingen	416	0,255*	0,365*	-0,080	0,462*
Bağımlı	416	0,276*	0,382*	-0,060	0,526*

*P<0,001

**P<0,05

8. SONUÇ

8.1. Kişilik Organizasyonları Envanteri Türkçeye uyarlama çalışmasına dair sonuçlar

Türkçeye çevirisi yapılan kişilik organizasyonları envanteri, geçerlik bulguları açısından değerlendirildiğinde, elde edilen üç faktörlü yapının orijinal ölçeğin faktör yapısıyla aynı olduğu görülmüştür. Orijinal envantere uygulanan doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarında elde edilen X^2/sd (3316,87/1536=2,15) ve AIC (244,87) verilerine bakarak, üç faktörlü bir modelin istatistiksel açıdan daha anlamlı sonuçlar ortaya koyduğu bildirilmiştir. Orijinal formda elde edilen faktörler arası korelasyon katsayıları iki faktörlü modelde 0,69 iken, üç faktörlü modelde, sırasıyla primitif savunmalar ve kimlik difüzyonu arasında 0,97, primitif savunmalar ve gerçeklik testi arasında 0,71, kimlik difüzyonu ve gerçeklik testi arasında 0,67 olarak bildirilmiştir. Türkiye örneğine uyarlanan envanterin faktörler arası korelasyon katsayıları ise sırasıyla; primitif savunmalar ve kimlik difüzyonu boyutları arasında 0,74, primitif savunmalar ve gerçeklik testi boyutları arasında 0,67, kimlik difüzyonu ve gerçeklik testi boyutları arasında 0,70 olarak gözlenmiştir.

Envanter alt boyutları iç tutarlılık katsayıları ise sırasıyla Türkçe envantere; primitif savunmalar 0,77, kimlik difüzyonu 0,81, gerçeklik testi 0,84 olarak saptanmıştır.

Ayrıdedici geçerlik kapsamında psikiyatri veya psikoterapi başvurusu olan ve olmayan gruplar arasında yapılan bağımsız gruplar için t testi analizi sonuçlarına göre, iki grup arasında psikiyatri veya psikoterapi başvurusu bildiren grubun lehine, anlamlı seviyede fark saptanmıştır. Böylelikle Kişilik Organizasyonları Envanteri ayırt edici geçerlik kapsamında, psikiyatri veya psikoterapi başvurusu olan ve olmayan örneklem grupları puan ortalamaları arasındaki farklılığa yönelik oluşturulan hipotezimiz doğrulanmıştır (Bkz. Tablo 5.1)

Güvenirlilik çalışması kapsamında yapılan test tekrar test güvenilirliği, orijinalinden farklı olarak (orijinal form için dört hafta arayla) üç hafta arayla

yapılmış ve tüm alt boyutlar arası Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısının anlamlı ve yüksek seviyede olduğu görülmüştür; Primitif savunmalar 0,93, kimlik difüzyonu 0,84 ve gerçeklik testi 0,84. Ölçek test tekrar test sonuçları yeterli güvenirlik düzeyini sergilemiştir. (Bkz. Tablo 5.15). Dört hafta arayla uygulanan orijinal formlar arası Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayıları sırasıyla primitif savunmalar alt ölçeği için 0,72, kimlik difüzyonu alt ölçeği için 0,78 ve gerçeklik testi alt ölçeği için 0,73 olarak saptanmıştır. Böylece, Kişilik Organizasyonları Envanteri tüm alt ölçeklerinin maddeler arası (iç tutarlık) Cronbach Alfa korelasyon katsayısının yüksek olacağına yönelik hipotezimiz ile Kişilik Organizasyonları Envanteri alt ölçeklerinin üç hafta arayla (test- tekrar test) elde edilen puanları arasında Pearson Momentler çarpımı korelasyon değişmezlik katsayılarının yüksek olacağına dair hipotezlerimiz doğrulanmıştır.

Kişilik organizasyonları envanteri, Belçika, Hollanda, Japonya, Almanya, İtalya, Brezilya ve Portekiz örneklerinde çalışılmış, bahsi geçen ülkelerin dillerine çevrilmiş ve güvenirlik geçerlik işlemleri yapılmıştır (Smits vd., 2009; Berghuis vd., 2009; Igarashi vd., 2009; Oliveira and Bandeira, 2011; Barreto vd., 2017; Preti vd., 2015). Envanterin faktör yapısı Belçika örneğinde, kimlik difüzyonu ve primitif savunmaları temsil eden boyutların 0,97 oranında korelasyon göstermesi sebebiyle, bu iki boyutun ampirik olarak ayrılmasının zor olacağını belirtmiştir. Gerçeklik testi boyutunun psikotik kişiliğe sahip bireyleri ayırtacağı yönündeki argümanlara dayanarak, iki boyutlu bir modelin üç boyutlu bir modele kıyasla daha iyi bir uyum göstereceği kanısıyla Belçika örneğindeki envanter iki faktörlü bir yapı olarak sunulmuştur (Smits vd., 2009). Klinik olan ve klinik olmayan örnekte test edilen kişilik organizasyonları envanteri, faktörler arası korelasyon katsayı değerleri değişmemiş, klinik olmayan örnekte 0,61 iken klinik örnekte 0,62 olarak bulunmuştur. Envanterin uyum indekslerinin de (Klinik olmayan örneklem; CFI=,95, SRMR=,07; Klinik örneklem; CFI= 0,97, SRMR= 0,10) her iki örneklem için büyük oranda aynı kaldığı belirtilmiştir. Envanterin uyarlama çalışması yapılan Hollanda örneğinde, klinik ve klinik olmayan iki örneklem üzerinde yapılan çalışmada, kimlik difüzyonu, primitif savunmalar, gerçeklik testine ek olarak ahlaki değerler ve agresyon olmak üzere iki boyut eklenmiş, envanter envanter faktör yapısı F1 genel kişilik patolojisi (PS, KD

ve AD), F2 gerçeklik testi, F3 agresyon ve F4 sadistik agresyonu temsil etmek üzere dört faktörlü bir yapıya ulaşmıştır (Berghius vd., 2009). Envanterin Brezilya uyarlamasında, Hollanda örnekleme üzerinde gerçekleştirilen süreç tekrar edilmiş ve ahlaki değerler ve agresyon boyutlarının eklenmesiyle birlikte envanter yine dört faktörlü bir yapı sergilemiştir (Oliveira and Bandeira, 2011). Envanterin Portekiz ve Japonya örneklemlerinde de yine benzer şekilde dört faktörlü bir yapı ortaya koyulmuştur (Barreto vd., 2002; Igarashi vd., 2009).

İstatistiksel bağlamda üç faktörlü yapı Türkiye örnekleminde de orijinaline benzer şekilde en uygun sonucu vermiştir. Orijinal envantere açımlayıcı faktör analizi uygulanmamış (Lenzenweger vd., 2001), yalnızca doğrulayıcı faktör analizi sonuçları bildirilmiştir. Türkiye örneklemindeki uyum indeksleri orijinal envanter uyum indeksleriyle benzerlik göstermektedir (Bkz. Tablo 5.5). Açımlayıcı faktör analizi sonuçlarında elde edilen madde faktör yükleri, yapılan güvenirlik analizlerinden sonra elde edilen madde toplam puan korelasyonları ile birlikte değerlendirilmiştir. Ek olarak maddelerin negatif işaretli kısmi korelasyon katsayılarının (anti-image matrisi) korelasyon matrisi köşegen görünümünün 0,50'den büyük olması gerekliliği, köşegen matriste 0,50'nin altında değer gösteren ve faktör yükü 0,30'un altında olan ve çıkarılmaları ölçek madde toplam puan korelasyonunun aleyhine etki etmeyeceği gözlemlenen -güvenirlik analizi sonuçlarına bağlı kalınarak- envanterin primitif savunmalar alt ölçeğinden yedi, kimlik difüzyonu alt ölçeğinden 11 ve gerçeklik testi alt ölçeğinden sekiz olmak üzere toplam 26 madde envanterden çıkarılmıştır (Bkz. Sf. 39, 50-51). Envanterin klinik örnekleme üzerinden oluşturulan üç faktörlü model, toplam varyansın %48,6sını açıklamıştır. Ek olarak, ölçek orijinal formunda yer alan tüm faktör isimlerinin madde kümelerinin başında yer alıyor ve maddelerin ait oldukları faktör altında peş peşe sunuluyor olmasının, testi yanıtlayan bireylerin yanıtları manipüle edebilmelerine imkan vereceği düşünülerek, envanter, ikinci örneklem grubuna (416 kişi) madde dizilişleri karışık sırada ve faktör isimleri başlıkta yer almayacak şekilde sunulmuştur. Envanter üzerinde yapılan madde çıkarma işlemi sonrası elde edilen faktör oluşumunu test etmek ve madde diziliş sunumunu değiştirmenin ölçek alt yapısına etki edip etmediğini gözlemlemek amacıyla araştırmanın ikinci kısmında açımlayıcı faktör analizi ve güvenirlik analizleri

yinelenmiştir. Elde edilen sonuçlar, maddelerin birinci kısımdaki gibi ait oldukları faktör altında kaldığını, madde faktör yüklerinde büyük farklılıklar olmadığını göstermiştir (Bkz. Tablo 7.1 & Tablo 7.2). Envanter tekrar edilen AFA sonuçlarına göre, ikinci aşamada toplam varyansın %41,9'unu açıklayan üç faktörlü bir yapı ortaya koymuştur. Ek olarak yapılan güvenilirlik analizi sonuçlarına göre ise, envanterin iç tutarlılık katsayı gücünü yitirmediği ve güvenilirliğinin tekrar sağlanmış olduğu gözlemlenmiştir (Bkz. Tablo 7.3 & Tablo 7.4). Sonuç olarak iki aşamalı gerçekleştirilen yapı geçerliği ve güvenilirlik analizleri, Kişilik Organizasyonları Envanteri faktör yapısı ile ilgili hipotezimizi desteklemiştir (Bkz. Bölüm 3).

Orijinal envanterde yakınsak geçerlik kapsamında kullanılan tüm ölçekler Türkiye örneğinde de kullanılmış, orijinal envanter ile benzer sonuçlar elde edilmiştir. Sınır durum kişilik örgütlenmesi çok güçlü duygulanımlara sahiptir ve çoğunlukla sınır durum kişilik örgütlenmesinde bilinçdışına gidilen ana yol duygulanımlardan geçmektedir. Bir sınır durum kişilik örgütlenmesinin affektif yoğunudur; sıklıkla öfkeli ve suçlayıcıdır ve agresyon düzeyinde değişiklikler gözlemlenmektedir (Clarkin vd., 2012). Sınır durum organizasyonun temel grafiğinde yer alan negatif duygulanım ve agresyon, yakınsak geçerlik kapsamında anlamlı korelasyon göstereceğini düşündüğümüz Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği (Gençöz, 2000) ile Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği'ni (Madran, 2012) tercih etmemize sebep olmuştur. Elde edilen korelasyon sonuçları negatif duygular ve saldırganlık ile kişilik organizasyonları envanteri arasında anlamlı ilişkiler ortaya koymuştur (Bkz. Tablo 5.7). Sınırdaki ve psikotik örgütlenme gösteren patolojilerin, bölme mekanizması temelli ilkel savunmalar gösterdikleri bildirilmektedir (Acklin, 1993). Bu bağlamda, envanter orijinal formuyla sunulmamış olan ancak primitif savunmalar alt ölçeğiyle anlamlı ilişki ortaya koyacağı düşünülen Savunma Biçimleri Testi (Yılmaz vd., 2007) de yakınsak geçerlik kapsamında kullanılmış ve immatur ve nevrotik savunmalar alt ölçekleri ile kişilik organizasyonları envanteri alt ölçekleri arasında anlamlı ilişkiler gözlemlenmiştir (Bkz. Tablo 5.8). Envanterin gerçeklik testi alt ölçeğinde yakınsak geçerlik kapsamında şizotipiye ölçümlemek adına orijinaline uygun olarak kullanılan tüm ölçekler ile envanter alt ölçekleri arasında beklenildiği gibi anlamlı korelasyon sonuçları elde edilmiş, sapmış algı,

büyüsel düşünce yapısı ve şizotipal kişilik özellikleri ile kişilik organizasyonları arasında anlamlı seviyede ilişki ile karşılaşılmıştır. Envanterin orijinal formu ile şizotipi ölçümü adına yakınsak geçerlik kapsamında kullanılan referans düşünce ölçeği Türkçe uyarlaması olmaması sebebiyle kullanılamamıştır. Orijinal form yakınsak geçerlik kapsamında kullanılmamış olan Kişilik İnanç Ölçeği Kısa Formu (Taymur, 2011) ise Türkiye örnekleminde kullanılmış, elde edilen sonuçlar tüm kişilik özellikleri ve kişilik organizasyonları arasında anlamlı sonuçlar ortaya koymuştur (Bkz. Tablo 5.10). Orijinal formda da kullanılan Sosyal İstenirlik Ölçeği ile arasında orijinaliyle benzer şekilde negatif yönlü anlamlı ilişkiler elde edilmiştir (Bkz. Tablo 5.11). Genel psikolojik durum ölçümü adına yakınsak geçerlik kapsamında kullanılan Durumluk Sürekli Kaygı Envanteri (Öner, 1977) ve Beck Depresyon Envanteri (Hisli & Erten, 1984) arasında da yine orijinaline benzer şekilde anlamlı ve pozitif yönlü ilişkiler saptanmıştır (Bkz. Tablo 5.12). Literatür incelemesi yapıldığında, kişilik organizasyonları envanteri yakınsak geçerlik ölçümü için kullanılan en kapsamlı ölçek takımı yalnızca orijinal çalışmasına (Lenzenweger vd., 2001) benzer biçimde bu araştırmada kullanılmıştır. Yapılan yakınsak geçerlik çalışması, kişilik organizasyonları konusunu tüm yönleriyle ele aldığımız geniş kapsamlı bir takım ölçek kullanımı sayesinde başarıyla tamamlanmıştır. Böylece yakınsak geçerlik kapsamında kullanılacak olan diğer test ve envanterlerin ilgili alt ölçekleriyle Kişilik Organizasyonları Envanteri alt ölçekleri arasındaki ilişkiye yönelik oluşturulan hipotezlerimiz doğrulanmıştır (Bkz. Bölüm 3).

8.2. Kişilik Organizasyonları Envanteri'nin eksen II tanı özelliklerini yordama gücüne dair sonuçlar

Araştırmamızın ikinci adımında, Coolidge Eksen II Tanı Envanteri Plus Türkçe Kısa Formu alt ölçekleri olan A, B ve C kümesi kişilik özellikleri ile Kişilik Organizasyonları Envanteri alt ölçekleri arasında yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı analizi sonuçları, uyarlama çalışması yapılan envanterin tüm alt ölçekleri ile eksen II tanı envanteri alt ölçekleri arasında anlamlı seviyede bir ilişki olduğu ortaya koyulmuştur. Kişilik Organizasyonları Envanteri alt ölçeklerinin kişilik bozukluklarını yordama gücüne dair yapılan regresyon analizi sonuçlarının ise, A, B ve C kümesi kişilik özelliklerinde primitif savunma

düzeneklerinin hakimiyeti, kimlik difüzyonunun varlığı ve gerçeklik testinin bozulma düzeyi ile ilgili literatürde yer alan bilgilerle örtüştüğü görülmüştür (Clarkin, 2007; Levy, 2006, Akt., Clarkin&Yeomans, 2011).

Kişilik Organizasyonları Envanterinin, A kümesi kişilik özellikleri alt ölçeklerini yordama gücünün incelendiği regresyon analizi sonuçlarına göre; primitif savunmalar, kimlik difüzyonu ve gerçeklik testi alt ölçeklerinin, paranoid ve şizotipal kişilik özelliklerini anlamlı seviyede yordama gücüne sahip olduğu, şizoid kişilik bozukluğu üzerinde gerçeklik testi alt ölçeğinin anlamlı seviyede yordama gücüne sahip olmadığı görülmüştür. Gerçeklik testi, kişinin inançlarını mantıksal olarak eleştirel şekilde test etme eğilimini ifade eder (Irwin, 2004). Kişilik patolojisi olmayan kişiler, kendi ürettiği hipotezleri nedensel atıflar yaparak eleştirel şekilde değerlendirebilir. Ancak gelişim seviyesine bağlı olarak bazı kişilik patolojilerinde; sezgisel, deneyimsel ve rasyonel işlemenin söz konusu olmadığı patolojik inançlar korunmakta; çünkü kişi, kendi ürettiği bu patolojik inançları titizlikle test edememektedir (Goode, 2000; Akt. Drinkwater, Dagnall & Parker, 2012). Bir uçta psikotik diğer uçta normal düzeyde bir patoloji hattı boyunca herhangi bir noktada örgütlenmiş olabilen paranoid yapı, sıklıkla, olumsuz gördüğü nitelikler ile yansıtarak baş etme alışkanlığına sahiptir. Yansıtılan bu olumsuz nitelikler dışsal tehditler olarak algılanır ve dünya, paranoid yapının zihninde zarar verici bir konuma geçer. Hakim olan ana savunma yansıtma ancak bu yansıtma bireyin ego gücüne bağlı olarak nevrotik, psikotik ya da sınır durum nitelikte olabilmektedir (Weinberger, 1998). Paranoid kişilik bozukluklarında var olan gerçekliği test etme gücü zayıflığı, kendini “dünyanın ona zarar vereceği, onu zehirleyeceği, onun yok olmasını istediği” yönündeki sanrısız veya gerçek olmayan düşünce sisteminde kendisini göstermektedir. Gerçeklik testindeki bozulmanın derecesi, paranoid aşırı değer verilmiş düşünce ile sanrı arasındaki ayrım için kilit bir role sahiptir. Paranoid kişilik bozukluğunda birey, şüphelerinin asılsız olup olmadığı ve tepkisinin aşırı olup olmadığı konusu üzerine düşünebilirken, inançlar hiçbir şekilde tartışılmamaktadır ve düşünceye dair inancın gücü, sanrı düzeyinde kabul edilerek konulacak tanı, sanrılı bozukluk olabilmektedir (Oldham & Skodol vd., 2005). Bu bağlamda, çalışmamızda, gerçeklik testi alt ölçeğinin paranoid kişilik özelliklerini yordama gücü beklenen bir durumdur. Gerçeklik testi alt

ölçeğinde inancın sıklığı sorgulanmakla birlikte, ilgili düşünceye dair inancın gücü sorgulanmamaktadır. Ancak, sıklık ve inancın gücü arasında da bir ilişki var olabilir.

Hezeyan düzeyinde olmamakla birlikte, alışılmışın dışında garip deneyimler, garip konuşma, uygunsuz duygudurum ve eksantrik görünümle karakterize olan şizotipal yapı ise, psikodinamik gelenekte üzerine çok fazla çalışması ve tanınması yapılmamış bir alandır (Ünver vd., 2013; Ridenour, 2016). William'ın (2010) belirttiğine göre, şizotipal kişilik bozukluğunda yine benzer olarak gerçeklik testinin zayıflığı, telepati ve geleceği görebilme gibi büyüsel inanç sistemleriyle karşımıza çıkmaktadır. Aşırı değer verilmiş düşünceler, algısal sapmaları da kapsamaktadır (Neziroglu, 1999) ve hem düşünce hem de algısal sapma olarak kendini gösterebilmektedir. KOREN'in gerçeklik testi alt ölçeğinin maddeleri incelendiğinde düşünceler yanında aşırı değer verilmiş düşünce kapsamında ele alınabilecek algısal sapmalar ile ilgili maddelerin de olduğu görülmektedir. Bu nedenle, şizotipal kişilik özelliğinin yordayıcıları arasında gerçeklik testinin de bulunması şaşırtıcı değildir.

Şizoid kişiliklerin ötekilerin reddedip görmezden geldiği meseleleri algılama yeteneği çok doğal ve çabasızsız işler. Dolayısıyla şizoid bir yapı, akran gruplarının daha az açık ve daha az üzücü dünyalarına empati kurma yeteneğinden yoksun kalabilir. Yansıtma ve içe atma, idealizasyon ve değersizleştirme mekanizmaları yapıya hakim olan savunma düzenekleridir. Ek olarak bölünmeden, diğer örüntülerin aksine, kendilik ve dış dünya arasında yaşanan, kendiliğin bir parçasından çoğunlukla da hayattan yabancılaşma duygusu olarak bahsedilmektedir (Guntrip, 1952; Kesken, 2011; Tuncer vd., 2018). Ek olarak şizoid kişilik bozukluğunda, diğerlerinden farklı olarak, gerçekliği değerlendirme kapasitesinde zayıflıktan ziyade, gerçek dünyadan zihinsel ve bedensel olarak izolasyonu temsil eden bir içsellik dikkat çekilmektedir (Bleuler, 1924). Şizoid kişilik örüntüsünde yaşanan izolasyonun, bireyin kendi duygusal, sezgisel ve duymusal yeteneklerinin başkaları tarafından anlaşılamayacağı kaygısıyla gerçekleştiği de bildirilenler arasındadır (McWilliams, 2016). KOREN'in gerçeklik testi alt boyutu maddeleri, şizofreni- spektrum kişilik bozuklukları (ŞSKB) değerlendirmesindeki şizotipal ve paranoid kişilik bozukluklarında da gözlenen pozitif faktörler ile paralellik

gösterirken, şizoid kişilik bozukluğunda ŞSKB negatif faktörlerin ön planda olduğu görülmektedir (Schultze- Lutter vd., 2019). Bu nedenle çalışmamızda gerçeklik testi alt ölçeğinin Şizoid kişilik özelliklerini yordamaması anlaşılabilir bir sonuç olmuştur. Dolayısıyla Kişilik Organizasyonları Envanteri gerçeklik testi alt ölçeğinin, şizoid kişilik özelliklerini anlamlı seviyede yordamayacağı hipotezimiz literatürle de uyum gösterecek şekilde doğrulanmaktadır.

Bu noktada, aşırı değer verilmiş fikir kavramının psikopatoloji ile bağlantısını tartışmak gereği duyulmuştur. Aşırı sanrısız düşünce ile normal düşünce arasında içgörü spektrumu bağlamında (Castle & Rossell, 2006), normal düşünce ve sanrısız düşünce (non-bizar) arasına konuşlanmış olan aşırı değer verilmiş fikir kavramı, Wernicke (1900) tarafından, takıntılardan ve sanrılardan ayrıştırılmış, çeşitli klinik görünümde ortaya çıkabilen bir yapı olduğu bildirilmiştir. O'na göre aşırı değerli bir fikir, bazen tam psikoza ilerleyebilirken, bazen de bir melankoli tezahürü olarak öylece kalabilir (McKenna, 1984). Aşırı değerli fikirler, üzerinde az sayıda deneysel çalışma yapılmış ve ihmal edilmiş bir psikopatoloji alanıdır. Aşırı değerli fikirlerin, bireyin kimliği ve idealize edilmiş değerlerle ilişkili olduğu bildirilmiştir. Anormal zihinsel durumlarda, değerlendirmeler, iyi-kötü arasında devam eden bir süreklilik üzerindeki normal derecelendirmelerden daha aşırıdır (Fulford, 1991). Bazı değerler çeşitli bozuklukları bölebilir ve farklı klinik formülasyonlar gerektirebilir; örneğin, görünüşün önemine aşırı değer verilebilen beden dismorfik bozuklukta, bazı hastalar simetri veya mükemmellik obsesyonlarına sahip olabilirken, bazıları sosyal kabulün önemine daha fazla önem veriyor olabilmektedir. Bu noktada değerlerin çok boyutlu olması muhtemeldir ve belirli özellikler, bozukluğa ve ilgili kişiye özel olacaktır (Peters vd., 1999; Veale, 2002). İdealize değerlerin paranoid özelliklerin alt boyutlarında da ortaya çıktığı bildirilmektedir (Veale, 2002). Bu noktada, sanrısız düzeye varmayan ancak aşırı değer verilmiş fikirler olarak kişinin uyumunu bozan ve kişilik yapısını patolojiye sürükleyebilecek nitelikteki özellikler değerlendirilirken değerlerin içeriği yanında, kişinin inanç gücünün aşırı değer verilmiş fikirler düzeyinde mi yoksa sanrısız boyutta mı olduğuna dair bir değerlendirme yapılması önerilmektedir. Bu bağlamda, şizotipal ve paranoid kişilik bozukluklarının, gerçeği değerlendirmenin bozulması açısından psikotik

bozukluklara yakınlığı çalışmamızın sonuçlarında da kendini gösteriyor olabilir (Ünver vd., 2013; Ridenour, 2016; Williams, 2016).

KOREN alt ölçekleri ve B kümesi kişilik bozuklukları alt ölçekleri arasında yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre, tüm alt ölçeklerin anlamlı seviyede antisosyal kişilik bozukluğunu yordadığı görülürken, gerçeklik testi alt ölçeğinin B kümesi diğer kişilik bozuklukları olan borderline, histrionik ve narsisistik KB üzerinde yordayıcı güce sahip olmadığı görülmüştür. Sınır durumdan psikotik organizasyon hattına doğru yüklü olan antisosyal yapı, bağlanma konusunda temel başarısızlıklar ve ilkel savunmalarla karakterizedir. Yansıtımlı özdeşim, eyleme koyma, habis büyülenmecilik ve tümgüçlü kontrol yapıya hakim olan temel savunma mekanizmalarıdır (Ressler & Schactman, 1992; Kernberg, 1984). Yansıtımlı özdeşim savunma mekanizmasının ilkel bir dinamiği olan dışsallaştırma sayesinde, bilinç ve dikkat, paradoksal bir şekilde, benlikten nesneye yöneltilir (Block, 1995; Carlson, 2009; Malancharuvil, 2012). Nevrotik gelişim seviyesinde organize olmuş az sayıda antisosyal yapı bildirilse dahi, bu gruba ait bireylerin çeşitli eylem ve düşünce içeriklerinin tipik antisosyal eğilimleri taşıdığı belirtilmelidir (Clarkin, 2010; McWilliams, 2016). Son dönemlerde psikanalitik yönelimli terapistlerin antisosyal kişilik ile ilgili üzerinde önemle durdukları nokta içselleştirmedeki başarısızlıktır. Fikirlerindeki gerçeklik sınaması, öznel tümgüçlülüğün de etkisiyle manipülatiftir ve daima kendinde hak gören bir davranışa yansımaktadır. Antisosyal kişilik özellikleri ile gerçeklik testinde bozulma arasında pozitif ilişki olduğunu gösteren bir çalışma vardır (Doering vd., 2013). Bizim çalışmamızda da, AKB'nin gerçeklik testi alt ölçeği skorları ile yordanabildiği gösterilmiştir.

KOREN alt ölçekleri ve C kümesi kişilik bozuklukları alt ölçekleri arasında yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre, primitif savunmalar ve kimlik difüzyonu alt ölçeklerinin tüm C kümesi kişilik bozuklukları alt ölçekleri üzerinde anlamlı seviyede yordayıcı güce sahip olduğu görülürken, gerçeklik testi alt ölçeğinin bu bozukluklar üzerinde anlamlı seviyede yordayıcılığının bulunmadığı görülmektedir. Eksen II kişilik bozuklukları ile savunma mekanizmaları arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada (Bilge, 2018), şizoid kişilik bozukluğu AÖ dışında tüm kişilik bozukluğu alt ölçekleri ile primitif savunmalar alt ölçek puanları

arasında diğerk olgun ve nevroitik savunmalara kıyasla anlamlı seviyede pozitif yönlü ilişkiler saptanmıştır. Özellikle Türkiyede eksen II tanıları ve bu tanılara ait primitif savunma düzenekleri, kendilik algısı ve gerçekliği test edebilme kapasitesiyle ilgili yapılan çalışmalar kısıtlılık göstermektedir. Bu bağlamda bu çalışmanın ve yapılacak olan daha ileri çalışmaların Türk literatürüne katkı sağlaması açısından önemi tartışılmazdır.

Sınır durum kişilik organizasyonunda, zaman zaman azalma gösterse de genel itibariyle korunmuş bir gerçeklik kapasitesi söz konusudur. Üst sınır durum gelişim seviyesinde organize olmuş kişilik özellikleri, yoğun bir stresör faktörle karşı karşıya kalmadıkları müddetçe korunmuş bir gerçeklik kapasitesi sergilerler. Alt sınır durum kişilik organizasyonunda yer alan, psikotik yelpazeye doğru eğilim gösterebilecek nitelikteki kişilik özelliklerinde ise yine herhangi bir zorlanmaya maruz kalmadıkça, üst sınır durumda yer alanlara görece daha az ancak yine de korunmuş bir gerçeklik kapasitesinden söz edilmektedir (Kernberg, 1992; Akt. Lenzenweger & Clarkin, 2005). Bu noktada, çalışmanın ikinci adımında elde edilen bulgular, alt ve üst sınır durum kişilik organizasyonunda yer alan paranoid, şizotipal ve antisosyal kişilik özellikleri dışındaki tüm kişilik özelliklerinin gerçeklik algılarının tam olması sonuçlarıyla örtüşmekte olup, bahsi geçen kişilik özelliklerinde gerçelikle ilgili bozulmaların varlığı benzer başka çalışmalar ışığında tartışılmaktadır.

Kişilik özellikleri ve kişilik organizasyonları arasındaki ilişkiye değinilen araştırma sınırlılığı dolayısıyla, kişilik bozuklukları ile yapılmış başka çalışmalarda da yer vermek gerekliliği doğmuştur. Yeterince gelişmemiş karakter özellikleri psikodinamik kuramda sınır durum kişilik organizasyonu ile biyolojik kuramda ise düşük kendini yönetme kavramı ile açıklanmakta, pratik açıdan ikisinin benzer oldukları bildirilmekte ve düşük kendini yönetmenin sınır durum dinamiklerinde yer alan ilkel savunmalar ile yüksek korelasyon gösterdiği bildirilmektedir (Cloninger&Svrakic, 2000; Akt. Arkar, 2008). Bu noktada, mizaç ve karakter özellikleri ile kişilik bozuklukları arasındaki ilişkiye odaklanan bir çalışmada elde edilen bulgular ışığında, yeterince gelişmemiş karakter özelliklerinin, bütün bozukluk alt tip kategorileri tarafından paylaşıldığı ve bu durumun kişilik bozukluğu tanısı koymada ve bozukluğun şiddetini belirlemede yol gösterici

nitelikte olduğu bildirilmiştir (Arkar, 2008). Sınırdaki kişilik bozukluğu ile ilgili yapılmış bir araştırmada, sınır kişilik bozukluğunun tek bir kategori değil çok boyutlu bir patoloji olduğu sonucuna varılmıştır (Trull vd., 1990; Akt., Aslan, 2008). st ve alt sınır durum gelişim seviyesi olarak adlandırılan alan göz önünde bulundurulduğunda, pek çok patolojinin bu alanda konuşlanmış olması, her bir eksen II tanısının beraberinde eksen I ek tanılarını da barındırabilir ve diğer eksen II tanıları ile yüksek komorbidite gösterebilir olması (Stuart, 1998) bu araştırma bulgusunu destekler niteliktedir. DSM-5'e göre kişilik bozukluğu tanısı alan bireylerin kişiler arası işlevsellik düzeyini inceleyen bir başka çalışmada ise, KB tanısı almış bireylerin almamış bireylere kıyasla yetersiz ego savunmaları ve işlevsiz baş etme stratejilerine sahip olduğu belirtilmiştir (Konduz, 2016). Bu noktada, çalışmamız bulgularında elde edilen, primitif savunmalar alt leğinin tüm kişilik bozuklukları alt ölçekleri üzerinde anlamlı seviyede yordayıcı gücünün olması diğer çalışmalarla da benzerlik gösterir niteliktedir.

Cramer'in (1987, 1991) savunma mekanizmaları ile ilişkili bir gelişim teorisine dayanan metod ile inkar, yansıtma ve özdeşim mekanizmaları değerlendiriciler tarafından TAT hikayeleri aracılığıyla belirlenmiştir. Klinik olmayan örneklemelerde, bu TAT savunma mekanizması ölçümü tutarlı bir gelişimsel sıra izlemiş, inkar mekanizması en az olgun, özdeşim en olgun savunma mekanizması olarak belirtilmiştir. Bu lm aynı zamanda klinik örneklemelerde savunma mekanizmaları ile psikopatoloji semptomları arasındaki ilişkileri incelemek için de kullanılmış ve yoğun tedavi sonrasında, savunma fonksiyonlarındaki değişimlerin, semptomların değişimi ile ilişkili olduğu gösterilmiştir (Cramer & Blatt, 1990, 1993). Hibbard (1994) ve arkadaşları, bu yaklaşımı kullanarak, psikiyatri hastaları ile normal grubun, savunma mekanizması bazında, olgun olmayan kademelerdeki skorlarının farklılaştığını bulmuşlardır. Hibbard & Porcerelli (1998), inkar savunma mekanizması skorunun Borderline Sendrom İndeks (Conte vd., 1980) skorları ile ilişkili olduğunu bildirmişlerdir. Cramer modeline göre, inkar mekanizması erken çocukluğun, yansıtma mekanizması ise orta dönem çocukluğun özelliğidir. Özdeşim mekanizması ise geç ergenliğin bir özelliği olarak bildirilmektedir (Cramer, 1987, 1997; Cramer & Gaul, 1988; Glasberg & Aboud, 1982; Smith & Danielsson, 1977; Smith & Rossman,

1986; Tero & Connell, 1984). Gelişimsel süreçte bu mekanizmaları kullanmak işlevseldir ancak çocukluk dönemine ait ilkel savunma mekanizmalarını yetişkinlikte de ağırlıklı olarak kullanmaya devam etmek patolojiktir. Bu savunma mekanizmaları modeline bağlı kalarak yapılan araştırmada, B kümesi kişilik bozuklukları ile inkar, yansıtma ve özdeşim savunma mekanizmalarının ilişkisi araştırılmış, kişilik patolojisi semptomları gösteren kişilerin, bu semptomlar ile ilişkili savunmaları kullanacakları varsayılmıştır. B kümesi kişilik bozuklukları içinde borderline kişilik bozukluğunun bu küme içerisindeki en düşük psikolojik işlevselliğe sahip olduğu, en ilkel savunma olan inkâr savunma mekanizması ile diğer savunmalara kıyasla daha güçlü bir ilişki ortaya koyduğu bildirilmiştir. Antisosyal kişilik bozukluğu temelinde borderline özellikler bulunan inkâr ve agresyon semptomları içerikli yansıtma savunma mekanizmasından söz edilmiş, narsistik KB için daha az inkâr savunma mekanizması ve daha çok yansıtma savunma mekanizması kullanımı belirtilerek, histerik KB için az inkâr ve yansıtma savunma mekanizmalarının kullanımı ile birlikte özdeşim savunma mekanizmasının da varlığı bildirilmiştir (Cramer, 1999). Primitif savunmaların, literatürdeki diğer çalışmalarda da belirtildiği gibi, bu araştırmada da hem antisosyal hem de borderline kişilik bozukluğunu anlamlı seviyede yordadığı görülmektedir.

Vaillant (1994), bir grup erkek hastanın psikiyatrik görüşmelerini kullanarak tespit ettiği savunma mekanizmalarının belirli kişilik bozuklukları ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Ancak başka bir dizi çalışma ise, savunma mekanizmaları ile kişilik patolojileri arasında klinik olarak yordayıcı bir ilişki bulamamıştır. (Bond, 1992; Bond & Vaillant, 1986; Gleser & Ihilevich, 1969; Noam & Recklitis, 1990; Rohsenow, Erikson, & O'Leary, 1978). Klinik ya da klinik olmayan örneklem grupları üzerinde yapılan çalışmalar, değişkenlerin birbirlerini yordama gücü açısından muhakkak farklılık gösterecektir. Örneğin, klinik olarak antisosyal kişilik bozukluğu tanısı almış bir birey ile antisosyal kişilik özellikleri gösteren bir bireyin kullandıkları savunma mekanizmaları niteliğinin ya da gerçeği değerlendirme kapasitesinin farklılık göstereceği gibi.

Lingiardi (1999) ve arkadaşlarının 50 kişilik bir örneklem üzerinde gerçekleştirdiği çalışma sonuçları da benzer biçimde kişilik patolojileri ile savunma mekanizmalarının kullanımı arasında ilişki ortaya koymuştur.

Borderline KB yapısal kriterleri (reality testing, identity difusion, defense mechanisms) ile antisosyal özellikler (nörotizm ve kişilerarası problemler) arasındaki ilişkinin 91 kişilik hapisane hükümlüsü örneklemini üzerinde incelendiği bir çalışmada (Leichsenring vd., 2003), BPI'nın füzyon (yakınlık korkusu) alt ölçeği antisosyal özelliklerle ilişki göstermiş; en yüksek korelasyon ise füzyon alt ölçeği ile APQ'daki paranoid şüphe, kızgınlık ve olağandışılık alt ölçekleri arasında bulunmuştur. BPI'nın bozulmuş gerçeklik sınaması alt ölçeği ise APQ'nun paranoid şüphe, kontakktan kaçınma ve olağandışılık alt ölçekleri ile korelasyon göstermiştir. Ancak gerçeklik sınamasının gösterdiği korelasyonların, BPI'nın diğer alt ölçeklerinin gösterdiği korelasyonlardan daha düşük olduğu görülmüştür. Beş Faktör Kişilik Envanteri, nörotizm ile kimlik difüzyonu, primitif savunmalar, yakınlık korkusu ve nesne ilişkileri arasında pozitif, uyumluluk ile primitif savunmalar, yakınlık korkusu ve nesne ilişkileri arasında negatif ilişkiler bulunmuştur. Leichsenring (2003) ve arkadaşlarının bu çalışması, borderline KB'nin psikodinamik özelliklerini antisosyal davranışlara bağlayan ilk çalışma olarak bilinmektedir. Kişiler arası ilişki problemleri ile kimlik difüzyonu ve primitif savunmalar arasında da pozitif korelasyonlar bulunmuştur. Borderline KB'nin psikodinamik yapısal boyutları göz önüne alındığında antisosyal kişilik özellikleri, Kernberg'e (1984, 1996) göre, Borderline KB'nin bir alt kategorisidir. Bu görüşü destekler nitelikte bir başka çalışmada, BKB tanısı alan erkek hastaların %38.6'sının AKB tanısı da aldığı bildirilmiştir (Zlotnick vd., 2002). Araştırmanın kısıtlılığı olarak APQ'nun psikiyatrik olarak antisosyal KB tanılama ölçeği değil, yalnızca antisosyal özellikleri değerlendirme ölçeği olduğu belirtilmektedir.

Zanarini (2013)'nin belirttiğine göre, geçtiğimiz çeyrek yüzyılda borderline kişilik bozukluğu hastalarının savunma mekanizmalarını betimlemeye yönelik 10 çalışma yapılmış ve bunlardan yalnızca sekiz tanesi borderline KB hastalarını diğer tanı gruplarından ayırtıran savunma mekanizmalarını tespit etmeye çalışmıştır. Bu çalışmaların biri hariç diğerlerinde, BKB hastalarının karşılaştırma grubundaki diğer eksen II hastalarına göre adaptif olmayan eylem (maladaptive action) ve imaj

bozucu (image distorting) borderline savunma mekanizmalarından yüksek puan aldıkları bildirilmiştir. BKB hastaları ile yapılan boylamsal bir çalışmada, 290 BKB hastası ve 72 diğer eksen II tanısı almış olan bireyler karşılaştırılmış ve bu iki grup 16 yıl süresince takip edilmiştir. BKB hastaları diğerlerine göre, daha düşük supresyon, daha yüksek ilkel savunma mekanizması (eyleme koyma, yansıtma, yansıtımlı özdeşim, bedenselleştirme) puanları almıştır.

B kümesi, KB'lerin ayrıştırılması en zor grup olduğu, çünkü örtüşen kriterlere sahip oldukları ve komorbiditelerinin yüksek ve ayrıştırıcı geçerliklerinin düşük olduğu bildirilmektedir (Becker vd., 2000). B kümesi KB'ler arasında en yüksek komorbidite oranlarının ise BKB ile AKB arasında (%18.8) olduğu bildirilmektedir (Zanarini, 2004). Araştırmalar, Kernberg'in BKB'nin ilkel savunmalar ile ilişkili olduğuna dair hipotezini desteklemektedir (Berg, 1990; Hilsenroth vd., 1993). Ayrıca AKB ile ilkel savunmalar arasında pozitif ilişki olduğunu gösteren araştırmalar da vardır (Chabrol vd., 2003). Primitif savunmalar alt ölçeği bu çalışmada da diğer KB alt ölçeklerinde olduğu gibi, borderline kişilik bozukluğu (0,737) ve antisosyal kişilik bozukluğu (0,541) alt ölçekleri ile anlamlı seviyede korelasyonlar göstermiştir. Bulgularımız literatürdeki diğer çalışma bulgularıyla benzerlik gösterir niteliktedir (Bkz. Tablo 7.5.)

Chabrol ve Leichsenring (2006) tarafından, BKB yapısal kriterleri ile ergenlerdeki psikopatik özellikler arasındaki ilişkinin 243 kişilik ergen örneklemini üzerinde araştırıldığı bir çalışmada, kimlik difüzyonu, bozulmuş gerçeklik testi ve ilkel savunmaların yoğun kullanımı ile psikopatinin duyarsızlık ve dürtüsellik özellikleri arasında pozitif ilişki saptanmıştır. Çalışma, BKB'nin yapısal kriterleri ile psikopatik özellikler arasındaki ilişkiyi klinik olmayan bir örnekleme göstermesi açısından önem taşımaktadır. Bu çalışmada da, ilkel savunmalar, kimlik difüzyonu ve gerçeklik testi alt ölçekleri ile tüm kişilik bozuklukları alt ölçekleri arasında pozitif yönlü bir ilişki saptanmıştır. Ancak gerçeklik testi alt ölçeğinin antisosyal kişilik bozukluğu üzerinde yordayıcı bir güce sahip olmadığı görülmüştür. Bu noktada, bu çalışmanın örnekleme grubunun niteliği göz önünde bulundurulduğunda, bahsi geçen çalışmadaki örnekleme grubunun da klinik olmayan örnekleme grubu olması, örnekleme gruplarının diğer faktörlerini inceleme gereği doğurmuştur. Bahsi geçen çalışmadaki örnekleme grubunun yaş ortalaması $17 \pm$

1.8'dir. Bizim çalışmamızda yaş ortalaması 30 ± 1.2 'dir. Bu noktada bahsi geçen farklılığın, örneklem grupları arasındaki yaş farkına bağlı kişilik gelişimi dönemsel özelliklerinden kaynaklanabilir olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte iki çalışmada yapılan istatistiksel analiz farklılıklarıyla da ilgili olarak, bahsi geçen çalışmada yalnızca korelasyon analizi kullanıldığı, regresyon analizi ile değişkenlerin yordayıcı özelliğinin incelenmediği de görülmektedir.

Bond (1984) ve arkadaşlarının 78 kişilik BKB ve 71 kişilik BKB olmayan katılımcı ile yaptıkları bir çalışmada, BKB grubundaki bireylerin bölme ve eyleme koyma savunma mekanizmalarını, supresyon, sublimasyon ve mizah savunma mekanizmalarından daha yoğunluklu olarak kullandıkları bulunmuştur.

Berman ve McCann (1995)'in 130 kişilik bozukluğu tanısı almış psikiyatri hastası örneklem grubu ile yaptığı çalışmada ise benzer şekilde antisosyal özellikler ile eyleme koyma, obsesif kompulsif özellikler ile reaksiyon formasyon, paranoid özellikler ile yansıtma, pasif agresif özellikler ile yer değiştirme ve kendine zarar verici özellikler ile değersizleştirme savunma mekanizmaları arasında anlamlı seviyede pozitif yönlü ilişkiler bildirilmiştir.

Johansen (2011) ve arkadaşlarının C kümesi kişilik bozukluğu tanısı almış bir örneklem grubu üzerinde yapmış olduğu çalışmada, hastalar iki gruba ayrılmış. Birinci grup 40 haftalık BDT, ikinci grup ise 40 haftalık kısa dönemli psikodinamik terapi almış, terapi öncesi klinik görüşme ile 36. Seans video kayıtları karşılaştırılmıştır. Savunma mekanizmaları skalası ve semptom tarama envanteri-90 kullanılan araştırmada, savunmalardaki değişimin semptom stres değişimini yordadığı bulunmuştur. Ayrıca bağımlı kişilik özellikleri ile içe atma savunma mekanizması arasında da bir ilişki eğilimi bildirilmiştir.

Geç ergenlikte yapılandırılmış mülakatlar (Grotevant vd., 1982; Marcia, 1966) ve öz bildirim formları (Adams vd., 1989; Bennion & Adams, 1986) ile Marcia (1980) tarafından ortaya koyulmuş dört farklı kimlik statüsü bildirilmektedir:

1. Kimlik difüzyonu: ideoloji/değerlere bağlanma yok, kimlik krizi yaşıyor olabilir

2. Kimlik Haczi: Değerlere bağlanma var ama kimlik krizi yok (Olasılıkla değerler sorgulamadan kabul edilmiş)

3. Kimlik Moratoryumu: Değerlere bağlanma yok, kimlik krizi mevcut.

4. Edinilmiş Kimlik: Değerlere bağlanma var, kimlik krizi deneyimlenmiş.

Bu noktada, kimlik difüzyonunun kimlik oluşturma'nın ilk basamağı olduğu ve özelliklerinin rol karmaşası, şüphe, stresli durumlardan geri çekilme ve bağlanma eksikliği olduğu belirtilmiştir (Archer & Waterman, 1990). Ek olarak kaygısızlık, düşük öz güven, düşük ahlaki gerekçelendirme, düşük özerklik, dış kontrol odağı, içe dönüklük, nörotizm ve düşük dürüstlük de bildirilen özellikler arasında olmuştur (Marcia, 1980). Moratoryum statüsündekilerin en kaygılı, foreclosure (haciz) statüsündekilerin ise en düşük kaygı seviyesinde oldukları belirtilmiştir. Kaygıyı kontrol etme yöntemlerinden biri de savunma mekanizmalarının kullanılması (Freud, 1936) olup, kimlik oluşumunun, özdeşim mekanizmasının faydası bittiğinde başladığı bildirilmektedir (Erikson, 1968). Ek olarak savunma mekanizmalarının gelişimsel süreklilik hattı pek çok bilimsel çalışma ile gösterilmiştir (Brody, Rozek, & Muten, 1985; Cramer, 1987; Eagle & Schwartz, 1994; Elkind, 1976; Smith & Rossman, 1986). Ayrıca, öz güven seviyesi düştükçe, savunma mekanizmalarının kullanımının arttığını gösteren de bir dizi araştırma bildirilmektedir (Cramer, 1991; Cramer & Gaul, 1988). Cramer'in (1997) 91 kişilik genç yetişkin bir örnekleme kimlik statülerine özgü karakter özellikleri ile inkâr ve yansıtma savunmaları arasındaki ilişkileri incelediği bir çalışmada, kimlik difüzyonu statüsündeki karakter özellikleri ile inkâr ve yansıtma savunmaları arasında ilişki bulunmuş; kimlik statüsünün kriz boyutu ile savunma mekanizması kullanımı arasında doğrusal pozitif bir ilişki elde edilmiştir. Kimlik krizi söz konusuysa savunma mekanizması kullanımının yoğunluğu bildirilmiştir. Ayrıca çalışmada kişilik özelliklerinin de savunma mekanizmaları ile ilişkili olduğu bulunmuş (kimlik statüsünden bağımsız olarak) net, tutarlı kişilik özellikleri ile inkâr ve yansıtma savunma mekanizmalarının düşük kullanımı arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Öngörülemez ve değişken olmak ile de inkâr ve yansıtma savunma mekanizmalarının yoğun kullanımı arasında pozitif bir ilişki saptanmıştır. Ek olarak en yoğun savunma mekanizması kullanımı, kimlik difüzyonu ve kimlik moratoryumu statülerinde çıkmıştır. Türkçeye uyarlaması yapılan KOREN alt ölçekleri arasında yapılan korelasyon analizi

sonuçlarında, tüm alt ölçekler arasında, anlamlı seviyede yüksek korelasyonlar tespit edilmiştir. Bu noktada, bahsi geçen çalışmadakine benzer şekilde, kimlik difüzyonunun hakim olduğu yapıların, ilkel savunma mekanizmaları kullandıkları belirtilebilir.

BKB’de kimlik difüzyonu ile ilgili deneysel araştırma sayısının azlığı, olasılıkla kimlik difüzyonu kavramının operasyonel olarak tanımlanmasındaki zorluktan kaynaklanmaktadır (Oldham vd., 1985). Bu konuda yapılan araştırmalar, kendilik ve diğerleri ile ilişkili kimlik bütünleşmesinin, öz bildirim dayalı, negatif duygu durumlarını yönetmeye ilişkin fonksiyonel olmayan stratejiler (ör. kendine zarar verme davranışı) ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur (Levy vd., 2007). Ek olarak kişilik patolojisi olan hastaların yarısında kimlik difüzyonu bulunmakta olup (Modestin vd., 1998) daha yüksek oranların bildirildiği çalışmalar da vardır (Jorgensen vd., 2009). Ayrıca normal gruplar ile yapılan karşılaştırmalarda, hastaların (BKB) kendilerini tanımlamaları ile ilgili karşıt tutumlar belirlenmiştir (De Bonis vd., 1995). BKB ve ağır kimlik difüzyonu olan hastaların tedavi sonuçları, daha hafif kimlik bozukluğu olan hastalara göre daha olumsuz olmuştur (Hull vd., 1993). Wilkinson (2000) ve arkadaşlarının kimlik difüzyonunun tek bir kavram olup olmadığına ilişkin yaptığı faktör analizi sonuçları, dört adet kimlik difüzyonu faktörü olduğunu ortaya koymuştur: rol içine alma, acı veren anlaşmazlık, tutarsızlık ve ahlaki değerlere bağlanma eksikliği. Bu çalışmada da yüksek kimlik difüzyonu olan BKB hastalarının sosyal verileri açısından düşük kimlik difüzyonu olan BKB hastalarından farklılaşmadığı, ancak daha yüksek seviyede psikiyatrik semptomlar gösterdiği sunulmaktadır (Sollberger vd., 2012). Çalışmamızda, kimlik difüzyonu alt ölçeğinin tüm kişilik bozuklukları alt ölçekleri ile anlamlı seviyede pozitif yönlü ilişki göstermesi ve tüm kişilik yapıları üzerinde anlamlı seviyede yordama gücüne sahip olması bahsi geçen çalışmalardaki bulguları destekler nitelikte olmuştur.

8.3. Öneriler

Bu çalışmada öncelikli amaç, kişilik organizasyonlarını ölçümlemek adına Clarkin ve Kernberg (1995, 2001) tarafından geliştirilmiş olan kişilik organizasyonları envanterinin Türkçeye uyarlama çalışmasının yapılmasıydı. Kernberg (2004), kişilik patolojilerini sıradışı davranış örüntülerinin bir yapıya entegrasyonu olarak açıklamaktadır. Kişilik patolojisinin kişiliğin hangi gelişim

seviyesinde organize olduğu sorusunun yanıtı, psikoterapistte uygulayacağı terapi yöntemi açısından bir yol haritası çizer niteliktedir. Türkiye’de dinamik ekolün kullandığı objektif testler arasında kişilik organizasyonlarını tanılamaya yönelik bir test bulunmayışından dolayı bu envanteri Türkçe literatüre kazandırmaya çalışmak temel motivasyon kaynağımızı oluşturmuştur. Kişilik patolojilerinde uygulanacak terapi formülasyonunun, patolojinin, gelişim seviyelerinin hangi bölümünde organize olduğunu saptamakla daha güvenilir ve etkin olacağı düşüncesiyle; araştırmamızın ikinci aşamasında geçerlik güvenirlik çalışması tamamlanmış olan Kişilik Organizasyonları Envanterinin, klinik ve klinik olmayan örneklem üzerinde eksen II tanılarını ölçümleyen Coolidge Eksen II Tanı Envanteri Plus Türkçe formu ile birlikte değerlendirilmesi hedeflenmiş ve Kernberg Kişilik Bozuklukları Haritası ışığında, Türkiye örneklemini üzerinde, kişilik patolojilerinin hangi seviyede örgütlendiği ile ilgili çalışma tamamlanmıştır.

Bu noktada, klinik bir tanının salt tek bir envanterle değerlendirilemeyeceğini söylemek doğru olacaktır. İnsan dinamik bir varlıktır. Bireyler aynı tanıyı almış olsalar dahi pek çok bozukluk kendi içinde sahip olduğu özellikler bakımından farklılık gösterebilmektedir. Bu noktada psikoterapistlerin terapi formülasyonlarına karar verirken, kişiye özel bir yapılanma yaratmak zorunda oldukları yadsınamaz bir gerçektir. Boyutsal yaklaşımlı envanterler laboratuvar analizlerinde kullanılan kitler olmadıkları gibi, herhangi bir tanı desteği olmadan, keskin sonuçlar elde etmemize olanak sağlamamaktadır. Her bir kişilik yapılanması, terapistin terapi sürecini, kişilik organizasyonu (primitif savunma düzenekleri, kimlik bütünlüğü, gerçekliği test edebilme kapasitesi) bağlamında formüle etmesini gerektirmektedir. Envanterden elde edilen sonuçlar ile patolojinin varlığı veya yokluğu söz konusu olamayacaktır ancak Türkçe uyarlaması yapılan bu envanter, boyutsal yaklaşımlı bir puan aralığı ile psikoterapistte birazdan çıkacağı yolda bir fener niteliği sunar özelliğindedir.

Bu çalışma ile Kernberg’in kişilik bozuklukları haritasında yer alan A, B ve C kümesi kişilik özelliklerinin hangi gelişim seviyesinde organize olduğu, hangi yöne doğru hareket edebilme eğiliminde olduğu göstergesiyle; psikoterapistin, danışanlarının primitif savunma düzeneklerine hakim olma eğilimi, kimlik bütünlüğünün varlığı veya yokluğu ve gerçekliği değerlendirme kapasitesinin

zenginliği veya yoksunluğu konusunda bilgi edinebileceği işlevsel nitelikte bir envanter Türkçeye kazandırılmıştır. İçinde bulunduğumuz Covid-19 ile mücadele kapsamında, çalışmanın ikinci kısmının verilerini çevrimiçi platformdan toplamak zorunluluğu çalışmanın en temel sınırlılığını oluşturmuştur. Bu durum popülasyondaki bireylere bir sosyo-demografik form aracılığı ile eksen II bozukluklarına sahip olup olmadıklarını etik çerçevede sormama problemi yaratmaktadır. Dolayısıyla Türkçeye kazandırılmış olan Kişilik Organizasyonları Envanterinin, klinik tanı almış ve hazırda bir psikiyatrist veya bir psikoterapist ile terapisi devam eden danışanlar üzerinde çalışılması önerilmektedir.

Eksen II tanı özelliklerini yordama seviyesiyle güçlendirilen Kişilik Organizasyonları Envanterinin, Eksen I tanıları üzerindeki yordayıcı özelliklerini tartışmaya yönelik çalışmalar yapılması da öneriler arasındadır.

KAYNAKÇA

- Abbass A, Sheldon A, Gyra J, Kalpin A. Intensive short-term dynamic psychotherapy for DSM-IV personality disorders: a randomized controlled trial. *J Nerv Ment Dis.* 2008;196(3):211–6.
- Abraham, K. (2018). *Selected papers on psychoanalysis*. Routledge. Erişim adresi: https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=WCZTDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT51&dq=selected+papers+in+psychoanalysis&ots=jkDxWLwRa7&sig=bx_p9a3fCtbhPb0gtpxdXbp1hA&redir_esc=y#v=onepage&q=selected%20papers%20in%20psychoanalysis&f=false
- Acklin, M. W. (1993). Psychodiagnosis of personality structure II: Borderline personality organization. *Journal of Personality Assessment*, 61(2), 329-341.
- Adams, G. R., Bennion, L., & Huh, K. (1989). Objective measure of ego identity status; A reference manual.
- Ainsworth, M. D. S. (1969). Object relations, dependency and attachment: A theoretical review of the infant-mother relationship. *Child Development*, 40, 969-1025.
- Akın, A. (2010). İki Boyutlu Sosyal İstenirlik Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Psikometrik Özelliklerinin Araştırılması. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 30(3).
- Aktay, A. Sosyal Sermaye Bağlamında Erich Fromm ve Sağlıklı Toplum. *Akademik İncelemeler Dergisi (AID)*, 12(1), 155-172.
- Anderson, C. A., & Harvey, R. J. (1988). Brief report: Discriminating between problems in living: An examination of measures of depression, loneliness, shyness, and social anxiety. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 6(3-4), 482-491.
- Akhtar S (1989) *Psychiatry Clin North Amer* 12: 505-530. Narcissistic personality disorder: Descriptive features and differential diagnosis.

- Akhtar, S. (1990). Paranoid personality disorder: A synthesis of developmental, dynamic, and descriptive features. *American Journal of Psychotherapy*, 44(1), 5-25.
- Alioğlu, S. (2019). Narsisistik, sınır ve şizoid kişilik bozukluklarına yatkınlıkta duygusal farkındalığın incelenmesi (Master's thesis, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Archer, S. L., & Waterman, A. S. (1990). Varieties of identity diffusions and foreclosures. *Journal of Adolescent Research*, 5, 96–111.
- Arkar, H. (2008). Cloninger'in Mizaç ve Karakter Boyutları ile Kişilik Bozuklukları Arasındaki İlişki. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 11(3).
- Aslan, S. (2008). Kişilik, huy ve psikopatoloji. *Reviews, Cases and Hypotheses in Psychiatry RCHP*, 2(1-2), 7-18.
- Atbaşoğlu, E. C., Kalaycıoğlu, C., & Nalçacı, E. (2003). Büyüsel Düşünce Ölçeği'nin Türkçe formunun üniversite öğrencilerindeki geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 14, 31-41.
- Barber, J. P., Morse, J. Q., Krakauer, I. D., Chittams, J., & Crits-Christoph, K. (1997). Change in obsessive–compulsive and avoidant personality disorders following time-limited supportive–expressive therapy. *Psychotherapy*, 34, 133–143.
- Barreto, J. F., Matias, M., Carvalho, H. M., & Matos, P. M. (2017). Uncovering personality structure with the Inventory of Personality Organization: An exploration of factor structure with a Portuguese sample. *European Review of Applied Psychology*, 67(5), 247-257.
- Baker, J. D., Capron, E. W., & Azorlosa, J. (1996). Family environment characteristics of persons with histrionic and dependent personality disorders. *Journal Of Personality Disorders*, 10(1), 82-87.
- Becker, D. F., Grilo, C. M., Edell, W. S., & McGlashan, T. H. (2000). Comorbidity of borderline personality disorder with other personality disorders in

- hospitalized adolescents and adults. *American Journal of Psychiatry*, 157, 2011–2016.
- Bennion, L. D., & Adams, G. R. (1986). A revision of the extended version of the objective measure of ego identity status: An identity instrument for use with late adolescents. *Journal of Adolescent Research*, 1, 183–198.
- Berg, J. L. (1990). Differentiating ego functions of borderline and narcissistic personalities. *Journal of Personality Assessment*, 55, 537–548.
- Berghuis, H., Kamphuis, J. H., Boedijn, G., & Verheul, R. (2009). Psychometric properties and validity of the Dutch Inventory of Personality Organization (IPO-NL). *Bulletin of the Menninger Clinic*, 73(1), 44-60.
- Berman, S. M. W., & McCann, J. T. (1995). Defense mechanisms and personality disorders: An empirical test of Millon's theory. *Journal of Personality Assessment*, 64, 132–144.
- Bilge, Y., Berk, Ö. S., & Bilge, Y. (2017). Coolidge Eksen II Envanteri Plus' ta (CATI+) Yer Alan Eksen I Alt Ölçeklerinin Türkçe Geçerlik ve Güvenirliği. *Psikoloji Çalışmaları/Studies in Psychology*, 35(2), 47-69.
- Bilge, Y. (2018). DSM-5 kişilik bozuklukları için kısa bir ölçek: Coolidge Eksen II Envanteri Plus Türkçe Kısa Formun geliştirilmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 19, 14-21.
- Bilge, Y. (2018). Kişilik Bozuklukları ve Savunma Mekanizmaları. *Electronic Turkish Studies*, 13(10).
- Blatt, S. J. (1991). A cognitive morphology of psychopathology. *Journal of Nervous and Mental Disease*.
- Blatt, S. J., & Auerbach, J. S. (2000). Psychoanalytic models of the mind and their contributions to personality research. *European Journal of Personality*, 14(5), 429-447.
- Blumenthal, A. L., & Danziger, K. (2001). *Wilhelm Wundt in history: The making of a scientific psychology*. Springer Science & Business Media. Erişim adresi:

https://books.google.com.tr/books?id=NWAFCAAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=tr&source=GTs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

- Block, J. (1961). *The Q-sort method in personality assessment and psychiatric research*. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.
- Block, J. (1995). A contrarian view of the five-factor approach to personality description. *Psychological Bulletin*, 117 (2), 187 – 215.
- Bond, M. P., & Vaillant, J. S. (1986). An empirical study of the relationship between diagnosis and defense style. *Archives of General Psychiatry*, 43, 285–288.
- Bond, M. (1992) An empirical study of defensive styles: The Defense Style Questionnaire. In G. Vaillant, *Ego mechanisms of defense: A guide for clinicians and researchers*. Washington, DC: American Psychiatric Press.
- Bond, M., Paris, J., & Zweig-Frank, H. (1994). Defense styles and borderline personality disorder. *Journal of Personality Disorders*, 8(1), 28-31.
- Bornstein, R. F, Leone, D. R., & Galley, D. J. (1988). Rorschach measures of oral dependence and the internalized self-representation in normal college students. *Journal of Personality Assessment*, 52,648- 657.
- Bornstein, R. F. (1992). The dependent personality: developmental, social, and clinical perspectives. *Psychological bulletin*, 112(1), 3.
- Bornstein, R. F., & O'Neill, R. M. (1992). Parental perceptions and psychopathology. *Journal of nervous and mental disease*.
- Bornstein, R. F. (1995). Active dependency. *Journal Of Nervous And Mental Disease*, 183(2), 64-77.
- Bornstein, R. F. (1997). Dependent personality disorder in the DSM-IV and beyond. *Clinical Psychology: Science And Practice*, 4(2), 175-187.
- Bowins, B. (2010). Personality disorders: A dimensional defense mechanism approach. *American Journal of Psychotherapy*, 64, 153–169.

- Brody, L. R., Rozek, M. K., & Muten, E. O. (1985). Age, sex, and individual differences in children's defensive styles. *Journal of Child Clinical Psychology*, 14, 132–138.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör analizi: Temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi*, 32(32), 470-483.
- Bradley, R., & Westen, D. (2005). The psychodynamics of borderline personality disorder: A view from developmental psychopathology. *Development and psychopathology*, 17(4), 927-957.
- Bornstein, R. F. (2006). A Freudian construct lost and reclaimed: The psychodynamics of personality pathology. *Psychoanalytic Psychology*, 23(2), 339.
- Carlson, S. N. (2009). Whose hate is it? *Psychoanalytic Review*, 96(6), 895 – 914.
- Castle D, Rossell S (2006). An update on body dysmorphic disorder. *Personality disorders and neuroses. Current Opinion in Psychiatry*; 19(1):74-78
- Celani, D. P. (1999). Applying Fairbairn's object relations theory to the dynamics of the battered woman. *American journal of psychotherapy*, 53(1), 60-73.
- Ceran, G. G. (2016). Fen ve Sosyal Bilimlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Zekâlarının Bazı Alt Boyutlar Yönünden Karşılaştırılması (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Chabrol, H., & Leichsenring, F. (2006). Borderline personality organization and psychopathic traits in nonclinical adolescents: Relationships of identity diffusion, primitive defense mechanisms and reality testing with callousness and impulsivity traits. *Bulletin of the Menninger Clinic*, 70, 161–170.
- Clarkin, J. F., Kernberg, O. F., & Somavia, J. (1998). Assessment of the patient with borderline personality disorder for psychodynamic treatment
- Clarkin, J. F., Foelsch, P. A., Levy, K. N., Hull, J. W., Delaney, J. C., & Kernberg, O. F. (2001). The development of a psychodynamic treatment for patients with

borderline personality disorder: a preliminary study of behavioral change. *Journal of personality disorders*, 15(6), 487-495.

Clarkin, J. F. (2010). *Psychodynamic psychotherapy for personality disorders: A clinical handbook*. American Psychiatric Pub. Erişim adresi: https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=NSyiH7xM7FQC&oi=fnd&pg=PA311&dq=antisocial+personality+disorder+psychodynamic&ots=fklD7FZe7f&sig=gCbYNbjCcqY8keWg3bCRx017PYc&redir_esc=y#v=onepage&q=antisocial%20personality%20disorder%20psychodynamic&f=falseClarkin, J. F. (2012). *Aktarım Odaklı Psikoterapi-Atölye Çalışması Metinleri*. Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları 48.

Clarkin, J. F., Kernberg, O. F., & Yeomans, F. E. (2012). Borderline kişiliğin psikoterapisi. *MK Helvacıoğlu, Çev.). Kocaeli: Psikoterapi Enstitüsü Yayınları*.

Cramer, P. (1987). The development of defense mechanisms. *Journal of Personality*, 55, 597–614.

Cramer, P., & Gaul, R. (1988). The effects of success and failure on children's use of defense mechanisms. *Journal of Personality*, 56, 729–742.

Cramer, P. (1991). *The development of defense mechanisms: Theory, research, and assessment*. New York: Springer-Verlag.

Cramer, P. (1997). Evidence for change in children's use of defense mechanisms. *Journal of Personality*, 65, 233–247.

Cramer, P. (1999). Personality, personality disorders, and defense mechanisms. *Journal of personality*, 67(3), 535-554.

Cramer, P., & Blatt, S. J. (1990). Use of the TAT to measure change in defense mechanisms following intensive psychotherapy. *Journal of Personality Assessment*, 54, 236–251.

Cramer, P., & Blatt, S. J. (1993). Change in defense mechanisms following intensive treatment, as related to personality organization and gender. In W. Ehlers, U. Hentschel, G. Smith, & J. G. Draguns (Eds.), *The concept of defense*

- mechanisms in contemporary psychology (pp. 310–320). New York: Springer-Verlag.
- Cramer, P. & Gaul, R. (1988). The effects of success and failure on children's use of defense mechanisms. *Journal of Personality*, 56, 729–742.
- Cramer, P. (2000). Defense mechanisms in psychology today: Further processes for adaptation. *American Psychologist*, 55(6), 637.
- Crawford TN, Cohen P, Johnson JG, Kasen S, First MB, Gordon K, et al. Self-reported personality disorder in the children in the community sample: convergent and prospective validity in late adolescence and adulthood. *J Pers Disord*. 2005;19(1):30–52.
- Crocq, M. A. (2013). Milestones in the history of personality disorders. *Dialogues in clinical neuroscience*, 15(2), 147.
- Çapık, C. (2014). Geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarında doğrulayıcı faktör analizinin kullanımı. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 17(3), 196-205.
- Conte, H. R., Plutchik, R., Karasu, T. B., & Jarrett, I. (1980). A self-report Borderline scale: Discriminative validity and preliminary norms. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 168, 428–435.
- Corsini, R. J., & Wedding, D. (2012). Modern psikoterapiler. *İstanbul: Kaknüs Yayınları*.
- Cüceloğlu, D. (1993). İnsan ve davranışı (Dördüncü basım). *İstanbul: Remzi Kitabevi*.
- De Bonis, M., De Boeck, P., Lida-Pulik, H., & Feline, A. (1995). Identity disturbances and self-other differentiation in schizophrenics, borderlines, and normal controls. *Comprehensive psychiatry*, 36(5), 362-366.
- De Masi, F. (2000). The unconscious and psychosis: Some considerations on the psychoanalytic theory of psychosis. *The International Journal of Psychoanalysis*, 81, 1–20.

- Demirali, Y. E. (1995). Ölçeklerde Geçerlik ve Güvenirlik. *M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7, 125-148.
- Disney, K. L. (2013). Dependent personality disorder: A critical review. *Clinical Psychology Review*, 33(8), 1184-1196.
- Doering, S., Burgmer, M., Heuft, G., Menke, D., Bäumer, B., Lübking, M., ... & Schneider, G. (2013). Reliability and validity of the German version of the Structured Interview of Personality Organization (STIPO). *BMC psychiatry*, 13(1), 210.
- Drinkwater, K., Dagnall, N., & Parker, A. (2012). Reality testing, conspiracy theories, and paranormal beliefs. *Journal of Parapsychology*, 76(1), 57-77.
- Eagle, C. J., & Schwartz, L. (1994). *Psychological Portraits of Adolescents*. New York: Lexington Books.
- Elkind, D. (1976). Cognitive development and psychopathology: Observations on egocentrism and ego defense. In E. Shopler & R. J. Reichler (Eds.), *Psychopathology and child development*. New York: Plenum Press.
- Erbaş, S. (2015). *Yeme Tutumlarının Nesne İlişkileri Kuramı Çerçevesinde İncelenmesi (Basılmamış Doktora Tezi)*. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Erkan, Ü. (2019). Lacan'da Öznenin Kurulumu ve Ötekinin İnşası: Psikanaliz ve Oryantalizm. *Electronic Turkish Studies*, 14(3).
- Erkorkmaz, Ü., Etikan, İ., Demir, O., Özdamar, K., & Sanisoğlu, S. Y. (2013). Doğrulayıcı faktör analizi ve uyum indeksleri. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences*, 33(1), 210-223.
- Fairbairn, W. R. D. (1954). Observations on the nature of hysterical states. *British Journal of Medical Psychology*.
- Fisher, S., & Greenberg, R. R. (1985). *The scientific credibility of Freud's theories and therapy*. New York: Columbia University Press
- Fonagy, P., & Target, M. (1997). Attachment and reflective function: Their role in self-organization. *Development and psychopathology*, 9(4), 679-700.

- Freud, A., & Erim, Y. (1989). *Ego ve savunma mekanizmaları*. Bağlam.
- Friborg, O., Martinussen, M., Kaiser, S., Overgård, K. T., & Rosenvinge, J. H. (2012). Comorbidity of personality disorders in anxiety disorders: A meta-analysis of 30 years of research. *Journal of Affective Disorders*.
- Friedman, H. S., & Schustack, M. W. (2003). *Personality: Classic theories and modern approach*.
- Fulford, K. W. M. (1991). Evaluative delusions. *British Journal of Psychiatry*, 159 (Suppl. 14), 108–112.
- Gençöz, T. (2000). Pozitif ve negatif duygu ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(46), 19-26.
- Gıynaş, F. F., Kızılkurt, Ö. K., & Güleç, H. İçgörüsü olan ve olmayan obsesif kompulsif bozukluk hastalarında kişilik örgütlenmesi. *Cukurova Medical Journal*, 44(1), 18-26.
- Gill, M. M. (1964). The Structuring of Drive and Reality—David Rapaport's Contributions to Psycho-Analysis and Psychology. *International Journal of Psycho-Analysis*, 45, 483-498.
- Glasberg, R., & Aboud, F. (1982). Keeping one's distance from sadness: Children's self-reports of emotional experience. *Developmental Psychology*, 18, 287–293
- Gleser, G. C., & Ihilevich, D. (1969). An objective instrument for measuring defense mechanisms. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 33(1), 51.
- Goldstein, W. N. (1985). Obsessive-compulsive behavior, DSM-III, and a psychodynamic classification of psychopathology. *American journal of psychotherapy*, 39(3), 346-359.
- Göka, E., Yüksel, F. V., & Göral, F. S. (2006). İnsan ilişkilerinde yansıtımlı özdeşim. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(1), 46-54.
- Göksu, B. (2002). Kişisel özdeşlik kavramı üzerine felsefi ve psikolojik bir inceleme (Basılmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

- Grant BF, Hasin DS, Stinson FS, Dawson DA, Chou SP, Ruan WJ, et al. Prevalence, correlates, and disability of personality disorders in the United States: results from the national epidemiologic survey on alcohol and related conditions. *J Clin Psychiatry*. 2004;65(7): 948–58.
- Gregory, R. J., Chlebowski, S., Kang, D., Remen, A. L., Soderberg, M. G., Stepkovitch, J., & Virk, S. (2008). A controlled trial of psychodynamic psychotherapy for co-occurring borderline personality disorder and alcohol use disorder. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 45(1), 28.
- Grotevant, H. D., & Adams, G. R. (1984) Development of an objective measure to assess ego identity in adolescence: Validation and replication. *Journal of Youth and Adolescence*, 13, 419–438.
- Gudjonsson, G. H., & Main, N. (2008). How are personality disorders related to compliance?. *Journal Of Forensic Psychiatry & Psychology*, 19(2), 180-190.
- Hall, C. S., Lindzey, G., & Campbell, J. B. (1957). *Theories of personality* (No. 04; BF698, H3.). New York: Wiley.
- Hardy, G. E., Barkham, M., Shapiro, D. A., Stiles, W. B., Rees, A., & Reynolds, S. (1995). Impact of cluster C personality disorders on outcomes of contrasting brief psychotherapies for depression. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 63, 997–1004.
- Hartmann, H. (1950). Comments on the psychoanalytic theory of the ego. *The psychoanalytic study of the child*, 5(1), 74-96.
- Hazar, Ç. (2006). Kişilik ve iletişim tipleri. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 4(2), 125-140.
- Heimann, P. (1949). On counter-transference. *Classics in psychoanalytic technique*, 139-142.
- Erişim adresi:
https://books.google.com.tr/books?id=rV8vH5P1d2EC&printsec=frontcover&hl=tr&source=GTs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

- Heinstein, M. I. (1963). Behavioral correlates of breast-bottle regimes under varying parent-infant relationships. *Monographs of the Society for Research on Human Development*, 28,1-61.
- Hibbard, S., Farmer, L., Wells, C., Difillipo, E., Barry, W., Korman, R., & Sloan, P. (1994). Validation of Cramer's Defense Mechanisms Manual for the TAT. *Journal of Personality Assessment*, 63, 197–210.
- Hibbard, S. & Porcerelli, J. (1998). Further validation for the Cramer Defense Mechanism Manual. *Journal of Personality Assessment*, 70, 460–483.
- Hilsenroth, M. J., Hibbard, S. R., Nash, M. R., & Handler, L. (1993). A Rorschach study of narcissism, defense, and aggression in borderline, narcissistic, and cluster c personality disorders. *Journal of Personality Assessment*, 60, 346–361.
- Hisli, N. (1988). Beck Depresyon Envanteri'nin geçirilmesi üzerine bir çalışma. *Turkish Journal of Psychology*, 6, 118-122.
- Hoch, P., & Polatin, P. (1949). Pseudoneurotic forms of schizophrenia. *Psychiatric Quarterly*, 23(2), 248-276.
- Hoermann, S., Zupanick, C. E & Dombeck, M. The Three Levels of Personality Organization. Erişim adresi: <https://www.mentalhelp.net/articles/the-three-levels-of-personality-organization/>
- Hoffman, H. G., Granhag, P. A., See, S. T. K., & Loftus, E. F. (2001). Social influences on reality-monitoring decisions. *Memory & Cognition*, 29(3), 394-404.
- Horowitz, M. J. (1997). Psychotherapy of histrionic personality disorder. *Journal of Psychotherapy Practice & Research*.
- Hull, J. W., Clarkin, J. F., & Kakuma, T. (1993). Treatment response of borderline inpatients: a growth curve analysis. *Journal of Nervous and Mental Disease*.
- Igarashi, H., Hasui, C., Uji, M., Shono, M., Nagata, T., & Kitamura, T. (2010). Effects of child abuse history on borderline personality traits, negative life

- events, and depression: A study among a university student population in Japan. *Psychiatry research*, 180(2-3), 120-125.
- Irwin, H. J. (2004). Reality testing and the formation of paranormal beliefs: A constructive replication. *Journal-society for psychological research*, 68, 143-152.
- Anlı, İ. (2005). Narsisistik kişilik bozukluğu ve sınır kişilik bozukluğu tanısı alanların narsisistik gelişim hattındaki konumlandırılmalarının kendilik psikolojisi kuramına göre karşılaştırılmaları (Basılmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- İzmir, M. (2016). Dostoyevski'nin "Öteki" Romanı ve Lacan'ın Öteki Kavramı. *Erişim Tarihi: Eylül, 7, 2019*.
- Johansen, P. Ø., Krebs, T. S., Svartberg, M., Stiles, T. C., & Holen, A. (2011). Change in defense mechanisms during short-term dynamic and cognitive therapy in patients with cluster C personality disorders. *The Journal of nervous and mental disease*, 199(9), 712-715.
- Jørgensen, CR. (2009). Identity style in patients with borderline personality disorder and normal controls. *J Pers Disord*. 23:101–112.
- Kaplan, A. H. (1987). Obsessive compulsive phenomena in adult obsessiveness, compulsive personality disorder and obsessive compulsive disorder (neurosis). *Psychiatric journal of the University of Ottawa*.
- Karaaziz, M., & Atak, İ. E. (2013). Narsisizm ve Narsisizmle İlgili Araştırmalar Üzerine Bir Gözden Geçirme. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 1(2), 44-59.
- Kaul, V, Mathur, P., & Murlidharan, R. (1982). Dependency and its antecedents. *Indian Educational Review*, 17, 35-46.
- Kavirayani, K. (2018). Historical perspectives on personality—The past and current concept: The search is not yet over. *Archives of Medicine and Health Sciences*, 6(1), 180.
- Kernberg, O. F., & Atakay, M. (2016). *Sınır durumlar ve patolojik narsisizm*. Metis.

- Kernberg, O. (1967). Borderline personality organization. *Journal of the American psychoanalytic Association*, 15(3), 641-685.
- Kernberg, P. F. (1971). The course of the analysis of a narcissistic personality with hysterical and compulsive features. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 19(3), 451-471.
- Kernberg, O. F. (1976). Object Relations Theory and Clinical Psychoanalysis. Erişim adresi: <https://books.google.com.tr/books?id=D2UHAtqAUEC&printsec=frontcover&dq=Object+Relations+Theory+and+Clinical+Psychoanalysis&hl=tr&sa=X&ved=0ahUKEwiTwZ3WjrTpAhUKCZoKHTvDDpEQ6AEIJzAA#v=onepage&q=Object%20Relations%20Theory%20and%20Clinical%20Psychoanalysis&f=false>
- Kernberg, O. F. (1976). Technical considerations in the treatment of borderline personality organization. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 24(4), 795-829.
- Kernberg, O., Diamond, D., Yeomans, F., Clarkin, J., & Levy, K. (2008). Mentalization and attachment in borderline patients in transference focused psychotherapy. In E. Jurist, A. Slade, & S. Bergner (Eds.), *Mind to mind: Infant research, neuroscience, and psychoanalysis*. New York, NY: Other Press.
- Kernberg, O. F. & Yeomans, F. E. (2011). *Aktarım Odaklı Psikoterapi*. Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları 60.
- Kernberg, O. F., & Caligor, E. (2005). A psychoanalytic theory of personality disorders. *Major theories of personality disorder*, 2, 114-156.
- Kesken, J. (2011). Örgütsel İşlev Bozukluklarına Psikodinamik Yaklaşım ve Niteliksel Bir Araştırma Yöntemi Olarak Psikanaliz. *Journal of Yaşar University*, 6(21), 3499-3514.
- Klein, G. S. (1969). Freud's two theories of sexuality. *Clinical-Cognitive Psychology*, ed. Louis Berger. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, Inc, 136-181. Erişim adresi: <https://books.google.com.tr/books?id=uYQvZZR7VAC&pg=PA136&d>

[q=Freud%27s+two+theories+of+sexuality&hl=tr&sa=X&ved=0ahUKEwj9jKWGj7TpAhVxs4sKHfyMAucQ6AEIOjAC#v=onepage&q=Freud's%20two%20theories%20of%20sexuality&f=false](https://www.researchgate.net/publication/312222222)

- Klein, M. (1994). 9. Mourning and Its Relation to Manic-Depressive States. *Essential Papers on Object Loss*, 95.
- Kılıçlar, A., Şahin, A., Sarıkaya, S., & Bozkurt, İ. (2017). Kişilik Tiplerinin Tat Tercihlerine Etkisi (Effect of Personality Traits on Taste. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 93, 117.
- Kızıl, Ö., Tuğba, E., Can Saka, M., Gönüllü, İ., Artar, M., Baskak, B. & Atbasoglu, E. C. (2009). Algılamada Sapmalar Ölçeğinin Türkçe Uyarlamasının Geçerlilik ve Güvenilirliği. *Archives of Neuropsychiatry/Noropsikiatri Arsivi*, 46.
- Kihstrom, J. F. (1994). Commentary: Psychodynamics and social cognition—Notes on the fusion of psychoanalysis and psychology. *Journal of Personality*, 62(4), 681-696.
- Küçükalp, D. (2010). Efendi-köle ahlâkı vs. efendi köle diyalektiği. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 29(1), 53-63.
- Krystal, H. (1978). Self representation and the capacity for self care. *Annual of Psychoanalysis*, 6, 209–246.
- Konduz, N. (2016). *DSM-5'e göre kişilik bozukluğu tanısı alan hastaların kişilerarası işlevsellikte yetersizlik düzeyleri* (Basılmamış yüksek lisans tezi) Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Korkmaz, R. (2009). Metaforik Dönüştürme Biçimleri ve Efendi-Köle Diyalektiği Bakımından Beyaz Kale. *bilig, Yaz*, 119-130.
- Lapsley, D. K., & Stey, P. C. (2011). Id, ego, and superego. *Encyclopedia of Human Behavior, 2nd Edition. Ramachandran VS (ed): Elsevier*, 1-9.
- Leichsenring, F., Kunst, H., & Hoyer, J. (2003). Borderline personality organization in violent offenders: Correlations of identity diffusion and primitive defense

mechanisms with antisocial features, neuroticism, and interpersonal problems. *Bulletin of the Menninger Clinic*, 67(4), 314-327.

Leichsenring, F., & Salzer, S. (2014). A unified protocol for the transdiagnostic psychodynamic treatment of anxiety disorders: An evidence-based approach. *Psychotherapy*, 51(2), 224.

Lenzenweger, M. F., & Clarkin, J. F. (Eds.). (2005). *Major theories of personality disorder*. Guilford Press.

Lenzenweger, M. F., Clarkin, J. F., Kernberg, O. F., & Foelsch, P. A. (2001). The Inventory of Personality Organization: Psychometric properties, factorial composition, and criterion relations with affect, aggressive dyscontrol, psychosis proneness, and self-domains in a nonclinical sample. *Psychological Assessment*, 13(4), 577.

Leung, D. Y., Wong, E. M., Chan, S. S., & Lam, T. H. (2013). Psychometric properties of the Big Five Inventory in a Chinese sample of smokers receiving cessation treatment: A validation study. *Journal of Nursing Education and Practice*, 3(6), 1.

Levy KN, Edell WS, McGlashan TH: Depressive experiences in inpatients with borderline personality disorder. *Psychiatr Q* 2007; 78:129–143.

Lingiardi, V., Lonati, C., Delucchi, F., Fossati, A., Vanzulli, L., & Maffei, C. (1999). Defense mechanisms and personality disorders. *The Journal of nervous and mental disease*, 187(4), 224-228.

Livesley, W J., Schroeder, M. L., & Jackson, D. N. (1990). Dependent personality disorder and attachment problems. *Journal of Personality Disorders*, 4, \ 31 - 140.

Loas, G., Cormier, J., & Perez-Diaz, F. (2011). Dependent personality disorder and physical abuse. *Psychiatry Research*, 185(1-2), 167-170.

Loranger, A. W. (1996). Dependent personality disorder: Age, sex, and Axis I comorbidity. *Journal Of Nervous And Mental Disease*, 184(1), 17-21.

- MacCallum, R. C., Widaman, K. F., Preacher, K. J., & Hong, S. (2001). Sample size in factor analysis: The role of model error. *Multivariate Behavioral Research*, 36(4), 611-637.
- Maccoby, E. E. (1980). Social development. New York: Harcourt-Brace.
- MacKinnon, R. A., Michels, R., & Buckley, P. J. (2015). *The psychiatric interview in clinical practice*. American Psychiatric Pub. Erişim adresi: <https://books.google.com.tr/books?id=8ocJDAAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=The+psychiatric+interview+in+clinical+practice.&hl=tr&sa=X&ved=0ahUKEwi6lsGwj7TpAhUSXMAKHsBCnUQ6AEIJzAA#v=onepage&q=The%20psychiatric%20interview%20in%20clinical%20practice.&f=false>
- Madran, H. A. D. (2012). Buss-Perry saldırganlık ölçeği'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 23, 1-6.
- Malancharuvil, J. M. (2012). Empathy deficit in antisocial personality disorder: A psychodynamic formulation. *The American journal of psychoanalysis*, 72(3), 242-250.
- Marcia, J. E. (1966). Development and validation of ego-identity status. *Journal of Personality and Social Psychology*, 3, 551-558.
- Markus, H., Smith, J., & Moreland, R. L. (1985). Role of the self-concept in the perception of others. *Journal of Personality and social Psychology*, 49(6), 1494.
- Masling, J. M. (1986). Orality, pathology and interpersonal behavior. In J. Masling(Ed.), *Empirical studies of psychoanalytic theories* (Vol. 2, pp. 73-106). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- McLeod, S. A. (2016). Id, ego and superego. *Simply Psychology*, 3, 1-4.
- McKenna, P. J. (1984). Disorders with overvalued ideas. *The British Journal of Psychiatry*, 145(6), 579-585.
- McWilliams, N. (2010). Psikanalitik Tanı. *Baskı. E. Kalem*, (çev.) İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları (orjinal baskı tarihi 1994).

- Mehdizadeh, S. (2010). Self-presentation 2.0: Narcissism and self-esteem on Facebook. *Cyberpsychology, behavior, and social networking*, 13(4), 357-364.
- Mencütekin, M. (2014). Lacan Ve Sinema Sanatı. *Arı Sanat Yayınları, İstanbul*.
- Mills, J. (2004). Clarifications on Trieb: Freud's Theory of Motivation Reinstated.
- Millon, T., & Grossman, S. (2007). Moderating severe personality disorders: A personalized psychotherapy approach. Hoboken, NJ: Wiley.
- Mitchell, S. A., & Black, M. J. (2016). *Freud and beyond: A history of modern psychoanalytic thought*. Hachette UK. Erişim adresi: <https://books.google.com.tr/books?id=wl44DgAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=Freud+and+beyond:+A+history+of+modern+psychoanalytic+thought&hl=tr&sa=X&ved=0ahUKEwiJqpXdj7TpAhUzQkEAHRtyD3gQ6AEIJzAA#v=onepage&q=Freud%20and%20beyond%3A%20A%20history%20of%20modern%20psychoanalytic%20thought&f=false>
- Modestin, J., Oberson, B., & Erni, T. (1998). Identity disturbance in personality disorders. *Comprehensive psychiatry*, 39(6), 352-357.
- Neziroglu, F. A., Stevens, K. P., & Yaryura-Tobias, J. A. (1999). Idéias supervalorizadas e seu impacto no resultado do tratamento. *Brazilian Journal of Psychiatry*, 21(4), 209-216.
- Noam, G. G., & Recklitis, C. J. (1990). The relationship between defenses and symptoms in adolescent psychopathology. *Journal of Personality Assessment*, 54, 311-327.
- Oldham J, Clarkin JF, Appelbaum A, Carr A, Kernberg P, Lotterman A: A self report instrument for borderline personality organization; in McGlashan TH (ed): The Borderline: Current Empirical Research. *Washington, American Psychiatric Press*, 1985, pp 3-18.
- Oldham, J. M., & Bone, S. E. (1994). Paranoia: New psychoanalytic perspectives. In This volume originates from the proceedings of a symposium on paranoia sponsored jointly by the Assn for Psychoanalytic Medicine and the Columbia

U Ctr for Psychoanalytic Training and Research. *International Universities Press, Inc.*

Oldham, J. M., Skodol, A. E., & Bender, D. S. (Eds.). (2007). *The American Psychiatric Publishing textbook of personality disorders*. American Psychiatric Pub.

Oliveira, S. E. S., & Bandeira, D. R. (2011). Linguistic and cultural adaptation of the Inventory of Personality Organization (IPO) for the Brazilian culture. *Journal of Depression & Anxiety, 1*(1), 1-7.

Olsson I, Dahl AA. Avoidant personality problems—their association with somatic and mental health, lifestyle, and social network. A community-based study. *Compr Psychiatry. 2012;53*(6):813–21.

Ozan, E., Karapınar, İ., Aydın, N., Fidan, T., & Oral, M. (2008). Narsisistik kişilik bozukluğu: Gelişim süreçleri ve yaşamı. *RCHP-Review Cases Hypotheses Psychiatry, 2*, 25-37.

Öner, N. (1997). Türkiye'de kullanılan psikolojik testler: Bir başvuru kaynağı. *Boğaziçi Üniversitesi Yayınları*.

Özabacı, N. (2011). İlişki Niteliği Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Eğitim ve Bilim, 36*(162).

Özakkaş, T. (Ed.), (2011). Aktarım Odaklı Psikoterapi. *Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları:60*.

Özakkaş, T. (2018). Psikoterapi tarihi ve bütüncül psikoterapi. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi, 1*(1), 1-24.

Özakkaş, T. & Çorak, A. (2013). Kernberg- Kohut- Masterson- Volkan'a Göre Nesne İlişkileri. *Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları:115*.

Özakkaş, T., Çorak A., Sezgin, B. & Yamalı, İ. (2014). *Mahler ve Kernberg'in Gelişim Kuramları*. Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları 157.

Özbek, H., & Keskin, S. (2007). Standart sapma mı yoksa standart hata mı? *Van tıp dergisi, 14*(2), 64-67.

- Özçürümez, G., Tanrıverdi, N., & Zileli, L. (2002). Sınır Kişilik Organizasyonu Temelinde Narsisistik Kişilik Bozukluğu ve Yapay Bozukluk: Psikanalitik Psikoterapi Süreci. *Türk Psikiyatri Dergisi*.
- Özen, Y. (2014). Kendilik, Kendilik Algısı ve Kendilik Algısına Bağlı Psikosomatik Bozukluklara Sosyal Psikolojik Bir Bakış. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (40).
- Özdemir, H. (2014). Seri evlilik yapan bireylerin ilk ve ikinci evliliğini yapmış bireyler ile nesne ilişkileri, yansıtmacı özdeşleşim, savunma mekanizmalarının düzeyi, psikolojik belirtiler ve ilişki doyumu açısından karşılaştırılması: Nesne ilişkileri çift terapisi modeli çerçevesinde bir inceleme (Basılmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Özgüner, M. (2015). Girişimcilik Tipleri ve Kişilik Tipleri İlişkisi Üzerine Bir İnceleme. *Route Educational and Social Science Journal*, 2(1), 148-160.
- Rangell, L. (1955). Scientific Proceedings: Panel Reports: The Borderline Case. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 3(2), 285-298.
- Revelle, W. (2014). Hans J. Eysenck. *Northwestern University Publication*.
- Ressler, R. K., & Shachtman, T. (1993). Whoever fights monsters: My twenty years tracking serial killers for the FBI. Macmillan. Erişim adresi: https://books.google.com.tr/books?id=8avGTwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=tr&source=GTs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
- Ridenour, J. M. (2016). Psychodynamic model and treatment of schizotypal personality disorder. *Psychoanalytic Psychology*, 33(1), 129.
- Rohsenow, D. J., Erikson, R. C., & O'Leary, M. R. (1978). The Defense Mechanisms Inventory and alcoholics. *The International Journal of the Addictions*, 13, 403-414.
- Perry, J. C., & Henry, M. (2004). Studying defense mechanisms in psychotherapy using the Defense Mechanism Rating Scales. *Defense mechanisms: Theoretical, research and clinical perspectives*, 136, 165-186.

- Polat, Y., & Kayaalp, G. T. (2012). Hayvancılık Denemesinde Faktör Analizi Yöntemlerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 28(5), 39-48.
- Powdermaker, F. (1948). The techniques of the initial interview and methods of teaching them. *American journal of Psychiatry*, 104(10), 642-646.
- Presniak, M. D., Olson, T. R., & MacGregor, M. W. (2010). The role of defense mechanisms in borderline and antisocial personalities. *Journal of Personality Assessment*, 92(2), 137-145.
- Presta, S., Marazziti, D., Dell'Osso, L., Pfanner, C., Pallanti, S., & Cassano, G. B. (2002). Kleptomania: clinical features and comorbidity in an Italian sample. *Comprehensive psychiatry*, 43(1), 7-12.
- Preti, E., Prunas, A., De Panfilis, C., Marchesi, C., Madeddu, F., & Clarkin, J. F. (2015). The facets of identity: Personality pathology assessment through the Inventory of Personality Organization. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 6(2), 129.
- Reich, W., & Wolfe, T. P. (2007). *Character-analysis*. Orgone Institute Press. Erişim adresi: https://wilhelmreichtrust.org/~wilhelmr/character_analysis.pdf
- Rubens, R. L. (1984). The meaning of structure in Fairbairn. *International Review of Psycho-Analysis*, 11, 429-440.
- Rubens, R. L. (1996). The unique origins of Fairbairn's Theories. *Psychoanalytic Dialogues*, 6(3), 413-435.
- Schipke, T. (2017). Narcissism, Ego and Self: Kohut - A Key Figure in Transpersonal Psychology. *Journal of Transpersonal Psychology*, 49(1).
- Schultze-Lutter, F., Nenadic, I., & Grant, P. (2019). Psychosis and schizophrenia-spectrum personality disorders require early detection on different symptom dimensions. *Frontiers in psychiatry*, 10, 476.
- Sears, R. R., Rau, L., & Alpert, R. (1965). Identification and child rearing. Stanford, CA: Stanford University Press.

- Silva, S. P., Kim, C. K., Hofmann, S. G., & Loula, E. C. (2003). To believe or not to believe: Cognitive and psychodynamic approaches to delusional disorder. *Harvard Review of Psychiatry*, 11, 20–29.
- Schmidt, A. (2019). Kernberg ve Kohut'un narsisistik kişilik bozukluğu kuramlarının karşılaştırması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 30(2).
- Smith, G. J. W., & Danielsson, A. (1977). From open flight to symbolic and perceptual tactics. A study of defense in preschool children. *Scripta Minora*, 3, 1–41. (Publications of the Royal Society of Letters at Lund).
- Smith, W. P., & Rossman, B. B. R. (1986). Developmental changes in trait and situational denial under stress during childhood. *Journal of Child Psychiatry*, 27, 227–235.
- Smits, D. J., Vermote, R., Claes, L., & Vertommen, H. (2009). The inventory of personality organization–revised: construction of an abridged version. *European journal of psychological assessment*, 25(4), 223-230.
- Smith, S. W., Hilsenroth, M. J., & Bornstein, R. F. (2009). Convergent validity of the SWAP200 Dependency Scales. *Journal Of Nervous And Mental Disease*, 197(8), 613-618.
- Soldz, S., & Vaillant, G. E. (1998). A 50-year longitudinal study of defense use among inner city men: A validation of the DSM-IV defense axis. *The Journal of nervous and mental disease*, 186(2), 104-111.
- Sollberger, D., Gremaud-Heitz, D., Riemenschneider, A., Küchenhoff, J., Dammann, G., & Walter, M. (2012). Associations between identity diffusion, axis II disorder, and psychopathology in inpatients with borderline personality disorder. *Psychopathology*, 45(1), 15-21.
- Stone, M. H. (2000). Psychopathology: Biological and psychological correlates. *Journal of American Academy of Psychoanalysis*, 28, 203–235.
- Strack, S. (Ed.). (2005). *Handbook of personology and psychopathology*. John Wiley & Sons.

- Stuart, S., Pfohl, B., Battaglia, M., Bellodi, L., Grove, W., & Cadoret, R. (1998). The cooccurrence of DSM-III-R personality disorders. *Journal of personality disorders, 12*(4), 302-315.
- Svartberg, M., Stiles, T. C., & Seltzer, M. H. (2004). Randomized, controlled trial of the effectiveness of short-term dynamic therapy and cognitive therapy for cluster C personality disorders. *American Journal of Psychiatry, 161*, 810–817.
- Şahin, D. (2009). Kişilik Bozuklukları. Erişim adresi: https://www.tavsiyeediyorum.com/makale_3940.htm
- Şener, A., Bora, E., Tekin, I., & Özaşkın, S. (2006). Şizotipal Kişilik Ölçeğinin Üniversite Öğrencilerindeki Geçerlik ve Güvenirliği. *Klinik Psikofarmakoloji Bulteni, 16*(2).
- Tathan, E. Winnicott'ın Nesne İlişkileri Kuramı ile Somatoform Bozuklukların İncelenmesi: Ağrı Bozukluğu Vakası. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi, 1*(3), 17-28.
- Taymur, İ., Türkçapar, M. H., Örsel, S., Sargın, E., & Akkoyunlu, S. (2011). Kişilik İnanç Ölçeği-Kısa Formunun (KİÖ-KTF) Türkçe Çevirisinin Üniversite Öğrencilerinde Geçerlilik, Güvenilirliği. *Klin Psikiyatr, 14*, 199-209.
- Taymur, I., & Türkçapar, M. H. (2012). Kisilik: Tanimi, Siniflamasi ve Degerlendirmesi/Personality: Description, Classification and Evaluation. *Psikiyatride Guncel Yaklasimler, 4*(2), 154.
- Tero, P. F., & Connell, J. P. (1984). When children think they've failed: An academic coping inventory. Unpublished manuscript, University of Rochester, Rochester, New York.
- Trimboli, F., Keenan, C. W., & Marshall, R. L. (2019). A clinical guide to assessing level of ego development using psychological testing. *Bulletin of the Menninger Clinic, 83*(1), 25-52.
- Topses, G. (2012). Davranışçı ve Varoluşçu-Hümanistik Psikolojik Danışma Kuramlarının Ayırtedici ve Örtüşen Nitelikleri. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education (IJTASE), 1*(3), 67-75.

- Torgersen S. The nature (and nurture) of personality disorders. *Scand J Psychol.* 2009;50(6):624–32. 7.
- Tuncer, M., Kapısız, Ö. Ö., & Dönmez, N. JF Masterson Yaklaşımı Çerçevesinde Şizoid Kendilik Bozukluğu ve Bu Yaklaşım Çerçevesinde Tanımlanmış Bir Danışanın Psikoterapisinin Uygulanması. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 1(1), 79-99.
- Tuzgöl, K. (2018). Lacanyen Psikanalitik Kuram ve Öznenin Konumu. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 1(1), 41-53.
- Tyrer, P., & Alexander, J. (1979). Classification of personality disorder. *The British Journal of Psychiatry*, 135(2), 163-167.
- Uluç, S., Tüzün, Z., Haselden, M., & Erbaş, S. P. (2015). Bell nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme ölçeğinin (borrtı) Türkçe ‘ye uyarlama çalışması. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 18(4), 112-123.
- Unal, S. (2008). Nesne İlişkileri Kuramı. E. Işık, E. Taner ve U. Işık, Güncel Klinik Psikiyatri (Ss. 19-22). Ankara: Organon yayınevi.
- Usta, H., Güleç, H., Hariri, A. G., & Güleç, M. (2015). Bipolar bozuklukta B kümesi kişilik bozukluğu es tanisi varliginin basa çıkma tutumlari üzerine etkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 16(4), 247.
- Ünver, B., Öner, Ö., & Yurtbaşı, P. (2015). Şizotipal Kişilik Bozukluğu ile Otizm Spektrum Bozukluklarının Ayırıcı Tanısı: Bir Olgu Sunumu. *Türk Psikiyatri Derg*, 26, 65-70.
- Vaillant, G. E. (1994). Ego mechanisms of defense and personality psychopathology. *Journal of abnormal psychology*, 103(1), 44.
- Veale, D. (2002). Over-valued ideas: a conceptual analysis. *Behaviour research and therapy*, 40(4), 383-400.
- Wallerstein, R. S. (1967). Reconstruction and mastery in the transference psychosis. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 15(3), 551-583.

- Waters, E., & Deane, K. E. (1985). Defining and assessing individual differences in attachment relationships. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 50, 41-65.
- Weinberger, D. A. (1998). Defenses, personality structure, and development: Integrating psychodynamic theory into a typological approach to personality. *Journal of Personality*, 66(6), 1061-1080.
- Weinbrecht, A., Schulze, L., Boettcher, J., & Renneberg, B. (2016). Avoidant personality disorder: a current review. *Current psychiatry reports*, 18(3), 29.
- Wilkinson-Ryan, T., & Westen, D. (2000). Identity disturbance in borderline personality disorder: An empirical investigation. *American Journal of Psychiatry*, 157(4), 528-541.
- Williams, P. (2010). Psychotherapeutic treatment of Cluster A personality disorders. In J. F. Clarkin, P. Fonagy, G. O. Gabbard, J. F. Clarkin, P. Fonagy, & G. O. Gabbard (Eds.), *Psychodynamic psychotherapy for personality disorders: A clinical handbook* (pp. 165–185). Arlington, VA US: American Psychiatric Publishing.
- Winnicott, D. W., Birkan, T., & Tura, S. M. (2007). *Oyun ve gerçeklik*. Metis yayınları.
- Winston, A., Laikin, M., Pollack, J., Samsstag, L. W., McCullough, L., & Muran, J. C. (1994). Short-term psychotherapy for personality disorders. *American Journal of Psychiatry*, 151, 190–194.
- Wittels, F. (2016). Sigmund Freud: His personality, his teaching and his school.
- Whitehorn, J. C. (1944). Guide to interviewing and clinical personality study. *Archives of Neurology & Psychiatry*, 52(3), 197-216.
- Woolfe, R., Dryden, W., & Strawbridge, S. (Eds.). (2003). *Handbook of counselling psychology*. Sage. Erişim adresi: <https://books.google.com.tr/books?id=1W39clw58S4C&printsec=frontcover&dq=Handbook+of+counselling+psychology&hl=tr&sa=X&ved=0ahUKEwjg4>

[N2AkLTpAhXSmFwKHTUkA3oQ6AEIJzAA#v=onepage&q=Handbook%20of%20counselling%20psychology&f=false](https://www.researchgate.net/publication/354111111/N2AkLTpAhXSmFwKHTUkA3oQ6AEIJzAA#v=onepage&q=Handbook%20of%20counselling%20psychology&f=false)

- Yakın, D. (2014). Bağımlı Kişilik Örüntüsü ve Terapötik İşbirliği: ŞemaOdaklı Bilişsel Davranışçı Terapi Uygulaması. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 1(2), 1-13.
- Yaşlıoğlu, M. M. (2017). Sosyal bilimlerde faktör analizi ve geçerlilik: Keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizlerinin kullanılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 46, 74-85.
- Yılmaz, N., Gençöz, T., & Ak, M. (2007). Savunma Biçimleri Testi'nin Psikometrik Özellikleri: Güvenilirlik ve Geçerlik Çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 18(3), 244-253.
- Yılmaz Geçdoğan, R. (2020). Sınıf Öğretmenlerinin İş Güvencesi Algıları ile Mesleki Benlik Saygıları Arasındaki İlişkide Örgütsel Muhalefetin Aracılık Etkisi (Basılmamış Doktora Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Zanarini, M. C., Frankenburg, F. R., Dubo, E. D., Sickel, A. E., Trikha, A., Levin, A., & Reynolds, V. (2004). Axis II comorbidity of borderline personality disorder: Description of 6-year course and prediction to time-to-remission. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 110, 416–420.
- Zanarini, M. C., Weingeroff, J. L., & Frankenburg, F. R. (2009). Defense mechanisms associated with borderline personality disorder. *Journal of personality disorders*, 23(2), 113-121.
- Zanarini, M. C., Frankenburg, F. R., & Fitzmaurice, G. (2013). Defense mechanisms reported by patients with borderline personality disorder and axis II comparison subjects over 16 years of prospective follow-up: Description and prediction of recovery. *American Journal of Psychiatry*, 170(1), 111-120.
- Zilboorg, G. (1941). Ambulatory schizophrenia. *Psychiatry*, 4(2), 149-155.
- Zimmerman M, Rothschild L, Chelminski I. The prevalence of DSM-IV personality disorders in psychiatric outpatients. *Am J Psychiatry*. 2005;162(10):1911–8.

Zimmermann, J., Benecke, C., Hoerz-Sagstetter, S., & Dammann, G. (2015). Standardization of the German 16-item short version of the Inventory of Personality Organization (IPO-16). *Zeitschrift für Psychosomatische Medizin und Psychotherapie*, 61(1), 5-18.

ÖZGEÇMİŞ

1989 Kırıkkale doğumludur. Beykent Üniversitesi Psikoloji Bölümü tam burslu lisans eğitimi sonrası aynı üniversitenin Klinik Psikoloji yüksek lisans eğitimine kabul edilmiştir. 2015 yılında duygusal zekâ üzerine yazdığı tez ile mezun olan Gökçe Ceran Yıldırım, 2017 yılında Doğuş Üniversitesi'ne kabul edilmiş ve Klinik Psikoloji Doktora Programı'nda eğitimini tamamlamıştır. Kuruculuğunu yaptığı İstanbul Kültür Üniversitesi Çocuk Gelişimi Programı'nda 2013 yılından bugüne öğretim görevlisi olarak görev almakta, bireysel terapi ve aile terapisi üzerine çalışmalarını sürdürmektedir.

EK 1- Envanter uyarlama işlemi izin yazısı

Gönderen: Mark F Lenzenweger <mlenzen@binghamton.edu>

Gönderildi: 30 Kasım 2018 Cuma 18:01

Kime: Gülhan Gökçe Ceran

Bilgi: John F. Clarkin, PhD

Konu: Re: About PhD thesis application permission

Dear Ms. Ceran:

Thank you for your continued interest in the IPO.

I think it would be fine for you to translate the IPO into Turkish and use it in your research. I would ask that you give the back translation part of the process careful attention so as to maintain fidelity with the IPO.

Please send me a copy of the IPO translated into Turkish once you have it completed as I would like to keep it here in our archive of translations.

Best wishes for good success in your research.

Sincerely,
Professor Lenzenweger

EK-2 Etik Kurul Onay Formu

Sayı :2019/18
Konu : Etik Kurul izni

23.09.2019

Gülhan Gökçe CERAN YILDIRIM
Doğuş Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Klinik Psikoloji Doktora
Programı Öğrencisi

Doğuş Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Doktora Programı çerçevesinde Dr. Öğr. Üyesi Serhat YÜKSEL'in danışmanlığı altında yürütülecek olan "**Kişilik Organizasyonları Envanteri'nin Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması**" başlıklı araştırmanız için yapacağınız ankete ait sorularla ilgili olarak Doğuş Üniversitesi Etik Kuruluna yapmış olduğunuz başvuru, Etik Kurulunda incelenmiş ve bilimsel araştırma etiği açısından **uygun olduğuna** karar verilmiştir.

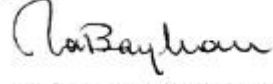
Bilgilerinizi rica ederiz.

Prof. Dr. Mesut KUMRU
Etik Kurul Başkanı
Mühendislik Fakültesi

Prof. Dr. Öner EYRENCİ
Etik Kurul Üyesi
Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Oktay VELİEV
Etik Kurul Üyesi
Fen-Edebiyat Fakültesi

Prof. Dr. Ahmet KURTOĞLU ✓
Etik Kurul Üyesi
Sanat ve Tasarım Fakültesi

Prof. Dr. Tank BAYKARA
Etik Kurul Üyesi
Mühendislik Fakültesi

Prof. Dr. Nüket SARACEL
Etik Kurul Üyesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Prof. Dr. Atiye Filiz SUSAR
Etik Kurul Üyesi
Fen Edebiyat Fakültesi

EK 3- Bilgilendirilmiş Onam Formu

Araştırmayı destekleyen kurum: Doğu Üniversitesi Psikoloji Bölümü

Araştırmanın konusu: Kişilik organizasyonlarını belirleyen bir envanterin Türkçe uyarlama geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının gerçekleştirilmesi

Araştırmacının adı: Gülhan Gökçe CERAN YILDIRIM

E-posta: gokceceran@hotmail.com / g.ceran@iku.edu.tr

Bu araştırma kişilerin kişilik organizasyonlarını ortaya koymak amacıyla geliştirilmiş olan envanterin Türkçe uyarlama çalışmalarının yapılmasını planlamaktadır. Çalışmada doğru veya yanlış cevap yoktur. Sizden istediğimiz test dizisinde yer alan tüm sorularda yönergelere bağlı kalarak kendinize en yakın hissettiğiniz cevapları işaretlemenizdir.

Bu çalışma bilimsel amaçlarla yapılmaktadır. Çalışma süresince toplanan veriler anonim olarak değerlendirilecek ve araştırmanın hiçbir aşamasında isimler kullanılmayacaktır. Sonuçlar kişisel bilgileriniz ile eşleştirilmeyecek, araştırma sonucunda herhangi bir kişisel değerlendirme yapılmayacaktır.

Çalışma yaklaşık yarım saat sürecektir. Çalışmaya katılmanız tamamen isteğe bağlıdır. Bu formu imzalamama ve çalışmaya katılmama hakkınız her zaman geçerlidir. Formu imzalarsanız dahi kendinizi rahat hissetmediğiniz an çalışmayı bırakabilirsiniz. Bu durumda sizden almış olduğumuz veri yok edilecektir.

Sormak istediğiniz bir soru varsa lütfen araştırmayı yapan kişiye sorunuz.

Bana anlatılanları ve yukarıda yazılanları anladım. Çalışmaya katılmayı kabul ediyorum.

İmzası: .....

Tarih (gün/ay/yıl): ..... /...../.....

EK 4- Katılım Sonrası Bilgi Formu

Dr. Öğretim Üyesi Serhat YÜKSEL tarafından yürütülen ve ..... tarihlerinde katıldığınız araştırmanın amacı, kişilik organizasyonları ile ilgili objektif bir testi Türk literatürüne kazandırmaktır. İnsan kişilik yapısını anlamak ve tanımlayabilmek adına tarihten günümüze dünya çapında pek çok çalışma yapılmış ve bu çalışmalar kapsamında pek çok psikolojik test geliştirilmiştir. Psikolojik test en genel tanımıyla test maddelerinin içeriği, şekli, dizilişi ve sunulmasının standart hale getirildiği, uygulama koşulları bireyden bireye ya da zamandan zamana değişmeyen böylece elde edilen puan farklılıklarının bireylerin ölçmesi istenilen özellikleri arasındaki farklılıktan kaynaklandığı bilgisini testi uygulayana veren bir çalışmadır (Öner, 2008).

Binet-Simon zekâ testinin Türkçeye uyarlanmasıyla birlikte başlayan psikolojik test uyarlama çalışmaları, kuramcılarının yaklaşımları çerçevesinde farklı odak noktaları ile oluşturulmuştur. İnceleme sırasında karşımıza çıkan en temel fark ise çalışmaların kategorik ve boyutsal olarak ikiye ayrılıyor oluşudur. Kategorik yaklaşım, kişiliği farklı sınıflandırma yöntemleriyle ele alırken, boyutsal yaklaşım kişiliği, belli boyutlarıyla ele alarak açıklamaya çalışmıştır (Taymur ve Türkçapar, 2012). Çalışmaları başlanmış Kişilik Organizasyonları İçin Yapılandırılmış Görüşme Formu (STIPO ve daha kısa formu olan STIPO-R), Kişilik Organizasyonu Tanı Formu (PODF), Psikodinamik Tanı Formu (PDM), Operasyonel Psikodinamik Tanı Formu (OPM) vb. birtakım testler henüz standardizasyon işlemleri tamamlanmadığı için aktif olarak kullanılamamaktadır. Bu sebeple araştırmada literatürdeki ve kullanımdaki bu boşluğu doldurmak amacıyla Kernberg ve ekibinin 1995 yılında gerçekleştirdikleri Kişilik Organizasyonları Envanteri'nin (IPO) Türkçe uyarlama geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılması ve böylece, psikodinamik ekolün nesne ilişkileri kuramı tarafında, kişilik organizasyonları kapsamında tanılama yapmaya yardımcı bir ölçeğin literatüre kazandırılması planlanmıştır.

Araştırmaya verdiğiniz destek ve katkı için tekrar teşekkür ederiz.

Proje Yürütücüsü: Dr. Öğretim Üyesi Serhat YÜKSEL

EK 5- Kişisel Bilgi Formu I

Kendinize uygun olan yanıtları daire içerisine alınız.

Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

Yaşınız: 18-23

24-29

30-35

36-41

41 ve üzeri

Psikiyatri doktoruna başvurduğunuz mu?

Evet

Hayır

Yanıtınız evet ise konulan tanı/ tanıları yazınız.

.....

Psikoterapi hizmeti aldınız mı?

Evet

Hayır

Yanıtınız evet ise, terapiniz devam ediyor mu?

Evet

Hayır

Terapiniz sonlandı ise, aldığınız terapi hizmetinin süresini yazınız

.....

EK 6- Kişisel Bilgi Formu II

Kendinize uygun olan yanıtları daire içerisine alınız.

Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

Yaşınız: 18-23

24-29

30-35

36-41

41 ve üzeri

Eğitim Durumunu İlkokul

Ortaokul

Lise

Lisans

Lisansüstü

Medeni Durumunuz Bekar

Nişanlı

Evli

Boşanmış/dul

Psikiyatri doktoruna başvurduğunuz mu?

Evet

Hayır

Yanıtınız evet ise konulan tanı/ tanıları yazınız.

.....

Psikoterapi hizmeti aldınız mı?

Evet

Hayır

Yanıtınız evet ise hangi şikayetlerle başvurduğunuzu yazınız.

.....

EK 7- Pozitif ve Negatif Duygular Ölçeği

Bu ölçek farklı duygu ve hisleri tanımlayan birçok kelime ve ifadeden oluşmaktadır. Her maddeyi okuyunuz ve sonra kelimenin yanındaki boşluğa en uygun cevabı işaretleyiniz. **Su an da dahil bundan birkaç hafta içinde duygularınızı ne derece bu şekilde hissettiğinizi belirtiniz.** Cevaplarınız için aşağıdaki ölçeği kullanınız.

1	2	3	4	5
Çok az ya da hiç	Biraz	Orta	Sık sık	Oldukça fazla

..... 1. Dikkatli (İlgili)

..... 2. Güvensiz

..... 3. Güçlü

..... 4. Çabuk kızan (Öfkelenen)

..... 5. Üzüntülü (Mutsuz)

..... 6. Korkmuş

..... 7. Ürkmüş

..... 8. Tetikte

..... 9. Aktif

..... 10. Suçlu

..... 11. Sınırlı (Gergin)

..... 12. Heyecanlı

..... 13. Gururlu

..... 14. Utanmış

..... 15. Paniklemiş (Tedirgin)

..... 16. Hevesli (İstekli)

..... 17. Stresli

..... 18. Kararlı

..... 19. Hayret içinde

..... 20. İlgili

EK 8- Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği

Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için her zaman doğru ise “Tamamen Katılıyorum”, genelde doğru ise Katılıyorum”, emin değilseniz “Kararsızım”, genelde doğru değilse “Katılmıyorum”, hiçbir zaman doğru değilse “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1. Bazı arkadaşlarım benim öfkeli biri olduğumu söylerler.					
2. Gerekirse hakkımı korumak için şiddete başvurabilirim					
3. Birisi bana fazlasıyla iyi davrandığında “acaba benden ne istiyor” diye düşünürüm.					
4. Arkadaşlarımın görüşlerine katılmadığım zaman bunu onlara açıkça söylerim.					
5. Öfkeden deliye döndüğümde bir şeyler kırıp dökerim.					
6. İnsanlar benim görüşlerime katılmadıklarında onlarla tartışmaktan kendimi alıkoyamam.					
7. Zaman zaman bazı olaylara/kişilere yönelik kızgınlığım uzun süre bitmek bilmez.					
8. Bazen başkalarına vurma dürtümü kontrol edemiyorum.					
9. Sakin yapılı biriyimdir.					

10. Tanımadığım insanlar bana fazla yakın davrandıklarında onlara şüpheyle yaklaşıyorum.					
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için her zaman doğru ise “Tamamen Katılıyorum”, genelde doğru ise Katılıyorum”, emin değilseniz “Kararsızım”, genelde doğru değilse “Katılmıyorum”, hiçbir zaman doğru değilse “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
11. Daha önce, tanıdığım insanları tehdit ettiğim oldu.					
12. Çok çabuk parlar ve hemen sakinleşirim.					
13. Birisi bana sataşırrsa kolaylıkla onu itip tartaklayabilirim.					
14. İnsanlar sinirimi bozduklarında kolaylıkla onlar hakkında ne düşündüğümü söyleyebilirim.					
15. Zaman zaman kıskançlık beni yiyip bitirir.					
16. Bir insana vurmanın mantıklı bir gerekçesi olamayacağını düşünüyorum.					
17. Bazen hayatın bana adaletsiz davrandığını düşünürüm.					
18. Öfkemi kontrol etmekte zorluk çekerim.					
19. Yapmak istediğim bir şey engellendiğinde kızgınlığımı açıkça ortaya koyarım.					

20. Zaman zaman insanların arkamdan güldüğü duygusuna kapılırim.					
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için her zaman doğru ise “Tamamen Katılıyorum”, genelde doğru ise Katılıyorum”, emin değilseniz “Kararsızım”, genelde doğru değilse “Katılmıyorum”, hiçbir zaman doğru değilse “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
21. İnsanlarla sıkça görüş ayrılığına düşerim.					
22. Birisi bana vurursa ben de karşılık veririm.					
23. Bazen kendimi patlamaya hazır bir bomba gibi hissediyorum.					
24. Diğer insanların her zaman çok iyi fırsatlar yakaladıklarını düşünüyorum.					
25. Birisi beni iterse onunla kavgaya tutuşurum.					
26. Arkadaşlarımın arkamdan konuştuklarını biliyorum.					
27. Arkadaşlarım münakaşacı/tartışmayı seven biri olduğumu söylerler.					
28. Bazen olmadık şeylere ortada mantıklı bir neden yokken aniden sinirlenir, tepki veririm.					
29. Çoğu insana kıyasla daha sık kavgaya karıştığımı söyleyebilirim.					

EK 9- Savunma Biçimleri Testi

Lütfen her ifadeyi dikkatle okuyup, bunların size uygunluğunu yan tarafında 1'den 9'a kadar derecelendirilmiş skala üzerinde seçtiğiniz dereceyi çarpı (x) şeklinde işaretlemek suretiyle gösteriniz.

1. Başkalarına yardım etmek hoşuma gider, yardım etmem engellenirse üzülürüm.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

2. Bir sorunum olduğunda, onunla uğraşacak vaktim olana kadar o sorunun düşünmemeyi becerebilirim.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

3. Endişemin üstesinden gelmek için yapıcı ve yaratıcı şeylerle uğraşırım (resim, el işi, ağaç oyma)
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

4. Arada bir bu gün yapmam gereken işleri yarına bırakırım.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

5. Kendime çok kolay gülerim.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

6. İnsanlar bana kötü davranmaya eğilimliler.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

7. Birisi beni soyup paramı çalsa, onun cezalandırılmasını değil ona yardım edilmesini isterim.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

8. Hoş olmayan gerçekleri hiç yokmuşlar gibi görmezlikten gelirim.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

9. Süpermenmişim gibi tehlikelere aldırım.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

10. İnsanlara, sandıkları kadar önemli olmadıklarını gösterebilme yeteneğimle gurur duyarım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

11. Birşey canımı sıktığında çoğu kez düşüncesizce ve tepkisel davranırım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

12. Hayatım yolunda gitmediğinde bedensel rahatsızlıklara yakalanırım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

13. Çok tutuk bir insanım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

14. Her zaman doğruyu söylemem.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

15. Sorunsuz bir yaşam sürdürmemi sağlayacak özel yeteneklerim var.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

16. Seçimlerde bazen haklarında çok az şey bildiğim kişilere oy veririm.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

17. Birçok şeyi gerçek yaşamımdan çok hayalimde çözerim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

18. Hiçbir şeyden korkmam.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

19. Bazen bir melek olduğumu bazen de bir şeytan olduğumu düşünürüm.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

20. Kırıldığımda açıkça saldırgan olurum.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

21. Her zaman tanıdığım birinin koruyucu melek gibi olduğunu hissederim.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

22. Bana göre insanlar ya iyi ya da kötüdürler.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

23. Patronum beni kızdırırsa, ondan hıncımı çıkarmak için ya işimde hata yaparım ya da işi yavaşlatırım.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

24. Her şeyi yapabilecek güçte, aynı zamanda son derece adil ve dürüst olan bir tanıdığım var.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

25. Serbest bıraktığımda, yaptığım işi etkileyebilecek olan duygularımı kontrol edebilirim.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

26. Genellikle, aslında acı verici olan bir durumun gülünç yanını görebilirim.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

27. Hoşlanmadığım bir işi yaptığımda başım ağrır.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

28. Sık sık, kendimi kesinlikle kızmam gereken insanlara iyi davranırken bulurum.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

29. Hayatta, haksızlığa uğruyor olduğuma eminim.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

30. Sınav veya iş görüşmesi gibi zor bir durumla karşılaşacağımı bildiğimde, bunun nasıl olabileceğini hayal eder ve başa çıkmak için planlar yaparım.
Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

31. Doktorlar benim derdimin ne olduğunu hiçbir zaman gerçekten anlamıyorlar.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

32. Haklarım için mücadele ettikten sonra, girişken davrandığımdan dolayı özür dilemeye eğilimliyimdir.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

33. Üzütülü veya endişeli olduğumda yemek yemek beni rahatlatır.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

34. Sık sık duygularımı göstermediğim söylenir.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

35. Eğer üzüleceğimi önceden tahmin edebilsem, onunla daha iyi baş edebilirim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

36. Ne kadar yakınırsam yakınayım, hiçbir zaman tatmin edici bir yanıt alamıyorum.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

37. Yoğun duyguların yaşanması gereken durumlarda, genellikle hiçbir şey hissetmediğimi fark ediyorum.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

38. Kendimi elimdeki işe vermek, beni üzütülü veya endişeli olmaktan korur.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

39. Bir bunalım içinde olsaydım, aynı türden sorunu olan birini arardım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

---

40. Eğer saldırganca bir düşüncem olursa, bunu telafi etmek için bir şey yapma ihtiyacı duyarım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

EK 10- Algıda Sapmalar Ölçeği

Lütfen aşağıdaki cümleleri size uygun olma durumuna göre **doğru ya da yanlış** seçeneği ile işaretleyiniz.

	DOĞRU	YANLIŞ
1. Bazen yakınimdaki bir nesneyle bütünleştiğim hissine kapıldığım olmuştur.		
2. Bazen bir kolum veya bacağıma vücudumdan ayrıymış hissine kapılmışımdır.		
3. Var olduğumu hissetmek için kendime dokunmak gereğini duyarım.		
4. Bazen vücudumun bir bölümü olduğundan daha büyükmüş hissine kapılmışımdır.		
5. Zaman zaman bedenimin gerçekten bana ait olup olmadığını merak ettiğim olmuştur.		
6. Ara sıra vücudumun bazı parçaları bana ölmüş veya gerçek değilmiş gibi gelir.		
7. Bazen vücudumun bir parçası çürüyormuş biçiminde gelip geçici bir düşünceye kapıldığım olur.		
8. Ara sıra bedenimin sanki var olmadığını hissetmişimdir.		
9. Bazen vücudumu çevremdeki diğer nesnelere ayırt edemediğimi hissetmişimdir.		
10. Bazen vücudum eriyip çevreme karışıyor gibi hissettiğim olmuştur.		
11. Geçici bir süre için kollarımın ve bacaklarımın büyüdüğü hissim hiç olmadı.		
12. Bedenimin sınırları benim için her zaman nettir.		
13. Bir kolumun veya bacağıma bana sanki garip bir şekil almış gibi geldiğini hatırlıyorum.		
14. Bazen vücudumun anormal olduğunu hissetmişimdir.		
15. Bazen vücudumun içten içe çürüdüğü hissine kapıldığım olmuştur.		
16. Geçici olarak dokunduğum şeylerin vücuduma yapışıp kaldığını hissettiğim olmuştur.		
17. Ara sıra vücudum sanki başka bir vücudun görünümünü almış gibi gelir.		
18. Bazen çevremdeki her şey bir yana yatıyormuş gibi hissederim.		
19. Bazen bildiğimiz renkler bana aşırı parlak görünür (ilaç almadığım halde.)		
20. Hiçbir zaman ellerimin veya ayaklarımın vücudumdan uzak olduklarını hissetmedim.		
21. Kimi zaman vücudumun bazı kısımları artık bana ait değilmiş gibi hissettiğim oldu.		
22. Dışındaki bir şeyi vücudumun bir parçası gibi hissettiğim olmuştur.		
23. Vücudumun bir başkasının vücuduyla bir ve aynı olduğunu hissettiğim olmuştur.		

24. Ara sıra aynaya baktığımda yüzüm her zamankinden daha farklı görünür.		
25. Başım kollarım veya bacaklarım sanki benim değilmiş gibi hissettiğim olmuştur.		
26. Bazen masa veya sandalye gibi eşyalara baktığımda bana tuhaf görünürler.		
27. Geçici de olsa kollarımın veya bacaklarımın her zamankinden daha uzun olduğu hissine hiç kapılmadım.		
28. Bazen vücudumun bazı kısımlarının aynı kişiye ait olmadıklarını hissettiğim olmuştur.		
29. Vücudumun şeklinin bozulduğunu hissettiğim anlar olmuştur.		
30. Bazen vücudumun bir kısmı bana olduğundan daha ufak gibi gelir.		
31. Bazen kulaklarım o kadar hassas olur ki, her zamanki sesler beni rahatsız etmeye başlarlar.		
32. Bazen iyi tanıdığım insanlar bana yabancı gibi görünmeye başlarlar.		
33. Bazen bedenimin gerçekten benim kendi bedenim olup olmadığı konusunda karışıklık yaşıyorum.		
34. Evdeki lambaların ışıklarının gözlerimi rahatsız edecek kadar parlak görüldüğü sık olmuştur.		
35. Bazen günlerce görüntü ve sesleri algılamamın çok arttığı ve bunu durduramadığım olmuştur.		

EK 11- Büyüsel Düşünce Ölçeği

Lütfen aşağıdaki cümleleri size uygun olma durumuna göre **doğru ya da yanlış** seçeneği ile işaretleyiniz.

	DOĞRU	YANLIŞ
1. Bazı insanlar beni düşündüklerinde o insanların farkına varabiliyorum.		
2. İnsan olmadığımı dair anlık duygulara kapılırım.		
3. Zaman zaman kaldırım çizgilerine basmaktan korkarım.		
4. Sanırım eğer istersem başkalarının düşüncelerini okumayı öğrenebilirim.		
5. Yıldız falları ve burçlar rastlantısal olamayacak kadar sık doğru çıkıyor.		
6. Evde kimse olmadığı halde, bazen eve geldiğimde eşyaların yerini değişmiş buluyorum.		
7. 13 ve 3 gibi sayıların özel güçleri yoktur.		
8. Ara sıra TV ya da radyo spikeri benim kendisini dinlediğimi biliyormuş gibi aptalca bir hisse kapılmışımdır.		
9. Başka gezegenlerde yaşayanların dünyadaki olayları etkileyebileceklerini düşündüğüm olmuştur.		
10. Bilim adamları bize UFO'lar konusundaki gerçeği açıklamıyor.		
11. Eşyaların düzenleniş şekliyle (örneğin bir vitrinde) bana mesajlar verildiği hissine kapılmışımdır.		
12. Rüyalarımın yalnızca benim aklımın ürünleri olduğundan asla şüphe etmedim.		
13. Uğur eşyaları iyi şans getirmez.		
14. Kasetlerimde bazen olan bazen olmayan sesler fark ettiğim olmuştur.		
15. Zaman zaman, tanımadığım insanların, ellerinin hareketleriyle uzaktan beni etkilediklerini hissetmişimdir.		
16. Olaylar olmadan önce hemen hemen hiç rüyalarını görmem.		
17. Bir kişinin yerini bir benzerinin aldığı hissine kapıldığım olmuştur.		
18. Sadece haklarında kötü düşünerek başkalarına zarar vermek mümkün değildir.		
19. Bazen, göremediğim halde etrafımda bir kötülüğün varlığını hissediyorum.		
20. Bazen, belli insanlar bana dokunduğunda ya da baktığında enerji kazandığımı ya da kaybettiğimi hissederim.		
21. Zaman zaman, tanımadığım insanların bana aşık olduğu düşüncesi aklımdan geçmiştir.		
22. Bazen, aklımdan geçenlerin gerçekte başka birinin düşüncesi olduğu hissine kapılmışımdır.		
23. Tanımadığım insanlarla tanıştırdığımda, onları önceden tanımış olabileceğimi düşündüğüm çok seyrektir.		

24. Olağandışı bazı deneyimlerimi, reenkarnasyon (yeniden hayata dönme) teorisiyle açıklamak olası gözüküyor.		
25. İnsanlar sıklıkla öyle garip davranıyorlar ki, insan onların bir deneyin parçası olduklarından şüphe ediyor.		
26. Zaman zaman, negatif etkileri uzaklaştırmak için belli batıl hareketler yaparım.		
27. Bir şeyi sadece çok fazla düşünerek gerçekleşmesine neden olabileceğimi hissetmişimdir.		
28. Ölülerin ruhlarının yaşayanları etkileyip etkilemediğini merak etmişimdir.		
29. Bazen, bir profesörün konferansının özellikle benim için hazırlandığını hissetmişimdir.		
30. Zaman zaman, tanımadığım kişilerin düşüncelerimi okuduklarını hissetmişimdir.		

EK 12- Şizotipal Kişilik Ölçeği

Lütfen her soruyu evet ya da hayır seçeneklerinden birini işaretleyerek yanıtlayınız. Bu testte doğru ya da yanlış cevap ve şaşırtmaca soru yoktur. Lütfen her sorunun gerçek anlamının ne olacağını çok düşünmeden çabucak yanıt veriniz. Teşekkürler.

1.	Zaman zaman televizyonda gördükleriniz ya da gazetede okuduklarınızın sizin için özel bir anlam taşıdıklarını hissedersiniz mi?	Evet	Hayır
2.	Çok sayıda kişinin olacağı yerlere bazen huzursuz olacağımı hissederek giderim.	Evet	Hayır
3.	Hiç doğaüstü bir yaşantınız oldu mu?	Evet	Hayır
4.	Hiç nesne ya da gölgeleri insan sandığınız veya gürültüyü konuşma sandığınız oldu mu?	Evet	Hayır
5.	Diğer insanlar beni biraz sıradışı (acayip) bulurlar.	Evet	Hayır
6.	Diğer insanları tanımak için çok az isteğim var.	Evet	Hayır
7.	Diğer insanlar bazen ne söylediğimi anlamayı zor buluyorlar.	Evet	Hayır
8.	İnsanlar beni bazen ilgisiz ve mesafeli bulurlar.	Evet	Hayır
9.	Arkamdan konuşulduğundan eminim.	Evet	Hayır
10.	Yemek ve sinema için dışarı çıktığımda insanların beni fark ettiklerini biliyorum.	Evet	Hayır
11.	Resmi bir sohbet yapmam gerektiğinde huzursuz olurum.	Evet	Hayır
12.	Telepatiye inanır mısınız?	Evet	Hayır
13.	Hiç göremeseniz bile belli bir insan ya da gücün çevrenizde olduğunu hissettiğiniz oldu mu?	Evet	Hayır
14.	Diğer insanlar bazen benim sıradışı alışkanlık ya da hareketlerim hakkında yorumda bulunurlar.	Evet	Hayır
15.	Birçok şeyi kendime saklamayı tercih ederim.	Evet	Hayır
16.	Bazen konuşurken çabucak bir konudan başkasına atlarım.	Evet	Hayır
17.	Konuşmam ve bakışlarımla gerçek duygularımı ifade etmekte pek deyimdir.	Evet	Hayır
18.	Sıklıkla insanların size zarar vermek istediklerini hissedersiniz mi?	Evet	Hayır

	misiniz?		
19.	Bazı insanlar hakkınızda imalı ya da çift anlamlı sözler söylüyor mu?	Evet	Hayır
20.	Arkanızda birisi yürürken huzursuz olur musunuz?	Evet	Hayır
21.	İnsanların bazen sizin ne düşündüğünüzü bildiklerinden emin olduğunuz anlar var mıdır?	Evet	Hayır
22.	Bir kişiye ya da aynada kendinize bakarken hiç yüzün değiştiğini algıladınız mı?	Evet	Hayır
23.	Bazen insanlar benim biraz garip olduğumu düşünürler.	Evet	Hayır
24.	Başka insanlarla birlikteyken genellikle sessizimdir.	Evet	Hayır
25.	Bazen ne söylemeye çalıştığımı unutuyorum.	Evet	Hayır
26.	Nadiren kahkaha atar ya da gülümserim.	Evet	Hayır
27.	Bazen iş arkadaşları ve dostlarınızın gerçekten sadık ve güvenilir olmadığından kaygılanır mısınız?	Evet	Hayır
28.	Hiç sıradan bir olay ya da nesnenin sizin için özel bir işaret olduğunu düşündüğünüz oldu mu?	Evet	Hayır
29.	İnsanlarla ilk kez tanışırken huzursuz olurum.	Evet	Hayır
30.	Paranormal olaylara (gelecekte haber vermek, psişik güçler) inanır mısınız?	Evet	Hayır
31.	Sıklıkla düşüncelerimi sesli dile getiren bir ses duyarım.	Evet	Hayır
32.	Bazı insanlar benim çok garip bir insan olduğumu düşünürler.	Evet	Hayır
33.	Başka insanlara duygusal olarak yaklaşmayı zor bulurum.	Evet	Hayır
34.	Konuşurken sıklıkla konudan çok fazla saparım.	Evet	Hayır
35.	Sözel olmayan iletişimde (gülümsemek ve bir sohbet sırasında başımı sallamak gibi) beceriksizim.	Evet	Hayır
36.	Arkadaşlarımın yanında bile savunmada olmam gerektiğini hissedirim.	Evet	Hayır
37.	Bazen reklamlardan ya da mağaza camlarındaki ilanlardan özel anlamlar çıkarır ya da çevrenizdeki şeylerin size yönelik	Evet	Hayır

	düzenlendiğini düşünür müsünüz?		
38.	Yabancı insanlar arasında olduğunuzda sıklıkla kendinizi huzursuz hisseder misiniz?	Evet	Hayır
39.	İnsanlar yanınızda değilken düşüncelerinizi hissedebilir mi?	Evet	Hayır
40.	Hiç diğer insanların gözüne gözükmeyen şeyler gördünüz mü?	Evet	Hayır
41.	En yakın aile bireyleri dışında kimsenin gerçekten size yakın olmadığını düşünür müsünüz?	Evet	Hayır
42.	Bazı insanlar beni konuşma esnasında belirsiz ve anlaşılması zor bulurlar.	Evet	Hayır
43.	İncelikli davranış ve jestlere karşılık vermede zorlanırım.	Evet	Hayır
44.	İnsanların söyledikleri ve yaptıklarından gizli bir tehdit ya da aşağılama sezdiğiniz oldu mu?	Evet	Hayır
45.	Alışveriş sırasında, diğer insanların sizi izlediği hissine kapılır mısınız?	Evet	Hayır
46.	Tanımadığım insanların olduğu sosyal ortamlarda kendimi çok rahatsız hissederim.	Evet	Hayır
47.	Hiç altıncı his, UFO'lar, geleceği görme, astroloji ile ilgili deneyimleriniz oldu mu?	Evet	Hayır
48.	Sıradan eşyaları olduğundan büyük ya da küçük gördüğünüz olur mu?	Evet	Hayır
49.	Arkadaşlara mektup yazmak hazdan çok sıkıntı verir.	Evet	Hayır
50.	Bazen kelimeleri alışılmadık şekillerde kullanırım.	Evet	Hayır
51.	Başkalarıyla konuşurken göz göze gelmekten kaçınırım.	Evet	Hayır
52.	Diğerlerinin, kendinizle ilgili çok fazla şey bilmemesinin daha iyi olduğunu düşünür müsünüz?	Evet	Hayır
53.	İnsanları birbiriyle konuşurken görünce, sıklıkla sizden bahsedip bahsetmediklerini merak eder misiniz?	Evet	Hayır
54.	Büyük bir topluluk önünde konuşma yapmam gerekirse çok huzursuz olurum.	Evet	Hayır
55.	Hiç başka bir insanlar telepatik olarak iletişim kurabildiğinizi	Evet	Hayır

	düşündünüz mü?		
56.	Koku alma duyunuz bazen aşırı derecede hassas olur mu?	Evet	Hayır
57.	Sosyal ortamlarda arka planda kalmayı tercih ederim.	Evet	Hayır
58.	Sohbet sırasında sıklıkla konudan uzaklaşır mısınız?	Evet	Hayır
59.	Sıklıkla insanların bana düşmanca davrandığını düşünürüm.	Evet	Hayır
60.	Bazen diğer insanların sizi izlediğini hissedersiniz mi?	Evet	Hayır
61.	Normalde farkında olmadığınız uzaktan gelen seslerin birden bire dikkatinizi dağıttığı oldu mu?	Evet	Hayır
62.	Yakın arkadaşlara sahip olmaya çok az önem veririm.	Evet	Hayır
63.	Bazen insanların hakkınızda konuştuğu hissine kapılır mısınız?	Evet	Hayır
64.	Bazen düşünceleriniz neredeyse onları duyacağınız kadar yoğun olabilir mi?	Evet	Hayır
65.	Sık sık diğer insanların sizi kendi çıkarları doğrultusunda kullanmalarını önlemek için dikkatli olmak zorunda mısınız?	Evet	Hayır
66.	İnsanlara yakınlaşmakta güçlük çektiğinizi hissedersiniz mi?	Evet	Hayır
67.	Ben garip ve alışılmadık biriyim.	Evet	Hayır
68.	İfade gücü yüksek ve canlı bir konuşma tarzım yoktur.	Evet	Hayır
69.	Söylemek istediklerimi anlaşılır bir şekilde aktarmakta zorlanırım.	Evet	Hayır
70.	Bazı garip alışkanlıklarım vardır.	Evet	Hayır
71.	Fazla tanımadığım insanlarla konuşurken huzursuzluk hissedirim.	Evet	Hayır
72.	İnsanlar bazen konuşmamın kafa karıştırıcı olduğunu söyler.	Evet	Hayır
73.	Hislerimi kendime saklama eğilimindeyim.	Evet	Hayır
74.	Bazen insanlar acayip (sıradışı) görüntümden dolayı bana bakarlar.	Evet	Hayır

EK 13- Kişilik İnanç Ölçeği KF

Lütfen aşağıdaki ifadeleri okuyunuz ve HER BİRİNE NE KADAR İNANDIĞINIZI belirtiniz. Her bir ifadeyle ilgili olarak ÇOĞU ZAMAN nasıl hissettiğinize göre karar veriniz. Aşağıdaki her bir maddenin yanına, ilgili madde için size göre uygun gelen sayıyı işaretleyiniz. Lütfen size uygun olan tek bir kutucuğa X işareti koyarak yanıtınızı belirtiniz.

ÖLÇEK DEĞERLENDİRMESİ

0. Hiç inanmıyorum	1. Biraz inanıyorum	2. Orta derecede inanıyorum	3. Çok fazla inanıyorum	4. Tümüyle inanıyorum
--------------------	---------------------	-----------------------------	-------------------------	-----------------------

	NE KADAR İNANIYORSUNUZ?	0	1	2	3	4
1.	Aşağılanma veya yetersizlikle karşılaşmak katlanılamaz bir şeydir.					
2.	Ne pahasına olursa olsun rahatsızlık verici durumlardan kaçınmalıyım					
3.	Eğer insanlar dostça davranıyorlarsa beni kullanmaya ya da sömürmeye çalışıyor olabilirler.					
4.	Bir yandan yetkili kişilerin hâkimiyetine karşı direnmeli ama aynı zamanda takdir ve benimsemelerini sağlamalıyım					
5.	Rahatsızlık verici duygulara katlanamam.					
6.	Kusurlar, eksikler ya da yanlışlar hoş görülemez.					
7.	Diğer insanlar sıklıkla çok şey isterler.					
8.	İlgi merkezi olmalıyım					
9.	Eğer bir sistemim olmazsa her şey darmadağın olur.					
10.	Hak ettiğim saygının gösterilmemesi veya hakkım olanı alamamak katlanılmaz bir durumdur					
11.	Her şeyde kusursuz iş çıkarmak önemlidir.					
12.	Diğer insanlarla birlikte bir şeyler yapmaktansa kendi başıma yapmaktan daha çok hoşlanırım					
13.	Eğer dikkat etmezsem başkaları beni kullanmaya ya da yönlendirmeye çalışır.					
14.	Diğer insanların gizli amaçları vardır.					
15.	Olabilecek en kötü şey terk edilmektir.					
16.	Diğer insanlar ne kadar özel biri olduğumu fark etmelidirler.					
17.	Diğer insanlar bilerek beni aşağılıyorlar.					
18.	Karar verirken diğer insanların yardımına ya da bana ne yapacağımı söylemelerine gereksinim duyarım.					
19.	Ayrıntılar son derece önemlidir.					
20.	İnsanlar çok fazla patronluk tasarlarsa onların isteklerini dikkate almamaya hakkım vardır.					
21.	Yetkili kişiler sınırlarını bilmeyen, sürekli iş isteyen, müdahaleci ve denetleyicidirler					
22.	İstedikimi almanın yolu, insanları etkilemek ya da eğlendirmektir.					
23.	Kârlı çıkabilmek için elimden gelen her şeyi yapmalıyım.					
24.	Eğer insanlar benimle ilgili bir şeyler açığa çıkarırlarsa, bunu bana karşı kullanacaklardır.					
25.	İnsan ilişkileri karışıktır ve özgürlüğe engeldir.					

26.	Beni ancak benim gibi zeki insanlar anlayabilirler.					
27.	Çok üstün biri olduğum için özel muamele ve ayrıcalıkları hak ediyorum.					
28.	Benim için başkalarından bağımsız ve özgür olmak önemlidir.					
29.	Çoğu durumda yalnız başıma kaldığımda kendimi daha iyi hissedirim.					
30.	Her zaman en yüksek standartlara ulaşmaya çalışmak gereklidir yoksa her şey darmadağın olur.					
31.	Rahatsız edici duygular giderek artar ve kontrolden çıkar.					
32.	Vahşi bir ortamda yaşıyoruz ve güçlü olan hayatta kalır.					
33.	Başkalarının dikkatini çektiğim durumlardan kaçınmalı ve mümkün olduğunca göze çarpmamalıyım.					
34.	Başkalarının bana olan ilgilerini sürdürmezsem benden hoşlanmazlar					
35.	Eğer bir şey istiyorsam onu elde etmek için ne gerekirse yapmalıyım.					
36.	Diğer bir insana "bağlanıp" kalmaktansa yalnız olmak daha iyidir					
37.	İnsanları eğlendirmedikçe ya da etkilemedikçe bir hiçim.					
38.	Eğer ilk önce harekete geçip üstünlük kurmazsam karşımdaki bana üstünlük kurar					
39.	İnsanlarla ilişkilerimde herhangi bir gerginlik işareti bu ilişkinin kötüye gideceğini gösterir bu nedenle o ilişkiyi bitirmeliyim.					
40.	Eğer en yüksek düzeyde iş yapmıyorsam başarısız olurum.					
41.	Zaman sınırlarına uymak, istenenlere itaat etmek ve uyumlu olmak onuruma ve kendi yeterliliğime doğrudan bir darbedir					
42.	Genellikle bana haksız davranılıyor. Bu nedenle ne şekilde olursa olsun payımı almak hakkımdır					
43.	İnsanlar bana yaklaşırlarsa benim "gerçekten" ne olduğum ortaya çıkar ve benden uzaklaşırlar.					
44.	Muhtaç ve zayıfım.					
45.	Yalnız başıma bırakıldığımda çaresizim.					
46.	Diğer insanlar benim ihtiyaçlarımı gidermelidir					
47.	İnsanların beklediği şekilde kurallara uyarsam bu benim davranış özgürlüğüme engel olacaktır.					
48.	Eğer fırsat verirsem insanlar beni kullanırlar.					
49.	Her zaman hazırlıklı olmalıyım.					
50.	Özel hayatım insanlara yakın olmaktan çok daha fazla önemlidir.					
51.	Kurallar keyfidir ve beni sıkar.					
52.	İnsanların beni görmezden gelmeleri berbat bir durumdur.					
53.	İnsanların ne düşündüğünü önemsemem.					
54.	Mutlu olabilmek için diğer insanların dikkatini çekmeye ihtiyacım var.					
55.	Eğer insanları eğlendirirsem benim güçsüzlüğümü fark etmezler					
56.	İşimi yaparken ya da kötü bir durumla karşılaştığımda bana yardım etmesi için her zaman yanımda birilerinin olmasına gereksinim duyarım.					
57.	Yaptığım bir işte herhangi bir hata ya da kusur felakete yol açabilir					
58.	Çok yetenekli olduğum için mesleğimde ilerlerken insanlar benim yolumdan çekilmelidir					
59.	Eğer başkalarını ben sıkıştırmazsam, onlar beni boyun eğmeye zorlar.					
60.	Diğer insanlara uygulanan kurallara uymak zorunda değilim.					
61.	Bir şeyi yapmanın en iyi yolu zor kullanmak ve kurnazlıktır					
62.	Her zaman birilerine ulaşabilecek durumda olmalıyım.					
63.	Temelde yalnızım- kendimi daha güçlü bir kişiye bağlayamadığım					

	müddetçe.						
64.	Diğer insanlara güvenemem.						
65.	Diğer insanlar kadar mücadele gücüm yok.						

EK 14- Sosyal İstenirlik Ölçeği

Bu anketten elde edilen sonuçlar bilimsel bir çalışmada kullanılacaktır. Sizden istenilen bu ifadeleri okuduktan sonra kendinizi değerlendirmeniz ve sizin için en uygun seçeneğin karşısına çarpı (X) işareti koymanızdır. Her sorunun karşısında bulunan; “1” Hiç uygun değil, “2” Uygun değil, “3” Biraz uygun, “4” Uygun, “5” Tamamen uygun anlamına gelmektedir. Lütfen **her ifadeye** mutlaka **TEK yanıt** veriniz ve kesinlikle **BOŞ bırakmayınız**. En uygun yanıtları vereceğinizi ümit eder katkılarınız için teşekkür ederim.

1	Verdiğim kararlardan dolayı asla pişmanlık duymam.	1	2	3	4	5
2	Birinin arkasından kesinlikle kötü şeyler konuşmam.	1	2	3	4	5
3	Bana yönelik eleştirileri her zaman dikkate alırım.	1	2	3	4	5
4	Hayatımda hiç hırsızlık yapmadım.	1	2	3	4	5
5	Bir şeyi kafama koyduğumda diğer insanlar nadiren fikrimi değiştirebilir.	1	2	3	4	5
6	Kendi kaderimi yazabileceğimi düşünürüm.	1	2	3	4	5
7	Bana ait olmayan şeyleri asla almam.	1	2	3	4	5
8	İş veya okuldan izin almak için hasta numarası yapmam.	1	2	3	4	5
9	Verdiğim kararlara çok güvenirim.	1	2	3	4	5
10	Kesinlikle sokağa çöp atmam.	1	2	3	4	5
11	Araç kullanırken hız limitini aşmam.	1	2	3	4	5
12	Diğer insanların benim hakkımda ne düşündüğünü dikkate almam.	1	2	3	4	5
13	Kendime karşı her zaman dürüst davranırım.	1	2	3	4	5
14	Suçlu duruma düşme ihtimalim olmasa bile her zaman yasalara uyarım.	1	2	3	4	5
15	Tamamen mantıklı bir insanım.	1	2	3	4	5
16	İnsanların özel bir şeyler konuştuğunu duyarsam dinlemekten kaçınırım.	1	2	3	4	5
17	Zihnimi dağıtan bir düşünceden uzaklaşmak benim için zor değildir.	1	2	3	4	5
18	Hatalarımı kesinlikle gizlemem.	1	2	3	4	5
19	Kötü alışkanlıklarımı terk etmek bana zor gelmez.	1	2	3	4	5
20	Duygularımın yoğunlaşması düşüncelerimde önyargılı olmama neden olmaz.	1	2	3	4	5
21	Mağaza eşyalarına zarar verirsem kesinlikle bu durumu görevlilere bildiririm.	1	2	3	4	5
22	Diğer insanlar hakkında dedikodu yapmam.	1	2	3	4	5
23	İnsanlara yönelik ilk izlenimimde yanılmam.	1	2	3	4	5
24	Çok mecbur olsam bile yalan söylemem.	1	2	3	4	5
25	Hiçbir kötü alışkanlığım yoktur.	1	2	3	4	5
26	Yaptığım işlerde her zaman doğru adımlar atarım.	1	2	3	4	5
27	Asla cinsel içerikli kitap veya dergi okumam.	1	2	3	4	5
28	Kesinlikle küfür etmem.	1	2	3	4	5
29	Alışverişlerde para üstünü fazla aldığım durumlarda hemen geri veririm.	1	2	3	4	5

EK 15- Durumluk ve Sürekli Kaygı Ölçeği Yetişkin Formu

Açıklama: Aşağıda kişilerin kendilerine ait duygularını anlatmada kullandıkları bir takım ifadeler verilmiştir. Her ifadeyi okuyun, sonra da o anda nasıl hissettiğinizi ifadelerin sağ tarafındaki parantezlerden uygun olanını işaretlemek suretiyle belirtin. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Herhangi bir ifadenin üzerinde fazla zaman sarf etmeksizin anında nasıl hissettiğinizi gösteren cevabı işaretleyin.

		HİÇ	BİRAZ	ÇOK	TAMAMEN
1.	Şu anda sakinim	(1)	(2)	(3)	(4)
2.	Kendimi emniyette hissediyorum	(1)	(2)	(3)	(4)
3.	Su anda sinirlerim gergin	(1)	(2)	(3)	(4)
4.	Pişmanlık duygusu içindeyim	(1)	(2)	(3)	(4)
5.	Şu anda huzur içindeyim	(1)	(2)	(3)	(4)
6.	Şu anda hiç keyfim yok	(1)	(2)	(3)	(4)
7.	Başıma geleceklerden endişe ediyorum	(1)	(2)	(3)	(4)
8.	Kendimi dinlenmiş hissediyorum	(1)	(2)	(3)	(4)
9.	Şu anda kaygılıyım	(1)	(2)	(3)	(4)
10.	Kendimi rahat hissediyorum	(1)	(2)	(3)	(4)
11.	Kendime güvenim var	(1)	(2)	(3)	(4)
12.	Şu anda asabım bozuk	(1)	(2)	(3)	(4)
13.	Çok sinirliyim	(1)	(2)	(3)	(4)
14.	Sinirlerimin çok gergin olduğunu hissediyorum	(1)	(2)	(3)	(4)
15.	Kendimi rahatlamış hissediyorum	(1)	(2)	(3)	(4)
16.	Şu anda halimden memnunum	(1)	(2)	(3)	(4)
17.	Şu anda endişeliyim	(1)	(2)	(3)	(4)
18.	Heyecandan kendimi şaşkına dönmüş hissediyorum	(1)	(2)	(3)	(4)
19.	Şu anda sevinçliyim	(1)	(2)	(3)	(4)
20.	Şu anda keyfim yerinde.	(1)	(2)	(3)	(4)

Diğer sayfa ile devam ediniz.

		HİÇ	BİRAZ	ÇOK	TAMAMEN
21.	Genellikle keyfim yerindedir	(1)	(2)	(3)	(4)
22.	Genellikle çabuk yorulurum	(1)	(2)	(3)	(4)
23.	Genellikle kolay ağlarım	(1)	(2)	(3)	(4)
24.	Başkaları kadar mutlu olmak isterim	(1)	(2)	(3)	(4)
25.	Çabuk karar veremediğim için fırsatları kaçıırım	(1)	(2)	(3)	(4)
26.	Kendimi dinlenmiş hissediyorum	(1)	(2)	(3)	(4)
27.	Genellikle sakin, kendine hâkim ve soğukkanlıyım	(1)	(2)	(3)	(4)
28.	Güçlüklerin yenemeyeceğim kadar biriktiğini hissedirim	(1)	(2)	(3)	(4)
29.	Önemsiz şeyler hakkında endişelenirim	(1)	(2)	(3)	(4)
30.	Genellikle mutluyum	(1)	(2)	(3)	(4)
31.	Her şeyi ciddiye alır ve endişelenirim	(1)	(2)	(3)	(4)
32.	Genellikle kendime güvenim yoktur	(1)	(2)	(3)	(4)
33.	Genellikle kendimi emniyette hissedirim	(1)	(2)	(3)	(4)
34.	Sıkıntılı ve güç durumlarla karşılaşmaktan kaçınırım	(1)	(2)	(3)	(4)
35.	Genellikle kendimi hüzünlü hissedirim	(1)	(2)	(3)	(4)
36.	Genellikle hayatımdan memnunum	(1)	(2)	(3)	(4)
37.	Olur olmaz düşünceler beni rahatsız eder	(1)	(2)	(3)	(4)
38.	Hayal kırıklıklarını öylesine ciddiye alırım ki hiç unutamam	(1)	(2)	(3)	(4)
39.	Aklı başında ve kararlı bir insanım	(1)	(2)	(3)	(4)
40.	Son zamanlarda kafama takılan konular beni tedirgin ediyor	(1)	(2)	(3)	(4)

EK 16- Beck Depresyon Envanteri

AÇIKLAMA:

Sayın cevaplayıcı aşağıda gruplar halinde cümleler verilmektedir. Öncelikle her gruptaki cümleleri dikkatle okuyarak, **BUGÜN DÂHİL GEÇEN HAFTA** içinde kendinizi nasıl hissettiğini en iyi anlatan cümleyi seçiniz. Eğer bir grupta durumunuzu, duygularınızı tarif eden birden fazla cümle varsa her birini daire içine alarak işaretleyiniz. Soruları vereceğiniz samimi ve dürüst cevaplar araştırmanın bilimsel niteliği açısından son derece önemlidir. Bilimsel katkı ve yardımlarınız için sonsuz teşekkürler.

- 1- **0. Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissetmiyorum.**
  1. Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissediyorum.
  2. Hep üzüntülü ve sıkıntılıyım. Bundan kurtulamıyorum.
  3. O kadar üzüntülü ve sıkıntılıyım ki artık dayanamıyorum.
- 2- **0. Gelecek hakkında mutsuz ve karamsar değilim.**
  1. Gelecek hakkında karamsarım.
  2. Gelecekte beklediğim hiçbir şey yok.
  3. Geleceğim hakkında umutsuzum ve sanki hiçbir şey düzelmeyecekmiş gibi geliyor.
- 3- **0. Kendimi başarısız bir insan olarak görmüyorum.**
  1. Çevremdeki birçok kişiden daha çok başarısızlıklarım olmuş gibi hissediyorum.
  2. Geçmişe baktığımda başarısızlıklarla dolu olduğunu görüyorum.
  3. Kendimi tümüyle başarısız biri olarak görüyorum.
- 4- **0. Birçok şeyden eskisi kadar zevk alıyorum.**
  1. Eskiden olduğu gibi her şeyden hoşlanmıyorum.
  2. Artık hiçbir şey bana tam anlamıyla zevk vermiyor.
  3. Her şeyden sıkılıyorum.
- 5- **0. Kendimi herhangi bir şekilde suçlu hissetmiyorum.**
  1. Kendimi zaman zaman suçlu hissediyorum.
  2. Çoğu zaman kendimi suçlu hissediyorum.
  3. Kendimi her zaman suçlu hissediyorum.
- 6- **0. Bana cezalandırılmışım gibi geliyor.**
  1. Cezalandırılabilirim hissediyorum.
  2. Cezalandırılmayı bekliyorum.
  3. Cezalandırıldığımı hissediyorum.
- 7- **0. Kendimden memnunum.**
  1. Kendi kendimden pek memnun değilim.
  2. Kendime çok kızıyorum.
  3. Kendimden nefret ediyorum.
- 8- **0. Başkalarından daha kötü olduğumu sanmıyorum.**
  1. Zayıf yanların veya hatalarım için kendi kendimi eleştiririm.
  2. Hatalarımdan dolayı ve her zaman kendimi kabahatli bulurum.
  3. Her aksilik karşısında kendimi hatalı bulurum.

- 9- **0. Kendimi öldürmek gibi düşüncelerim yok.**
1. Zaman zaman kendimi öldürmeyi düşündüğüm olur. Fakat yapmıyorum.
  2. Kendimi öldürmek isterdim.
  3. Fırsatını bulsam kendimi öldürürdüm.
- 10- **0. Her zamankinden fazla içimden ağlamak gelmiyor.**
1. Zaman zaman içimden ağlamak geliyor.
  2. Çoğu zaman ağlıyorum.
  3. Eskiden ağlayabilirdim şimdi istesem de ağlayamıyorum.
- 11- **0. Şimdi her zaman olduğumdan daha sinirli değilim.**
1. Eskisine kıyasla daha kolay kızıyor ya da sinirleniyorum.
  2. Şimdi hep sinirliyim.
  3. Bir zamanlar beni sinirlendiren şeyler şimdi hiç sinirlendirmiyor.
- 12- **0. Başkaları ile görüşmek, konuşmak isteğimi kaybetmedim.**
1. Başkaları ile eskiden daha az konuşmak, görüşmek istiyorum.
  2. Başkaları ile konuşma ve görüşme isteğimi kaybetmedim.
  3. Hiç kimseyle konuşmak görüşmek istemiyorum.
- 13- **0. Eskiden olduğu gibi kolay karar verebiliyorum.**
1. Eskiden olduğu kadar kolay karar veremiyorum.
  2. Karar verirken eskisine kıyasla çok güçlük çekiyorum.
  3. Artık hiç karar veremiyorum.
- 14- **0. Aynada kendime baktığımda değişiklik görmüyorum.**
1. Daha yaşlanmış ve çirkinleşmişim gibi geliyor.
  2. Görünüşümün çok değiştiğini ve çirkinleştiğimi hissediyorum.
  3. Kendimi çok çirkin buluyorum.
- 15- **0. Eskisi kadar iyi çalışabiliyorum.**
1. Bir şeyler yapabilmek için gayret göstermem gerekiyor.
  2. Herhangi bir şeyi yapabilmek için kendimi çok zorlamam gerekiyor.
  3. Hiçbir şey yapamıyorum.
- 16- **0. Her zamanki gibi iyi uyuyabiliyorum.**
1. Eskiden olduğu gibi iyi uyuyamıyorum.
  2. Her zamankinden 1-2 saat daha erken uyanıyorum ve tekrar uyuyamıyorum.
  3. Her zamankinden çok daha erken uyanıyor ve tekrar uyuyamıyorum.
- 17- **0. Her zamankinden daha çabuk yorulmuyorum.**
1. Her zamankinden daha çabuk yoruluyorum.
  2. Yaptığım her şey beni yoruyor.
  3. Kendimi hemen hiçbir şey yapamayacak kadar yorgun hissediyorum.
- 18- **0. İştahım her zamanki gibi.**
1. İştahım her zamanki kadar iyi değil.
  2. İştahım çok azaldı.
  3. Artık hiç iştahım yok.
- 19- **0. Son zamanlarda kilo vermedim.**
1. İki kilodan fazla kilo verdim.
  2. Dört kilodan fazla kilo verdim.
  3. Altı kilodan fazla kilo vermeye çalışıyorum.

Evet ..... Hayır .....

20- 0. Sağlığım beni fazla endişelendirmiyor.

1. Ağrı, sancı, mide bozukluğu veya kabızlık gibi rahatsızlıklar beni endişelendirmiyor.
2. Saęlıęım beni endiřelendirdięi için bařka řeyleri dūřünmek zorlařıyor.
3. Saęlıęım hakkında o kadar endiřeliyim ki bařka hiçbir řey dūřünemiyorum.

21- 0. Son zamanlarda cinsel konulara olan ilginde bir değişme fark etmedim.

1. Cinsel konularla eskisinden daha az ilgiliyim.
2. Cinsel konularla şimdi çok daha az ilgiliyim.
3. Cinsel konular olan ilgimi tamamen kaybettim.

EK 17- Coolidge Eksen II Tanı Envanteri Plus Türkçe KF (CATI +TR KF)

Aşağıda kendinizi nasıl gördüğünüzü tanımlayan çeşitli ifadeler bulacaksınız. Bu ifadelerin bazıları size “Kesinlikle Doğru”, bazıları “Kesinlikle Yanlış”, bazıları ise bu iki durumun arasında ve “Doğruya Yakın” ya da “Yanlışta Yakın” olarak görünecektir.

Aşağıdaki cümlelerde belirtilen durumlarla ilgili olarak size en doğru gelen cevabı işaretlemeniz ve hiçbir soruyu atlamamanız gerekmektedir. Lütfen her bir cümleyi dikkatli bir şekilde okuyun.

YAŞ:

CİNSİYET: Kadın Erkek

MEDENİ DURUM: Bekar Evli Ayrılmış Eşi Vefat Etmiş

EĞİTİM DURUMU: ilkokul, ortaokul veya ilköğretim Lise Üniversite ve üstü

MESLEK: .....

EKONOMİK DURUM: Düşük Orta Yüksek

Daha önce hiç psikolojik veya psikiyatrik yardım aldınız mı? Evet Hayır

		Kesinlikle Yanlış	Yanlışta Yakın	Doğruya Yakın	Kesinlikle Doğru
1.	Birşeylere karar verme konusunda hergün zorlanırım.	(1)	(2)	(3)	(4)
2.	İnsanların benim hakkımda söylediği ne iyi ne de kötü şeyler umurumda olmaz.	(1)	(2)	(3)	(4)
3.	Mükemmel olma isteğim bir işi zamanında bitirmemi engeller.	(1)	(2)	(3)	(4)
4.	Özel bir insan olduğumu hissedirim ve bunun fark edilmesini hak ederim.	(1)	(2)	(3)	(4)
5.	İlgi odağı olmamak beni gerçekten rahatsız eder.	(1)	(2)	(3)	(4)
6.	Son birkaç yıl içinde en azından bir kavgaya karıştım.	(1)	(2)	(3)	(4)
7.	Ailem de dâhil, insanların bana yakın olmasından hoşlanmam ve bunu istemem.	(1)	(2)	(3)	(4)
8.	İnsanlar beni kızdırır.	(1)	(2)	(3)	(4)
9.	Diğer insanlara fazla bağımlı olduğumu düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)
10.	Sordukları sorulara cevap veremeyebileceğim için insanların yanında sessiz kalırım.	(1)	(2)	(3)	(4)
11.	Bir işe başlamadan önce, o işle ilgili küçük detayları ve o işle ilgili listeleri yada programları kafama çok takarım.	(1)	(2)	(3)	(4)
12.	Problemlerimin özel olduğunu ve ancak özel biri tarafından anlaşılabilceğini düşünürüm.	(1)	(2)	(3)	(4)
13.	Dışarı çıktığım zaman ilginç, vahşi ve etkileyici gözükmekten hoşlanırım.	(1)	(2)	(3)	(4)

14.	Yoğun fakat dengesiz ilişkiler kurmaya meyilliyimdir.	(1)	(2)	(3)	(4)
15.	Bazı insanlar işimi çok fazla şansa bıraktığımı söylerler.	(1)	(2)	(3)	(4)
16.	Televizyon veya radyoda, insanlar bana hitaben ya da benim hakkımda konuşuyorlarmış gibi hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)
17.	İnsanlar benim onlardan istediğim kadar bana sadık değiller.	(1)	(2)	(3)	(4)
18.	Kendimi çoğu zaman işe yaramaz ve çaresiz hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)
19.	İnsanların beni seveceklerinden emin olmadıkça onlarla yakınlaşmak istemem.	(1)	(2)	(3)	(4)
20.	İnsanlar bana soğuk biri olduğumu söyler.	(1)	(2)	(3)	(4)
21.	Hak ettiğimi düşünürsem birini incitmek için yalan söyleyebilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)
22.	Duygularım çok hızlı değişir.	(1)	(2)	(3)	(4)
23.	Çoğu zaman kim olduğumu merak ederim.	(1)	(2)	(3)	(4)
24.	Birçok insanla bir arada olabildiğim şeyleri yapmaktan hoşlanırım.	(1)	(2)	(3)	(4)
25.	Gerçekte var olmayan bir gücün ya da bir insanın varlığını hissettiğim oldu.	(1)	(2)	(3)	(4)
26.	Beni bir şekilde etkisi altına almak, bana zarar vermek ya da beni mahvetmek isteyen insanlar olduğunu düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)
27.	Yalnızken kendimi çaresiz ve gergin hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)
28.	Eleştirilmek ya da birisi tarafından sevilmemek beni kolaylıkla incitir.	(1)	(2)	(3)	(4)
29.	Doğru yapmayacakları için işleri başkalarının yapmasına izin vermek hoşuma gitmez .	(1)	(2)	(3)	(4)
30.	Çok başarılı, güçlü ya da akıllı olmayı hayal ettiğim çok olur.	(1)	(2)	(3)	(4)
31.	Sırtımın sıvazlanmasından, iyi sözler işitmekten ve övgüler almaktan hoşlanırım.	(1)	(2)	(3)	(4)
32.	Paramı harcamakta veya cinsellikte, uyuşturucu kullanmakta, market hırsızlığında, hızlı araba kullanmada ya da tıknırcasına yemek yeme konusunda oldukça pervasız davrandığım oldu.(Bunlardan en az ikisinde)	(1)	(2)	(3)	(4)
33.	Bir sonraki işimi ayarlamadan birden fazla işten ayrıldığım oldu.	(1)	(2)	(3)	(4)
34.	Gülmeyi ve komik olmayı severim.	(1)	(2)	(3)	(4)
35.	İnsanlar yaptığım ya da söylediğim şeylerin ya da görünüşümün tuhaf, sıra dışı ya da acayip olduğunu düşünebilir.	(1)	(2)	(3)	(4)
36.	İnsanlar arkamdan benim hakkımda konuşurlar.	(1)	(2)	(3)	(4)
37.	Beni sevmeyeceklerinden korktuğum için hatalı bile olsalar insanlara karşı çıkmam.	(1)	(2)	(3)	(4)
38.	Onları tanımıyor olsam bile insanların yanında çok rahatımdır.	(1)	(2)	(3)	(4)
39.	Hiçbir hatıra değeri olmasa bile eski ya da değersiz şeyleri saklarım.	(1)	(2)	(3)	(4)

40.	Güzel olmayı, harika bir vücuda sahip olmayı ya da mükemmel aşkı bulmayı hayal ettiğim çok olur.	(1)	(2)	(3)	(4)
41.	İstediğim şeyi hemen elde edemezsem çok hayal kırıklığına uğrarım.	(1)	(2)	(3)	(4)
42.	Birilerinin beni yalnız bırakmasından çok korkarım.	(1)	(2)	(3)	(4)
43.	Gerçekten istediğin şeyi elde etmek için bazen insanları ezmen ya da incitmen gerektiği, hayatın bir gerçeğidir.	(1)	(2)	(3)	(4)
44.	Çok sayıda arkadaşım var.	(1)	(2)	(3)	(4)
45.	İnsanlar ne anlatmaya çalıştığımı anlamıyorlar.	(1)	(2)	(3)	(4)
46.	İnsanların sırf beni sinir etmek için uğraştıklarını düşünürüm.	(1)	(2)	(3)	(4)
47.	Kendimden pek emin değilim.	(1)	(2)	(3)	(4)
48.	Yanlış birşey söylerim ve aptal durumuna düşerim diye insanların yanında sessiz kalırım.	(1)	(2)	(3)	(4)
49.	Hazır olmak için çok zaman harcadığımdan işleri vaktinde bitirmekte sıkıntı yaşarım.	(1)	(2)	(3)	(4)
50.	İnsanlardan özel ilgi görmek ve olumlu sözler işitmekten hoşlanırım.	(1)	(2)	(3)	(4)
51.	Hayatımda birden çok sefer kendimi öldüreceğimi söylediğim ya da bunu denediğim oldu.	(1)	(2)	(3)	(4)
52.	İnsanlar asi biri olduğumu düşünür.	(1)	(2)	(3)	(4)
53.	Kendimi diğer insanlardan farklı veya onlara uzak bulurum.	(1)	(2)	(3)	(4)
54.	Başkalarına sır vermek beni tedirgin eder çünkü söylediğim şeylerin aleyhime kullanılmasından korkarım.	(1)	(2)	(3)	(4)
55.	A Milli futbol takımında kaptanlık yaptım.	(1)	(2)	(3)	(4)
56.	Yeni bir şey yapmadan önce yaşayabileceğim sorunlarla ilgili çok fazla endişem olur.	(1)	(2)	(3)	(4)
57.	Bana değişemeyeceğimin ya da inatçı olduğumun söylendiği oldu.	(1)	(2)	(3)	(4)
58.	İnsanların beni bencil olmakla suçladığı olmuştur.	(1)	(2)	(3)	(4)
59.	Dışarı çıktığımda insanların beni fark etmesi hoşuma gider.	(1)	(2)	(3)	(4)
60.	Öfkem kolayca kontrolden çıkar.	(1)	(2)	(3)	(4)
61.	Bazı insanların benim çok farklı davrandığımı düşündüklerinden şüpheleniyorum. Örneğin,garip, tuhaf ya da aptal olduğumu düşünüyor olabilirler.	(1)	(2)	(3)	(4)
62.	Biri tarafından aşağılandığımda ya da hakarete uğradığımda ona hemen saldırır ya da öfkemi gösteririm.	(1)	(2)	(3)	(4)
63.	İnsanlara kendimi sevdirebilmek için çirkin şeyler yaptığım ya da kendimi küçük düşürdüğüm olmuştur.	(1)	(2)	(3)	(4)
64.	Başkaları etrafımdayken kendimi beceriksiz hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)
65.	Çok endişeli biriyim.	(1)	(2)	(3)	(4)
66.	Başarılı insanları çok kıskanırım.	(1)	(2)	(3)	(4)
67.	Hayattan pek zevk almam.	(1)	(2)	(3)	(4)
68.	Kehanette bulunmak, zihin okumak, altıncı his gibi özel güçlere sahip olduğumu düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)

69.	Eşimin ya da sevgilimin sadakatini sorgularım.	(1)	(2)	(3)	(4)
70.	Sualtı Taarruz Komutanlığı'nda komandoydum.	(1)	(2)	(3)	(4)
71.	İnsanları kötü bir biçimde yargılamaya meyilliyimdir.	(1)	(2)	(3)	(4)
72.	Diğer insanların sahip olduğu başarılar keşke benim olsa.	(1)	(2)	(3)	(4)
73.	Kendimi çok sık boşlukta ya da kötü hissederim.	(1)	(2)	(3)	(4)
74.	Birini incittiğimde ya da birine kötü davrandığımda kendimi iyi hissederim.	(1)	(2)	(3)	(4)
75.	Diğer insanlar kadar iyi değilim.	(1)	(2)	(3)	(4)
76.	Başkalarına kolayca kanarım.	(1)	(2)	(3)	(4)
77.	Stres altındayken, gerçek değilmiş gibi, garip ya da tuhaf hissetmeye başlarım.	(1)	(2)	(3)	(4)
78.	Para ya da zevk için insanları dolandırdığım ya da aldattığım oldu.	(1)	(2)	(3)	(4)

Dr. Yusuf BİLGE © yusuf.bilge@izu.edu.tr